

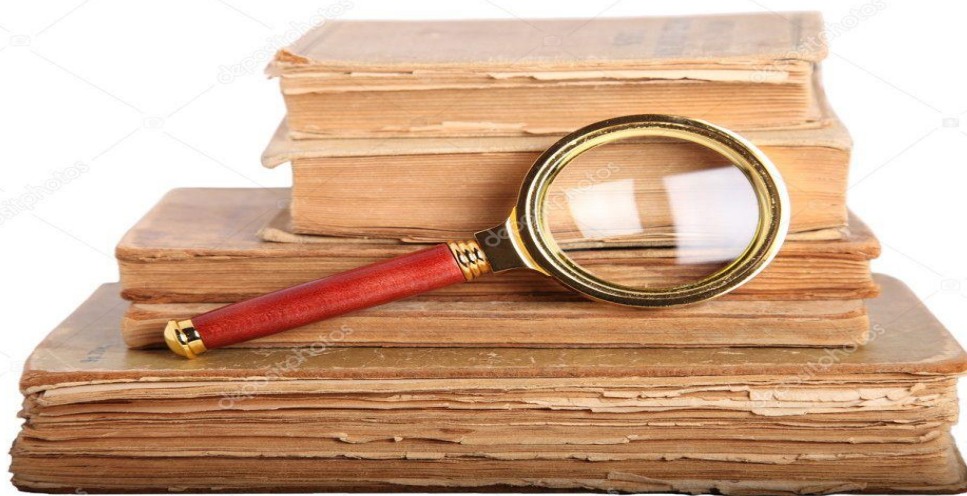
ПДАУ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О.О.ТОМІЛІН
Ю.М.ТЮТЮННИК
Л.В.БРАЖНИК
Я.А.ДРОБОТЯ**

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИК - ДОВІДНИК

за науковою редакцією професора О.О. Томіліна

ПОЛТАВА-2023

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О.О.ТОМІЛІН
Ю.М.ТЮТЮННИК
Л.В.БРАЖНИК
Я.А.ДРОБОТЯ**

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ
СЛОВНИК - ДОВІДНИК**

за науковою редакцією професора О.О. Томіліна

ПОЛТАВА-2023

УДК [336; 338] (038)

Ф 59

Авторський колектив:

Томілін Олексій Олександрович, д.е.н., професор, Тютюнник Юрій Михайлович, к.е.н., професор, Бражник Людмила Василівна, к.е.н., доцентка, Дроботя Яна Анатоліївна к.е.н., доцентка.

Рецензенти:

МАКАРЕНКО Петро, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства Полтавського державного аграрного університету, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

МАРМУЛЬ Лариса, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економіки та кафедри фінансів, обліку та оподаткування Переслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, заслужений працівник освіти України.

ХУДОЛІЙ Любов, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національного університету біоресурсів та природокористування України.

Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О. О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету Обліку та фінансів як навчальне видання для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (протокол № 10 від 25 квітня 2023 року).

Рекомендовано до друку радою з якості вищої освіти спеціальності „Фінанси, банківська справа, страхування” (протокол № 8 від 20 квітня 2023 року).

Здійснено систематизацію фінансових та економічних термінів у фінансово-економічному словнику – довіднику згідно з навчальними дисциплінами, що є зручним для використання під час опанування здобувачами вищої освіти знань з відповідних дисциплін. Словник – довідник охоплює широкомасштабну та спеціалізовану термінологію, що містить широке застосування у сфері економіки, менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування. Фінансово-економічний словник – довідник містить тлумачення більш як тисячу сучасних фінансово-економічних термінів, категорій, понять, які зазвичай зустрічаються в науковій літературі та навчальних виданнях. Фінансово-економічний словник – довідник стане настільною книгою на семінарських та практичних заняттях за професійним спрямуванням, допоможе здобувачам вищої освіти фінансово-економічних спеціальностей опанувати наукові поняття. Понятійно-термінологічний словник – довідник рекомендовано для кращого засвоєння теоретичних знань з дисциплін кафедри фінансів, банківської справи та страхування, перевірки знань та їх поглиблення.

Словник фінансово-економічних термінів буде корисним для викладачів, аспірантів, студентів, економістів, менеджерів, державних службовців, а також для всіх, хто вивчає ринкову економіку, хто хоче оволодіти знаннями з економічних наук, опанувати сучасну наукову лексику.

© Томілін О. О., Тютюнник Ю. М., Бражник Л. В., Дроботя Я. А., 2023.

© Полтавський державний аграрний університет, 2023.

„Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч в Грінченка і Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтеся доглядати свій сад”.

М. Рильський

ПЕРЕДМОВА

Вищі навчальні заклади України здійснюють підготовку фахівців широкого спектру економічних спеціальностей: фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, економіка, менеджмент, маркетинг, підприємництво, торгівля та біржова діяльність, інформаційні системи та технології та ін.

Мета даного словника – допомогти здобувачам вищої освіти отримати знання з сучасної економічної теорії, сучасної фінансової термінології, зі специфічних процесів та явищ в конкретних сферах економічного життя суспільства в нинішніх ринкових умовах.

Словник є навчально-довідковим виданням, що містить більше 1000 фінансово-економічних термінів і понять. Цей словник енциклопедичного типу, тому може слугувати навчальним посібником як для теоретичного вивчення фінансово-економічної термінології, так і для розвитку творчих здібностей студентів.

Словник призначений для студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, бізнесменів (фінансистів, банкірів, спеціалістів сфер страхування та фондового ринку), політиків, а також керівників і спеціалістів підприємств та організацій з метою поновлення багажу знань з макро- й мікроекономіки, менеджменту та маркетингу. Фіксуючи у словнику сучасний стан фінансово-економічної термінології, автори водночас намагалися, наскільки це було можливим і не порушуючи змісту понять, їх суттєвих характеристик, коригувати окремі терміни та словосполучень, приводячи їх до відповідності зі словотворчими засобами сфери економіки, менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування. Довідник побудований за алфавітним методом. Всі терміни і поняття подані авторами за українським алфавітом. У разі наведення термінів, що мають кілька значень, пояснення дається тільки тим визначенням, які прямо чи опосередковано пов'язані з економічною або фінансово-господарською практикою. Авторський колектив сподівається, що пропоноване видання буде корисне у підготовці висококваліфікованих фахівців із ринковим мисленням і навичками в галузі сучасної економіки, а також фахівцям, які працюють у багатогранній фінансово-економічній сфері.

Автори навчального посібника вдячні ученим і практикам, які надавали слушні конструктивні зауваження та побажання в процесі підготовки, рецензування навчального посібника, а також всім, хто створював сприятливу атмосферу для його написання.

Томілін, Олексій

А

Абсолютна фінансова стійкість – тип фінансової стійкості підприємства, коли власні оборотні кошти повністю покривають запаси.

Абсолютне вивільнення оборотних коштів – пряме скорочення потреби в оборотних коштах проти попереднього періоду за одночасного збільшення обсягу виробництва (реалізації).

Абстрактний капітал – сукупність усіх статей, наведених у пасиві балансу підприємства.

Аваль – вексельна гарантія, внаслідок якої особа, що вчинила цю гарантію (аваліст), бере на себе відповідальність повністю або в частині суми за зобов'язаннями якоїсь із зобов'язаних за векселем осіб (векселедавця, акцептанта, індосанта).

Авальний кредит – банківський кредит, призначений для сплати за зобов'язанням клієнта в тому разі, коли він сам неспроможний цього зробити. Здійснюється у формі авалю векселя.

Авторизація платіжної операції – отримання дозволу на здійснення платіжної операції з використанням платіжного засобу, що є електронним.

Агресивний тип фінансової політики – політика за якої акцент робиться на максимальній результативності, що в свою чергу провокує значні ризики.

Аквізиція – операція скупки корпоративних прав підприємства для одержання контролю над його чистими активами та діяльністю.

Актив – частина бухгалтерського балансу, яка характеризує склад, розміщення та використання грошових коштів, згрупованих за їх економічним значенням у процесі відтворення. Активи – це ресурси, отримані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до збільшення економічних вигід у майбутньому. Вони поділяються за багатьма класифікаційними ознаками, серед яких, з погляду бухгалтерського обліку, основними є такі: за формами функціонування; за характером участі у процесі обороту; за ступенем ліквідності. Активи – одна із сторін бухгалтерського балансу, яка показує розміщення та використання коштів, які групуються за ознакою їх функціональної ролі в господарстві. До них відносяться всі матеріальні активи, нематеріальні активи та кошти, які належать суб'єкту підприємницької діяльності. Активи – це відображення в вартісному вираженні всього майна організації, матеріальні, нематеріальні, фінансові, майнові права та цінності, в аспекті їх складу і розміщення.

Активи ліквідні – 1) група активів підприємства, яка в найкоротший термін може бути конвертована в грошову форму без втрати своєї поточної (балансової) вартості з метою своєчасного забезпечення платежів за поточними фінансовими зобов'язаннями. До групи ліквідних активів відносять: короткострокові фінансові вкладення; дебіторську заборгованість (крім безнадійної); запаси готової продукції для реалізації; майно підприємства, що користується високим попитом на ринку та може бути швидко реалізованим.

Активи неліквідні – група важкорезалізовуваних активів підприємства, які можуть бути конвертовані в грошову форму без втрати своєї поточної

(балансової) вартості тільки після закінчення тривалого періоду часу.

Активи підприємства – сукупність майнових прав, що належать підприємству і відображаються в активі балансу.

Активи чисті – сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, які сформовані за рахунок власного капіталу, тобто активи за вирахуванням зобов'язань підприємства.

Активна банківська операція (актив) – операція, що обліковується банком за активними балансовими або позабалансовими рахунками плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого Постановою правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року № 89 (зі змінами). До таких операцій належать усі види кредитних операцій, операції з розміщення коштів на кореспондентських рахунках в інших банках, операції з придбання цінних паперів, дебіторська заборгованість, у тому числі дебіторська заборгованість за господарською діяльністю, інші активні банківські операції, включаючи нараховані за всіма цими операціями доходи.

Активні операції банку – операції з розміщення банками наявних ресурсів з метою отримання доходів і забезпечення своєї ліквідності.

Акредитив документарний – акредитив, який експортери вважають найбільш вигідною формою розрахунків, оскільки її застосування гарантує своєчасне одержання оплати за товар.

Акцепт векселя – згода на оплату векселя або гарантування оплати даного векселя.

Акцептна операція банку – операція з гарантії банком оплати своїм клієнтам поставленої продукції шляхом акцептування замість нього переказного векселя.

Акцептний кредит – один з видів кредитів комерційних банків, пов'язаний з вексельним обігом. На відміну від облікового кредиту, що надається векселедержателю (одержувачу коштів за векселем), акцептний кредит надається векселедавцеві (платникові за векселем) і є гарантійною послугою.

Акцизний податок – непрямий податок, що встановлюється на підакцизні товари та включається в їх ціну у твердих сумах з одиниці реалізованого товару або виходячи з відсоткової ставки до оподатковуваного обороту.

Акціонерний капітал комерційного банку – сплачена частка основного капіталу, вкладеного в банк, в обмін на вимогу щодо частки у будь-яких майбутніх прибутках, що розподіляються у вигляді дивідендів. Акціонерним товариством вважається господарське товариство, статутний капітал якого поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним майном.

Акція – цінний папір без установленого строку обігу, що засвідчує пайову участь у зареєстрованому капіталі акціонерного товариства і дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивідендів, а також на участь у розподілі майна у випадку ліквідації товариства. Акції належать до класу пайових цінних паперів, випускаються недержавними організаціями і мають необмежений строк обігу.

Акредитив – 1) договір, що містить зобов'язання банку-емітента виконати за дорученням клієнта платіж на користь бенефіціара, або доручення іншому

банку (банкові-виконавцю) здійснити цей платіж; 2) розрахунковий документ з розпорядженням однієї кредитної установи іншій такій установі здійснити за рахунок спеціально задепонованих коштів оплати товарно-транспортних документів за відвантажений товар. Переваги акредитиву в тому, що:

– це самостійна, окрема від зовнішньоекономічного договору, угода, яка містить зобов'язання платежу на користь експортера;

– він дозволяє мінімізувати ризики неплатежу, оскільки оплата гарантується банком-емітентом;

– він дозволяє використовувати репутацію банку на користь обох – економічних контрагентів;

– він передбачає ретельну й об'єктивну перевірку банком документів, на підставі яких здійснюється платіж.

Акредитив безвідзивний – акредитив, що може бути змінений або анульований тільки за згодою бенефіціара.

Акредитив відзивний – акредитив, що може бути змінений або анульований банком-емітентом без попереднього повідомлення бенефіціара.

Акредитив непокритий – акредитив, оплата якого гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту в разі браку коштів на рахунку платника.

Акредитив покритий – акредитив, що передбачає попереднє депонування коштів платником.

Активи організації – це майнова основа її функціонування.

У широкому сенсі, *активи організації* – це машини, будівлі, банківські вклади, цінні папери, а також інтелектуальна власність організації, в тому числі патенти, авторські права. Активи традиційно контролюються ресурсами. Вони характеризуються балансовою вартістю, виробництвом і здатністю генерувати дохід за рахунок постійного обороту. Активи відображають в вартісному вираженні всі наявні в організації матеріальні і нематеріальні, грошові цінності та майнові права.

Активи підприємства – це економічні активи, сформовані з власного та позикового капіталу.

Амортизаційні відрахування – періодичні відрахування частини вартості основних засобів з метою їх відшкодування.

Амортизація – процес поступового перенесення на виготовлену продукцію вартості основних засобів і нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення. Об'єктом амортизації є первісна (переоцінена) вартість об'єкта нематеріального активу за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями однієї або різних форм звітності, визначення взаємозв'язків між показниками.

Аналіз відхилень – процес систематичного порівняння бюджетних (стандартних) і фактичних показників діяльності та пояснення причин відхилень. Аналіз відхилень здійснюється за схемою: позитивні відхилення (фактичний дохід більший запланованого; фактичні витрати менші від бюджетних); негативні відхилення (фактичний дохід менший від запланованого;

фактичні витрати більші від бюджетних).

Аналіз ризику – систематичне використання наявної інформації з метою окреслення чинників формування ризиків, ідентифікації відносно ризиків, оцінки ймовірності їх настання та ймовірних обсягів втрат за ризиками.

Аналіз фінансових коефіцієнтів – один з найпоширеніших видів фінансового аналізу, метою якого є розрахунки відносних співвідношень окремих фінансових показників, що характеризують різні аспекти фінансової діяльності підприємства.

Антикризове управління – це управління підприємством, яке спрямоване на подолання або запобігання кризового стану, який проявляється в неплатоспроможності, банкрутстві, збитковості. Антикризове управління має на увазі також прогнозування кризових ситуацій і розробку стратегій їх стримування і випередження, а також мінімізацію негативних фінансових наслідків.

Антикризове фінансове управління – система принципів та методів розробки і реалізації комплексу спеціальних управлінських рішень націлених на превенцію та подолання фінансових криз, а також на мінімізацію їх негативних фінансових наслідків.

Антикризове фінансове управління підприємством – це система принципів, методів розробки й реалізації комплексу спеціальних управлінських рішень, спрямованих на попередження й подолання фінансових криз підприємства, а також мінімізацію їх негативних фінансових наслідків. Антикризове фінансове управління є процесом управління підприємством, яке спрямоване на запобігання фінансовій кризі та реалізації управлінських рішень щодо виходу підприємства із кризового фінансового стану. Антикризове фінансове управління підприємством, представляє собою процес, основним завданням якого є розробка і реалізація комплексної програми виходу із фінансової кризи. Головна мета антикризового фінансового управління – розроблення і реалізація заходів, спрямованих на швидке відновлення платоспроможності і достатнього рівня фінансової стійкості підприємства з метою забезпечення його виходу із кризового фінансового стану.

Андеррайтинг – розміщення цінних паперів за публічною підпискою через посередників.

Антикризова програма – це координувальний плановий документ, що містить систему заходів, спрямованих на виведення підприємства з кризи (пом'якшення, уникнення кризи, усунення її наслідків тощо), зміст якого залежить від типу кризових явищ та можливостей підприємства.

Арбітражний керуючий – фізична особа, яка має ліцензію, видану в установленому законодавством порядку і діє на підставі ухвали господарського суду під час провадження справи про банкрутство. Функції господарського керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) на всіх стадіях провадження справи про банкрутство може виконувати та сама особа.

Асоціація – це договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися шляхом централізації функцій розвитку і управління на основі об'єднання їхніх фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення господарських потреб

учасників асоціації.

Асоційовані підприємства – це група юридичних осіб, пов’язаних між собою економічною або організаційною залежністю у формі участі в статутному капіталі або управлінні. Залежність між асоційованими підприємствами буває проста та вирішальна.

Аудит – процес детальної перевірки правильності складання фінансової звітності й аналіз фінансового стану підприємства.

Аутсорсинг за платіжних операцій – передача платіжними організаціями та постачальниками платіжних послуг частини власних функцій та завдань стороннім особам на умовах субпідрядного договору.

Б

База оподаткування – показник, за яким обчислюється податок.

Базова рентабельність – показник рентабельності, визначений за попередній (минулий) період.

Баланс (звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов’язання і власний капітал. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Баланс доходів і витрат – форма річного фінансового плану, яка складається з двох частин: перша – доходи та надходження грошових коштів; друга – витрати та відрахування грошових коштів.

Балансова вартість активу – вартість активу за даними бухгалтерського обліку, яка відображена в балансі підприємства.

Балансова вартість однієї акції – розраховується шляхом ділення власного капіталу на середньорічну кількість простих акцій. Показник балансової вартості акцій використовується як база для визначення ринкової вартості акцій.

Балансовий метод фінансового планування – ґрунтується на забезпеченні відповідності між фінансовими ресурсами підприємства та існуючою потребою в них із метою координації пропорцій економічного зростання підприємства; сутність методу полягає у тому, що через побудову балансів досягається ув’язка наявних фінансових ресурсів і фактичної потреби в них.

Балансовий (розрахунковий) курс акцій – структура власного капіталу товариства. Це розрахункова величина чистих активів, що припадають на одну акцію (частку), як відношення між власним і статутним капіталом у процентному вираженні.

Баланс міжнародних розрахунків – статистичний звіт грошової форми виразу, сформований як балансування вимог і зобов’язань держави стосовно зовнішнього світу.

Баланс міжнародної заборгованості – статистична таблиця відображення заборгованості держави стосовно інших держав.

Банк – 1) кредитно-фінансова установа, яка залучає і накопичує вільні грошові кошти підприємств, організацій, населення, а також здійснює випуск цінних паперів, кредитування національної економіки і населення на умовах платності, зворотності і строковості; 2) юридична особа, яка на підставі

банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги.

Банк-еквайр – банк учасник платіжної системи, що здійснює надання послуг стосовно еквайрингу (обробка транзакцій і надання торговцям всього спектру операцій із картками).

Банк-емітент – банк платіжної системи, який має повноваження і відповідно здійснює випуск пластикових карток, їх обслуговування, проводить платежі (через банк-еквайер) із торговцями.

Банківська гарантія – спосіб забезпечення виконання зобов'язань, при якому банк, інша кредитна установа або страхова організація (гарант) видають на прохання боржника (принципала) письмове зобов'язання сплатити кредиторю (бенефіціару) грошову суму при пред'явленні ним вимоги про її сплату.

Банківська корпорація – юридична особа (банк), засновниками та акціонерами якої можуть бути виключно банки.

Банківська позичка – основна форма кредиту, коли банк надає клієнтові в тимчасове користування частину власного або залученого капіталу на умовах повернення зі сплатою банківського відсотка.

Банківська система – 1) законодавчо визначена та чітко структурована і субординована сукупність фінансових посередників, які здійснюють банківську діяльність на постійній професійній основі; 2) одна зі складових соціально-економічної надсистеми.

Банківська холдингова компанія – фінансова холдингова компанія, в якій переважною діяльністю фінансових установ, що є її дочірніми та асоційованими компаніями, є банківська діяльність.

Банківське страхування – об'єднання банків і страхових компаній з метою координації продажів продуктів та їхньої інтеграції, налагодження спільних каналів реалізації, використання єдиної клієнтської бази з метою розширення діяльності та зростання прибутку.

Банківський вексель – цінний папір банку, що є свідченням безумовного зобов'язання стосовно сплати по завершенню дії векселя суми зазначеної у векселі та відсотків по ній.

Банківський картель – об'єднання великих банків, в основу якого покладена угода про розподіл сфер діяльності.

Банківський консорціум – тимчасове об'єднання на договірній основі кількох банків для спільного проведення кредитних, гарантійних або інших банківських операцій. Як правило, діяльність банківського консорціуму організовується під керівництвом найбільшого банку.

Банківський концерн – монопольне об'єднання акціонерних банків, де великий банк володіє контрольним пакетом акцій юридично самостійних банків.

Банківський кредит – 1) кредит при якому однією зі сторін кредитної угоди є банк (банк в його функції посередника в кредиті може бути як позичальником – у разі залучення вкладів та депозитів, отримання позик і міжбанківських кредитів, так і кредитором – при наданні різних видів кредиту своїм клієнтам), а його об'єктом є грошовий капітал, що передається позичальникові у тимчасове використання, а тому він надається лише у грошовій формі; 2) це

форма кредиту, за якою банки надають грошові кошти у позику суб'єкта господарювання. Фінансовою основою для здійснення процесу кредитування є позиковий банківський капітал.

Банківський переказ – переказ за якого банк у якому відкрито валютний рахунок імпортера, дає доручення банкові імпортера сплатити постачальнику продукції вказану суму коштів.

Банківський рахунок – спосіб зберігання коштів у банках і здійснення грошових операцій через них.

Банківський термінал – банківське електронне обладнання для самостійного виконання банківських операцій.

Банківський трест – форма монополії, при якій власність банків об'єднується і діяльність банків підпорядковується одній владі. Банківський трест виникає в результаті поглинання одним банком-гігантом своїх конкурентів або злиття кількох банків.

Банківський холдинг – корпорація або банк, який володіє часткою акціонерного капіталу одного або декількох банківських установ, достатньою для того, щоб здійснювати над ними контрольні дії.

Банківські міжнародні агентства – форма міжнародного банківництва, яка забезпечує широке коло послуг з банківництва, за винятком депонування коштів.

Банківські операції – взаємопов'язаний комплекс певних дій банківської установи предметом яких є рух грошових коштів, цінних паперів, дорогоцінних металів або зобов'язання з їхнього переміщення, що здійснюється на базі укладених договорів з метою отримання прибутку.

Банкінг в хмарах – механізм зберігання банківської інформації в хмарному середовищі та переведення банківських сервісів в хмарне середовище, що дозволяє надавати банківські послуги з будь-якої точки земної кулі.

Банкінг у месенджері – відгалуження від банкінгу в смартфоні, яке надає можливість здійснення банківських операцій через чат-боти.

Банкомат – спеціальний програмно-технічний комплекс, за допомогою якого власник пластикової карти (платіжного засобу) може самостійно здійснити банківські операції стосовно:

- 1) отримання грошей у вигляді готівки;
- 2) внесення готівки для їх зарахування на рахунки;
- 3) отримання інформативних даних про стан рахунку, виконані операції.

Банкрут – це підприємство, грошових коштів і майна якого недостатньо для погашення всіх його боргів.

Безготівкові розрахунки – це перерахування грошових коштів з рахунку платника на рахунок одержувача.

Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному Кодексом України з процедур банкрутства, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури. Банкрутство пов'язано з недостатністю активів у ліквідній формі, неспроможністю юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк пред'явлені до нього кредиторами вимоги й

виконати зобов'язання перед бюджетом.

Банкрутство підприємства – це встановлена фінансова неспроможність підприємства в повній мірі задовольнити пред'явлені зі сторони кредиторів вимоги за своїми фінансовими зобов'язаннями. Мета банкрутства – ліквідація неефективних і нестабільних підприємств. Ця мета досягається в результаті дій кредиторів, партнерів, фінансових і правових органів. Основна мета фахівців з питань банкрутства – максимально ефективно використання виробничого потенціалу підконтрольного підприємства для виведення його зі стану банкрутства. Основний конфлікт інтересів, в якому проявляється характер інституту неспроможності, полягає у відносинах між кредиторами і боржником. Якщо абстрактна необхідність забезпечення балансу інтересів кредиторів і боржника, пов'язаних з неспроможністю, очевидна і зрозуміла, залишається дискусійним питання про те, в чому саме має полягати цей баланс.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Безризикова сфера – під час здійснення фінансових операцій підприємство нічим не ризикує, відсутні будь-які втрати, підприємство отримує, як мінімум, розрахунковий прибуток.

Безготівкові розрахунки – грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, переказом певної суми коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки одержувачів коштів. У класифікації безготівкових розрахунків розмежовують: розрахунки за товарними операціями і розрахунки за нетоварними операціями. Розрахунки за товарними операціями пов'язані з реалізацією продукції, виконанням робіт, наданням послуг. Вони становлять переважну частину всього грошового обороту в державі й обслуговують поточну фінансово-господарську діяльність підприємств. Розрахунки за нетоварними операціями пов'язані з фінансовими операціями: з кредитною системою, з бюджетами різних рівнів, зі сплатою фінансових санкцій. Ці розрахунки здійснюються після реалізації продукції, тобто за результатами завершення кругообороту коштів підприємства.

Бенчмаркінг – метод контролінгу, який полягає в перманентному, безперервному процесі порівняння товарів (робіт, послуг), виробничих процесів, методів та інших параметрів досліджуваного підприємства (структурного підрозділу) з аналогічними показниками інших підприємств чи структурних підрозділів.

Бізнес-план – внутрішній плановий документ підприємства, що включає всі основні планові показники виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства або окремого інвестиційного проекту, виражає конкретні цілі та визначає величини маркетингових, економічних і фінансових показників.

Блокчейн – механізм формування спільної бази даних для здійснення операцій на основі формування лінійних зав'язків в банківській сфері та відкритість інформації для суб'єктів лінійки.

Боргова криза – неплатоспроможність держави через незбалансованість

ліквідності у короткотерміновому періоді.

Боргова стратегія – система формування довгострокових цілей, означення заходів скорочення боргу, використання інструментів регулювання заборгованості, обслуговування боргу із зовнішніх запозичень, відновлення платоспроможності на операційному рівні.

Боржник – сторона у зобов'язанні (юридична або фізична особа), яка повинна сплатити борг/виконати вимогу банку згідно з умовами укладеного договору.

Брак власних оборотних коштів – перевищення нормативу оборотних коштів над фактичною їх наявністю.

Бухгалтерський баланс – є основним звітом, що використовується у процесі оцінки фінансового стану підприємства. Бухгалтерський баланс – це не тільки метод узагальнення інформації про стан та склад господарських засобів підприємства і джерел їх формування, а й форма фінансової звітності, яка містить важливу інформацію про фінансовий стан підприємства, джерело економічної інформації про кількісні та якісні параметри господарської діяльності підприємства, необхідні для оцінки, економічного аналізу і прийняття управлінських рішень. Бухгалтерський баланс надає важливу інформацію про наявні ресурси підприємства. Проте для оперативного керівництва необхідна постійна інформація про зміни цих ресурсів та їх джерел, які відбуваються в процесі господарської діяльності. Для цього потрібно відображати кожну операцію в певній послідовності. Відображення господарських операцій безпосередньо у бухгалтерському балансі практично недоцільне, оскільки після кожної з них довелось би скласти новий баланс. Крім того, баланс не може забезпечити одержання узагальненої інформації про обсяг змін по кожній групі засобів, або їх джерел. І, нарешті, баланс відображає стан засобів господарства тільки у грошовому вимірнику, облік же матеріальних цінностей потребує ще і натуральних вимірників. Тому поточний облік змін засобів та їх джерел в процесі господарської діяльності забезпечується за допомогою системи рахунків.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Основними завданнями бухгалтерського обліку є:

- збирання, оброблення та відображення первинних даних про господарську діяльність;
- систематизація, групування та зведення даних з метою одержання підсумкової інформації про фінансово-господарські операції підприємства;
- забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів достовірною і своєчасною інформацією про господарські процеси і явища на підприємстві та про наявність і стан майна та його джерел;
- формування інформаційної бази для планування, стимулювання, організації, регулювання, аналізу і контролю фінансово-господарської діяльності підприємства.

Бюджет – це обчислення очікуваних доходів і витрат держави, установи або окремої особи на певний термін, які затверджені в законодавчому порядку органами державної влади. Бюджет – сума коштів, які є у розпорядженні підприємства для виконання визначених функцій та проведення певних заходів у рамках загально-фірмового планування.

Бюджет адміністративних витрат (витрат на управління) – операційний бюджет, в якому наведені очікувані витрати на обслуговування та управління підприємством у цілому. Адміністративні витрати – це всі витрати, не пов'язані з виробничою або комерційною діяльністю підприємства.

Бюджет виробництва – виробнича програма підприємства, яка визначає заплановані номенклатуру і обсяг виробництва продукції у бюджетному періоді в натуральних одиницях. Обсяг виробництва визначається за формулою: обсяг продажів + необхідний запас готової продукції на кінець періоду – запас готової продукції на початок періоду. У бюджеті виробництва визначають кількість продукції, яку планують виробити, маючи на меті забезпечити запланований обсяг продажів.

Бюджет витрат на збут – операційний бюджет, в якому наведені витрати, пов'язані зі збутом продукції у бюджетному періоді.

Бюджет грошових коштів – фінансовий бюджет, який відображає майбутні платежі та надходження грошових коштів. Необхідність складання прогнозу руху грошових коштів зумовлена тим, що менеджмент підприємства повинен мати інформацію не лише про зміни в складі майна підприємства і джерел його формування, доходи і витрати, але і про грошові надходження і виплати, які очікуються протягом планового періоду. Прогноз руху грошових коштів враховує надходження цих коштів, їх витрачання, чистий грошовий потік (надлишок або дефіцит), початкове і кінцеве сальдо банківського рахунку.

Бюджет доходів і витрат (прибутку) – операційний бюджет, який зводить разом планові перспективні оцінки різних видів доходів і витрат на бюджетний період та відображає прогнозний фінансовий результат запланованої діяльності.

Бюджет загальновиробничих накладних витрат – операційний бюджет, який відображає обсяг усіх витрат, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням виробництва, забезпеченням необхідних умов функціонування технологічного обладнання, освітленням, опаленням будівель та іншими потребами.

Бюджет запасів готової продукції (на кінець планового періоду) – операційний бюджет, що містить інформацію, необхідну для підготовки двох фінансових документів основного бюджету: прогнозованого звіту про прибутки – у частині підготовки даних про виробничу собівартість реалізованої продукції; прогнозованого балансу – у частині підготовки даних про стан нормованих обігових коштів (запаси готової продукції, сировини, матеріалів на кінець планового періоду).

Бюджет підприємства – оперативний фінансовий план, що складається у формі кошторису на короткостроковий період і забезпечує ефективний контроль за надходженням та витрачанням коштів на підприємстві.

Бюджет продажів – операційний бюджет, що містить інформацію про

запланований обсяг продажів, ціну та очікуваний дохід від реалізації кожного виду продукції. Складання бюджету продажів є початковим етапом у формуванні консолідованого операційного бюджету. Відповідальність за його складання несе відділ маркетингу.

Бюджет прямих витрат на оплату праці – операційний бюджет витрат на заробітну плату виробничого персоналу. Він розраховується на основі даних про продуктивність праці та ставки оплати праці основного виробничого персоналу. При визначенні прямих витрат на оплату праці необхідно помножити очікуваний обсяг виробництва за кожний період на кількість годин роботи, потрібних для виготовлення одиниці продукції, на розмір оплати праці за годину робочого часу.

Бюджет прямих матеріальних витрат – операційний бюджет, який визначає кількість матеріальних ресурсів, необхідних для виробництва запланованого обсягу продукції, та кількість матеріальних ресурсів, які необхідно закупити протягом планового періоду. Складають цей бюджет у натуральному і вартісному вираженні. Кількість матеріальних ресурсів, які необхідно закупити, залежить від запланованих витрат та наявних запасів. Бюджет прямих матеріальних витрат необхідний для розрахунку величини платежів за матеріальні ресурси, він є плановим документом, який визначає кількість і номенклатуру матеріалів, необхідних для виконання бюджету виробництва й урахування цих витрат у собівартості продукції.

Бюджетне фінансування – безповоротне надання коштів з бюджетів різних рівнів юридичним особам для покриття необхідних витрат.

Бюджетний контроль полягає у співвідношенні фактичних результатів бюджетом, аналізі основних причин відхилень і внесенні відповідних корективів. Бюджетний контроль виступає важливим і необхідним інструментом системи бюджетування.

Бюджетування – це процес планування майбутньої діяльності підприємства і оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів. Як інструмент фінансового планування характеризує його мету, визначення конкретних фінансових та операційних завдань за певні періоди. Цілі бюджетування полягають у наступному:

- забезпечення поточного планування;
- координація і комунікація між підрозділами;
- обґрунтування витрат підприємства;
- формування бази для оцінки господарської діяльності;
- контроль планів підприємства.

Бюджетний контроль – порівняння фактичних показників фінансово-господарської діяльності з плановими (бюджетними) з метою перевірки їх узгодженості за величиною і термінами, а також аналіз причин відхилень з метою вироблення пропозицій щодо коригування бюджетів чи фінансово-господарської діяльності підприємства. Бюджетний контроль є дієвим інструментом стимулювання підвищення фінансової відповідальності та продуктивності як окремих працівників, центрів прибутковості, структурних підрозділів, так і підприємства в цілому. Об'єктом бюджетного контролю є всі бюджети (операційний, фінансовий, інвестиційний), які складає підприємство

на найближчий період та на перспективу.

Бюджетний рахунок – рахунок, що відкривається установам, організаціям, яким виділяються кошти з бюджету для цільового використання.

Бюджетування – процес складання бюджетів та контролю за їх виконанням. Бюджетне планування (бюджетування) розглядається як комплекс організаційних, методичних і контрольних заходів на різних стадіях бюджетного процесу (складання, розгляд, затвердження, виконання бюджетів) для визначення обсягів і джерел формування та напрямів використання грошових коштів з метою забезпечення стабільного соціально-економічного стану підприємства. Бюджетування формує основу діяльності прогресивних, з точки зору організації планування, підприємств та організацій. Бюджетування на підприємстві забезпечує зв'язок бюджетів із централізованим отриманням прибутків і фінансовою звітністю, а також відповідає безпосередньо технології планування, за грошовими потоками та фінансовими результатами.

В

Важколіквідні активи (активи, що важко реалізуються) – активи, призначені для використання у господарській діяльності протягом тривалого періоду часу: необоротні активи; необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Валовий грошовий потік – уся сума надходження або витрачання грошей у періоді, що аналізується.

Валовий дохід – загальна сума доходу платника податку на прибуток від усіх видів діяльності, отримана (нарахована) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, так і за її межами.

Валові витрати – витрати, здійснені платником податку на прибуток протягом звітного податкового періоду, які виключаються із суми скоригованого валового доходу для обчислення суми оподаткованого прибутку.

Валовий прибуток (збиток) – різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях звіту про фінансові результати.

Валові активи – балансова вартість майна підприємства, утвореного за рахунок власного і позикового капіталу.

Валові інвестиції – обсяг усіх інвестицій у звітному періоді.

Валюта – товар, що виконує функції засобу обміну і платежу, слугує способом вираження вартості міжнародного ринку та виконує роль загального еквівалента.

Валюта України – це грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет та інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу; кошти, що знаходяться на рахунках, або вносяться у вигляді внесків до банківських та інших кредитно-фінансових установ на території України; платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України.

Валютна зона – 1) валютне об'єднання держав, утворене як еволюція валютних блоків (утворювалися під час Другої світової війни і після її закінчення) з ціллю утворення спільної політики з приводу міжнародних валютних відносин; 2) групування держав на базі валютних союзів (колективних угод) з метою проведення єдиної політики стосовно зовнішньоекономічних відносин.

Валютна операція – операція, що має хоча б одну з таких ознак: операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; торгівля валютними цінностями; транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей.

Валютна позиція банку – співвідношення між сумою активів та зобов'язань (балансових та позабалансових) у певній іноземній валюті.

Валютна система – форма організації, регулювання відносин валютної сфери, закріплена законодавством держави або ж міжнародними угодами.

Валютний блок – група держав об'єднаних навколо домінанта, що очолює цей блок на базі єдності валютно-економічних інтересів.

Валютний курс – „ціна” грошової одиниці держави, виражена в іноземних чи міжнародних грошових одиницях.

Валютний рахунок – рахунок, який відкривається в комерційному банку для зберігання іноземної валюти і здійснення всіх видів банківських операцій.

Валютний ризик – ризик втрат в результаті зміни курсу валют для господарюючих суб'єктів, котрі здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (підвищення курсу іноземної валюти призводить до втрат суб'єкту, що імпортує, зниження курсу іноземної валюти по відношенню до національної проковує до фінансових втрат суб'єкту, що експортує). Валютний ризик – ризик, який притаманний підприємствам, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Проявляється цей ризик у вигляді недоотримання доходів унаслідок зміни обмінного курсу іноземної валюти.

Валютний союз – різновид економічного союзу при якому формується спільний курс щодо плавання національних валют (або ж за угодою формуються валютні курси, що є фіксованими), а встановлені валютні курси підтримуються центральними банками.

Вартісна різниця – це різниця між вартістю придбання чистих активів (капіталу) дочірнього підприємства та балансовою вартістю цих активів на дату придбання.

Вартість ризику – це: 1) статистична оцінка максимально ймовірного обсягу фінансових втрат при встановленому рівні розподілу вірогідності факторів, що впливає на вартість інструментів та встановлений рівень вірогідності настання даних втрат; 2) фактичні втрати, витрати відносно зниження обсягу ризику та ймовірності його настання, витрати на відшкодування збитків.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Вексель – це: 1) цінний папір, що засвідчує грошове зобов'язання векселедавця сплатити після означеного строку визначену суму грошей

власнику векселя (векселедержателю); письмове безумовне зобов'язання, боргова розписка стандартної форми, що дає право її власнику вимагати сплати визначеної у векселі суми від особи, яка видала вексель, у відповідний строк і у відповідному місці.

Вексельний (обліковий) кредит – це кредит продавця векселетримачу шляхом покупки (обліку) векселя до настання терміну платежу.

Вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансово-економічних показників, тобто частки окремих статей звітності у загальному підсумковому показнику (наприклад, структура активів, пасивів, доходів, фінансових результатів, операційних витрат т. ін.). Перевагою вертикального аналізу є можливість зіставлення структурних показників підприємств, які істотно відрізняються величиною абсолютних показників, а також порівняння вираженої у відсотках структури показників одного звітного періоду з іншими періодами незалежно від зміни їх розмірів.

Векселі казначейські – вид державних цінних паперів, які випускаються для покриття видатків державного бюджету.

Векселі приватні – вид цінних паперів, що емітуються корпораціями, комерційними банками, фінансовими групами і не мають спеціального забезпечення.

Векселі товарні (комерційні) – вид цінних паперів, які використовуються під час кредитування торговельних операцій.

Вексель доміцільований – розрахунковий документ, який підлягає сплаті третьою особою (доміцилянт) за місцезнаходженням платника.

Вексель забезпечений – розрахунковий документ, гарантований заставою, яку боржник передає кредиторіві аж до сплати боргу.

Вексель переказний (тратта) – це: 1) розрахунковий документ, який регулює вексельні відносини трьох сторін: кредитора (трасанта), боржника (трасата) і отримувача платежу (ремітента); 2) письмовий наказ векседавця платнику (трасату) про сплату векселедержателю певної суми грошей у визначеному місці, у визначений час. Причому отримувачем коштів може виступати як перший векселедержатель (ремітент), так і кожний із наступних векселедержателів (індосат).

Вексель простий (соло-вексель) – це розрахунковий документ, що його виписує покупець, який бере на себе зобов'язання сплатити за векселем продавцю певну суму у визначений час.

Вексельна форма розрахунків – це оформлені векселем розрахунки між постачальником (отримувачем коштів) і покупцем (платником коштів) з відстрочкою платежу.

Вертикальний (структурний) фінансовий аналіз – одна із систем фінансового аналізу, яка базується на оцінці структурних складових окремих показників фінансової звітності підприємства.

Вертикальний аналіз балансу – оцінка структури балансу у звітному періоді, а також аналіз динаміки цієї структури. Технологія вертикального аналізу полягає в тому, що загальну суму балансу беруть за 100%, і кожну статтю фінансової звітності подають у вигляді процентної частки від узятого базового значення.

Вид діяльності – сукупність подібних за економічним змістом господарських операцій.

Виробничий леверидж – потенційна можливість впливати на прибуток від реалізації продукції шляхом зміни структури собівартості та обсягу продажу. Чутливість зміни прибутку залежно від зміни обсягу продажу пов'язана з тим, що в структурі собівартості є постійні витрати, які не змінюються залежно від зміни обсягу продукції. Тому чим більший обсяг продукції, тим менше постійних витрат припадає на кожен її одиницю.

Витрати – це втрачена на що-небудь якась сума. Витрати це – зменшення засобів підприємства або збільшення його зобов'язань, що виникають у процесі господарської діяльності з метою отримання прибутку, що призводить до зменшення розміру власного капіталу. До них належать різні витрати засобів: собівартість реалізованої продукції; поза виробничі та адміністративні витрати; виплата відсотків; орендної плати; заробітної плати; нарахованих податків і т. ін.; минулі витрати, що враховуються в узагальнених виробничих витратах у процесі виробництва кінцевої продукції; витрати, що стосуються вже проданої продукції і відповідної виручки з продажів; власне витрати, що не входять у виробничу собівартість проданих товарів; в макро- та мікроекономічних дослідженнях – грошовий вираз вартості економічних ресурсів, які витрачаються при здійсненні суб'єктом господарювання будь-якої дії. Метою обліку витрат виробництва є своєчасна, повна, достовірна оцінка, відображення фактичних витрат та контроль за використанням усіх видів виробничих ресурсів пов'язаних з виробництвом, обсягом виробленою продукції, збутом та її реалізацією, а також своєчасним контролем за використанням виробничих ресурсів.

Витрати постійні – це витрати, сума яких не залежить від зміни обсягу виробництва і реалізації продукції в рамках певного часового періоду. Вирішальна залежність виникає, якщо між підприємствами встановлюються відносини переважної участі контролюючого підприємства в статутному капіталі або в органах управління іншого (дочірнього) підприємства.

Виробництво – це процес взаємодії сфер виробництва, переробки, галузей ринкової інфраструктури, зберігання, гуртової та роздрібною торгівлі.

Виробничі запаси – придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшій переробці на підприємстві. Виробничі запаси з метою обліку групуються наступним чином:

- сировина та матеріали;
- покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби;
- паливо;
- тара і тарні матеріали;
- матеріали, передані в переробку;
- запасні частини;
- матеріали сільськогосподарського призначення;
- інші матеріали.

Високоліквідні активи (найбільш ліквідні активи) – суми грошей та їх еквівалентів, які можуть бути негайно використані для здійснення розрахунків. До цієї групи включають також поточні фінансові інвестиції (короткострокові

цінні папери).

Високоліквідні оборотні активи – види оборотних активів з мінімальним ризиком вкладень (гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції).

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Виділення підприємства – форма корпоративної реструктуризації (реорганізації), яка передбачає створення, принаймні, одного нового суб'єкта господарювання зі статусом юридичної особи та збереження такого статусу підприємством, що реорганізується.

Використання прибутку – спрямування прибутку підприємства на сплату податків, створення резервного фонду, виплату дивідендів, поповнення зареєстрованого фонду, фінансування витрат у процесі фінансово-господарської діяльності.

Виплата дивідендів – використання прибутку для виплати доходів власникам акцій, корпоративних прав.

Виручка від реалізації – сума коштів, які надійшли на банківський рахунок або в касу підприємства від продажу товарів та надання послуг.

Відвернені кошти комерційного банку – статті пасиву балансу банку, на суму яких зменшується основний і додатковий капітал для визначення регулятивного капіталу.

Відкрите банківництво – функціонування комерційних банків на умовах відкриття банками доступу до власних систем стороннім особам.

Відсотковий ризик – ризик втрат внаслідок зміни ставки відсотка в межах фінансового ринку. Цей ризик властивий як депозитам, так і кредитам. Ризик провокується зміною кон'юнктури фінансового ринку, регулюючими діями НБУ (зростання (зниження) пропозиції, попиту на грошові засоби).

Від'ємний грошовий потік – характеризує обсяг витрачання грошових коштів у цілому та за окремими напрямками використання.

Відносне вивільнення оборотних коштів – відносне скорочення їх суми, що має місце в разі випередження темпів зростання обсягу виробництва над темпами зростання оборотних коштів.

Відсотки – дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора у вигляді плати за використання залучених на обумовлений строк коштів або майна.

Відстрочений грошовий потік – характеризує витрачання грошей на цілі, що не пов'язані безпосередньо з поточною господарською діяльністю; такі виплати можна перенести на пізніші строки.

Вільна ціна – відпускна ціна, що встановлюється виробником на договірній основі, чи роздрібна ціна, що визначається продавцями самостійно.

Вклад (депозит) – кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Вкладний (депозитний) рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, які передаються клієнтом банку в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору.

Власний капітал – власні джерела фінансування суб'єкта господарювання без зазначеного строку повернення, що внесені засновниками підприємства та накопичені впродовж періоду його діяльності за рахунок насамперед реінвестованого прибутку; розглядається як різниця між активами і зобов'язаннями підприємства; включає зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал.

Власний капітал банку – власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань.

Власний капітал-брутто комерційного банку – сума всіх фондів банку та нерозподіленого прибутку за балансом.

Власний капітал-нетто комерційного банку – капітал-брутто за мінусом вкладень банку в господарську діяльність підприємств та організацій, акцій акціонерних товариств, витрат майбутніх періодів, відвернених коштів.

Власні оборотні активи – робочий (чистий оборотний) капітал, тобто оборотні активи, що сформовані за рахунок власних джерел; визначаються як різниця між власним капіталом і необоротними активами.

Власні оборотні кошти – кошти, що забезпечують оптимальну планову потребу у фінансових ресурсах для поточної діяльності підприємства і визначаються на основі бухгалтерського балансу.

Внутрішній (традиційний) фінансовий аналіз – аналіз, який здійснюється самим підприємством за даними бухгалтерського обліку та звітності, а також оперативних даних.

Внутрішній фінансовий аналіз – аналіз, який проводиться управлінським персоналом підприємства з використанням усіх доступних джерел інформації. Основний зміст цього аналізу – дослідження факторів формування показників фінансових результатів і рентабельності, беззбитковості продукції, майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективності використання власного капіталу з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності.

Внутрішня норма прибутковості (норма рентабельності інвестицій) – значення ставки дисконтування, за якого чиста теперішня вартість дорівнює нулю, тобто дисконтовані чисті грошові надходження від інвестиційного проекту покривають інвестиційні витрати.

„Всі фінанси” – фінансові конгломерати, сформовані з фінансових посередників, що працюють на банківському, страховому та інвестиційному ринках.

Втрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Втрати в разі дефолту – компонент (коефіцієнт) розрахунку розміру кредитного ризику, що відображає рівень втрат (збитків) унаслідок дефолту боржника/контрагента.

Вхідний податок на додану вартість – сума податку на додану вартість, яку включено в ціну товарів (робіт, послуг) і котра сплачується суб'єктом господарювання за придбання цих товарів (робіт, послуг).

Г

Глобалізація – взаємозалежність держав, з економічних питань спричинена міжнародними економічними угодами та поширенням технологій.

Глобалізація економічна – це процес діалектичної взаємодії національних і глобальних економічних відносин, який передбачає активізацію інтеграційних процесів у світовій економіці, що дає змогу забезпечити зростання обсягів та ефективності виробництва товарів і послуг, посилити стимулюючу дію конкуренції, підвищити продуктивність праці.

Глобальний сертифікат – це документ, який відображає повний бездокументарний випуск цінних паперів і підтверджує право на здійснення операцій з ними в Національній депозитарній системі.

Гнучкі бюджети означають, що всі планові показники затрат і фінансових результатів пов'язані з конкретною діяльністю і залежать від обсягів виробництва та реалізації продукції.

Головний процесинговий центр – спеціальний обчислювальний центр, котрий має повноваження платіжної системи стосовно процесингу та маршрутизації запитів, відповідей до інших процесингових центрів, здійснюючи ведення баз учасників та взаємодіючи з іншими учасниками.

Господарський облік – це облік господарської діяльності підприємства, суспільства загалом, тобто це спостереження, сприйняття, вимірювання та реєстрація господарських процесів (виготовлення продукції, надання послуг, реалізація і т. д.).

Горизонтальний аналіз балансу – зіставлення даних балансу підприємства за два періоди у відносному та абсолютному вимірах.

Горизонтальний (трендовий) аналіз – один з видів фінансового аналізу, який базується на вивченні динаміки фінансових показників підприємства в часі.

Горизонтальний (часовий) аналіз – дослідження динаміки показників з розрахунком абсолютних і відносних змін (наприклад, у балансі – порівняння показників на кінець періоду з показниками на початок періоду; у звіті про фінансові результати – порівняння показників звітного періоду з показниками попереднього періоду).

Готівкові кошти – це грошові знаки національної та іноземної валюти – банкноти і монети, в тому числі оборотні пам'ятні і ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами.

Готівкові розрахунки – платежі готівкою між підприємствами, підприємцями і фізичними особами за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна. Перевагами готівкової форми розрахунків є такі: повна гарантія платежів; висока швидкість

платежів; неможливість виникнення дебіторської заборгованості. Водночас слід визначити такі основні недоліки готівкової форми розрахунків: висока вартість обслуговування, зокрема, здійснення касових операцій, необхідність інкасування, збереження тощо; необхідність особистої присутності продавця і покупця; обов'язковий збіг моменту відпуску товару та його оплати; незручність здійснення розрахунків; розрахунки готівкою можуть застосовуватись у міжгосподарських взаємовідносинах, якщо це невеликі за сумою платежі.

Грошовий оборот – сукупність платежів у грошовій формі, пов'язаних з купівлею-продажем товарів чи використанням різного роду фінансових зобов'язань.

Грошовий потік у результаті інвестиційної діяльності – надходження і витрачання грошей, які пов'язані з процесами реального і фінансового інвестування.

Грошовий потік у результаті операційної діяльності – відображає надходження коштів від покупців і виплати грошей постачальникам, заробітної плати персоналу, податкових платежів і т. ін.

Грошовий потік у результаті фінансової діяльності – надходження і витрачання грошей, які пов'язані із залученням додаткового зареєстрованого (пайового) капіталу, одержанням довго- і короткострокових кредитів, з виплатою дивідендів і т. ін.

Грошові кошти – це: 1) це готівкові та безготівкові кошти на кореспондентських рахунках в банківських установах, які використовуються для здійснення поточних операцій; 2) це основний вид фінансових активів, які представляють собою кошти в національній чи іноземній валюті, платіжні та грошові документи, а також цінні папери, які можна легко реалізувати. Грошові кошти виступають головним засобом здійснення розрахунків підприємства з різними організаціями та особами, зокрема за отриману та відвантажену продукцію (роботи, послуги); 3) (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання; 4) гроші підприємства, які перебувають на його рахунках у банках, у касі підприємства й у підзвітних осіб. Грошові кошти підприємства згідно з чинним законодавством зберігаються на його поточних, валютних, бюджетних та інших рахунках у банках.

Грошові кошти підприємства являють собою найбільш ліквідну частину оборотних активів. Вони відіграють ключову роль в господарських процесах забезпечення підприємства необхідними ресурсами та в ході реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), виконуючи функції засобу обігу та платежу. Як засіб накопичення грошові кошти підприємства також використовуються при здійсненні фінансових інвестицій, а саме при розміщенні на депозитних рахунках у банках та спрямуванні у статутні капітали інших підприємств.

Грошові надходження – кошти, які надходять на поточні чи інші рахунки підприємств у банках та в касу підприємств.

Грошові потоки – сукупність розподілених за часом грошових надходжень і напрямків використання коштів, що мають місце в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства. Поняття „грошовий потік” (*cash flow*) – з'явилося в іноземній літературі з фінансового аналізу та фінансового

менеджменту наприкінці 50-х років минулого сторіччя. Спочатку воно використовувалося виключно в процесі визначення вартості фінансових активів та оцінки ефективності реальних інвестицій. Пізніше грошові потоки набули ширшого значення та використання у фінансовій практиці. Останнє зумовлено переходом від усебічного дослідження показників прибутковості до розгляду ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості тощо.

Грошові фонди – та частина грошових коштів підприємства, що утворилися в процесі формування фінансових ресурсів, яка має цільове призначення.

Грошово-кредитна політика – комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення цінової стабільності шляхом використання інструментів грошово-кредитної політики.

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Д

Двофакторна автентифікація в банківництві – технологія, що забезпечує ідентифікацію користувачів за допомогою комбінації двох різних компонентів, таких наприклад як введення паролю та його підтвердження за допомогою дзвінка з банку, введення одноразового паролю тощо.

Дебетове (активне) сальдо – перевищення суми поточної дебіторської заборгованості над сумою поточної кредиторської заборгованості; свідчить про те, що частина оборотних активів вилучена з господарської діяльності підприємства і перебуває в обороті дебіторів.

Дебітор – особа, що отримала продукцію, роботи, послуги, але не розрахувалася за них.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо є ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і може бути достовірно визначена її сума. Дебіторська заборгованість розглядається як вилучені на певний період із господарської діяльності підприємства оборотні кошти. Дебіторська заборгованість – заборгованість покупців перед постачальником за продукцію, роботи, послуги. Дебіторська заборгованість погашається в обумовлені строки і відображається в балансі як поточні активи.

Деномінація акцій – корпоративна операція емітента із цінними паперами власного випуску, яка передбачає зміну номінальної вартості таких цінних паперів, що перебувають в обігу, із відповідним корегуванням їх кількості. Деномінація акцій не призводить до зміни величини зареєстрованого капіталу та може здійснюватися як консолідація та дроблення.

Депозити до запитання – кошти, що знаходяться на поточних, бюджетних рахунках, на кореспондентських рахунках комерційних банків і використовуються власниками залежно від потреби в цих коштах.

Депозитний рахунок – рахунок, який відкривається установою банку на

певний конкретний строк для зберігання грошових коштів юридичних і фізичних осіб.

Депозитний ризик – 1) ризик, який може виникнути у зв'язку з неповерненням депозитних вкладів банком унаслідок його банкрутства; 2) ризик втрат внаслідок ймовірності неповернення грошових вкладів (непогашення депозитних сертифікатів). Цей ризик пов'язаний із невірною оцінкою та невдалим вибором комерційного банку для здійснення депозитних операцій.

Депозитні операції банку – це: 1) пасивні операції банків із залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах у формі вкладів (депозитів) шляхом їх зарахування на відповідні рахунки на певних умовах; 2) операції залучення тимчасово вільних коштів юридичних та фізичних осіб на рахунки різних типів: поточні, бюджетні, вкладні, ощадні, кодовані тощо.

Державна позика – форма державного кредиту, коли держава виступає в ролі боржника (позичальника). Заборгованість за державними позиками зараховують до суми державного боргу країни.

Державне регулювання фінансової діяльності підприємств являє собою процес нормативно-правового регламентування умов формування їх зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин і здійснення основних видів фінансових операцій.

Державний кредит – кредит, що спрямовується на вирішення загальнодержавних проблем (покриття дефіциту державного бюджету, надання кредитної допомоги окремим суб'єктам господарювання чи категоріям населення), при цьому одним із суб'єктів даного кредиту (позичальником чи кредитором) є держава. Державний кредит – залучення державою тимчасово вільних коштів юридичних і фізичних осіб у розпорядження відповідних органів державної влади для спрямування їх на фінансування державних витрат.

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи надати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на певних умовах у майбутньому.

Дефіцитний грошовий потік – потік, за якого надходження грошей є значно меншим за реальні потреби підприємства.

Дефолт боржника/контрагента – стан у відносинах між банком і боржником/контрагентом, що характеризується ознаками, визначеними в розділі XVII Положення № 351 Національного банку України.

Джерела сплати податків – джерела, за рахунок яких суб'єкт господарювання переказує податки до бюджету в процесі своєї фінансово-господарської діяльності. Такими джерелами можуть бути: прибуток, собівартість, виручка від реалізації.

Джерела фінансування – це наявні та очікувані джерела залучення фінансових джерел, а також економічні суб'єкти, які спроможні надати ці ресурси.

Диверсифікація – один із найбільш ефективних шляхів нейтралізації фінансових ризиків. Диверсифікація дозволяє знижувати окремі види

фінансових ризиків: кредитний, депозитний, інвестиційний, валютний та ін. Підвищення рівня диверсифікації діяльності підприємства необхідно здійснювати надзвичайно обережно, враховуючи в кожному випадку специфіку виробництва, структуру конкуренції на ринку збуту готової продукції.

Диверсифікація ризиків – управління фінансовими ризиками (у частині їх нейтралізації), що передбачає їх прийняття суб'єктом господарювання на утримання шляхом розподілу сукупного ризику суб'єкта господарювання, розширюючи носіїв такого ризику.

Дивіденди – доходи, які одержують власники цінних паперів з розподілу чистого прибутку, відповідно до їх частки в статутному капіталі товариства. Дивіденди – платіж, який провадиться юридичною особою на користь власників корпоративних прав, емітованих такою юридичною особою, у зв'язку з розподілом частини її прибутку. Для власників дивіденди – це дохід, який можна порівняти з іншими можливими доходами від використання майна.

Дивідендна політика – 1) це частина загальної фінансової стратегії акціонерного товариства, яка складається з оптимізації пропорцій між частками отриманого прибутку на споживання та капіталізації з метою забезпечення зростання ринкової вартості акцій; 2) це сукупність принципів, методів та процедур, які використовуються власниками підприємства для нарахування і виплати собі доходу за рахунок чистого прибутку. Метою дивідендної політики є оптимізація пропорцій щодо розподілу чистого прибутку між поточними виплатами дивідендів (споживанням прибутку власниками) та реінвестуванням його в господарську діяльність (виробничим споживанням прибутку з метою збільшення активів, зростання балансової та ринкової вартості акцій).

Диджиталізація банківських операцій – переведення банківських операцій у цифровий простір шляхом оцифрування інформації з перекладенням на клієнта функцій операціоніста.

Диджиталізовані банківські операції – комплекс взаємопов'язаних дій, спрямованих на реалізацію економічних завдань банку як суб'єкта ринкових відносин, предметом яких є рух грошових коштів, цінних паперів, дорогоцінних металів або зобов'язання з їхнього переміщення, що здійснюється на підставі укладених договорів згідно з чинним законодавством з використанням цифрових технологій та інструментів втілення.

Диджиталізована банківська послуга – форма задоволення потреб клієнтів банку, яка реалізується через виконання взаємопов'язаної сукупності диджиталізованих банківських операцій.

Диджиталізоване дистанційне банківське обслуговування – загальний термін для технологій надання банківських послуг на підставі дистанційних розпоряджень, переданих клієнтом віддаленим чином (тобто без його візиту в банк), що можливе завдяки розвитку диджиталізації в банківській сфері.

Диджиталізоване дистанційне розпорядження – розпорядження банку виконати певну операцію, передану клієнтом погодженим каналом доступу (комп'ютерні та телефонні мережі) із певною процедурою передачі розпоряджень.

Диджиталізований банківський продукт – сучасний цифровий результат діяльності банку на ринку, розроблений ним із урахуванням потреб

потенційних та реальних клієнтів банку, який втілюється у формі цифрової послуги.

Дизажіо – відхилення ринкового курсу цінних паперів від їх номінальної вартості в бік зменшення.

Динамічна платоспроможність – вид платоспроможності, оцінювання якої здійснюється на підставі аналізу грошового обороту підприємства, тобто визначення і порівняння обсягів вхідного (надходження грошей) та вихідного (витрачання грошей) грошових потоків упродовж певного періоду часу.

Динамічний баланс – зміни (динаміка) у складі активів і пасивів (приріст чи зменшення), які очікуються у плановому періоді. У динамічному балансі висвітлюються не окремі статті активів і пасивів, а сумарні зміни в різних статтях, які прогнозуються протягом планового періоду. В активі динамічного балансу відображаються зміни у використанні фінансових ресурсів, а в пасиві – зміни у джерелах фінансування активів. Побудова динамічного балансу дає можливість виявити зміни його показників, що прогнозуються в окремих періодах, а також проаналізувати причини цих змін (наприклад, зменшення обсягів реалізації, підвищення рівня витрат, зростання вартості капіталу). Для забезпечення фінансової рівноваги сума приросту пасивів та зменшення активів повинна дорівнювати величині приросту активів та зменшення пасивів. Динамічний баланс розглядають як інструмент планування ліквідності підприємства.

Дискретний (епізодичний) грошовий потік – вид грошового потоку, що пов'язаний, як правило, з проведенням окремих господарських операцій; він виникає спонтанно, не маючи сталого обсягу і періодичності.

Дискриптивні моделі фінансового аналізу – головні моделі, за допомогою яких здійснюється фінансовий аналіз, а саме: побудова системи звітних балансів, подання фінансової звітності в різних аналітичних розрізах, вертикальний та горизонтальний аналіз звітності, системний аналіз оцінних коефіцієнтів.

Ділова активність – комплексна характеристика, що охоплює різні аспекти діяльності підприємства. У широкому розумінні ділова активність означає зусилля, спрямовані на просування підприємства на ринках продукції, праці, капіталу. Ділова активність виявляється у динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту його засобів. Критеріями ділової активності є рівень ефективності виробничо-фінансової діяльності, стійкість економічного зростання, розширення ринків збуту продукції, ступінь виконання планів за основними показниками, забезпечення заданих темпів їх зростання.

Діджиталізація – глибинне проникнення цифрових та інноваційних технологій до бізнес-процесів.

Ділові стратегії – стратегії, які підпорядковуються корпоративній стратегії та зосереджені на управлінні успішною діяльністю в одній зі сфер бізнесу. Їх мета полягає у досягненні довгострокових конкурентних переваг.

Ділянка критичного ризику – можливе втрачання прибутку, але і відшкодування витрат за свій рахунок через недоодержання очікуваного прибутку.

Ділянка мінімального ризику – відбувається покриття усіх витрат або

одержання прибутку, набагато меншого від розрахункового.

Ділянка недопустимого (катастрофічного) ризику – діяльність підприємства доводиться до банкрутства.

Добровільна ліквідація підприємства-боржника – процедура ліквідації неспроможного підприємства, яка здійснюється поза судовими органами, на підставі рішення власників або угоди, укладеної між власниками даного підприємства та кредиторами, і під контролем кредиторів.

Довгострокова дебіторська заборгованість – заборгованість, що не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення – усі зобов'язання і забезпечення, які не є поточними зобов'язаннями і забезпеченнями: відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення, цільове фінансування.

Довгострокові зобов'язання – зобов'язання підприємства на довгостроковий період (більше одного року).

Довгострокові фінансові інвестиції – інвестиції зі строком погашення понад один рік, а також інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

Додатковий капітал – капітал, накопичений у процесі господарської діяльності підприємства; включає капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Додатковий продукт – вартість, створювана безпосередніми виробниками понад вартість необхідного продукту.

Додатний грошовий потік – характеризує обсяг надходження грошових коштів у цілому та за окремими джерелами їх утворення.

Документарне інкасо означає форму розрахунків на підставі обов'язкової участі комерційних документів, коли банк проводить оплату при умові надання цих документів підприємству імпортеру.

Документація – це сукупність документів, за допомогою яких оформляють господарські операції в господарствах або інакше кажучи спосіб оформлення господарських операцій документами. Документація є важливим елементом бухгалтерського обліку: вона служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку.

Документообіг – це рух документів в процесі їх оперативного використання і бухгалтерського опрацювання з моменту складання або одержання від інших підприємств і організацій до передачі на зберігання в архів після запису в облікові реєстри.

Доміциляція векселів – доручення оплатити векселі в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, що позначена як платник за векселем.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності – грошові кошти, отримані

у вигляді дивідендів, відсотків за корпоративними, державними, іншими цінними паперами, а також від розміщення коштів на депозитних рахунках у комерційних банках.

Дроблення позик – продаж частини великого кредиту на короткий час, зазвичай на період коротший, ніж термін погашення кредиту, при цьому банк відповідає за зобов'язаннями.

Е

Едж банки – дочірні банківські установи комерційних банків певної держави, діяльність яких є закордонною, а надання операцій відбувається, як для резидентів, так і для нерезидентів.

Еквайр – банк або ж інша фінансова установа учасник платіжної системи, що здійснює надання послуг стосовно еквайрингу (обробка транзакцій і надання торговцям всього спектру операцій із картками).

Еквайринг – диджиталізований безготівковий спосіб приймання платежів та здійснення розрахунку за допомогою банківських карток і спеціального обладнання для безконтактної оплати.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються в певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни вартості. Еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості. Такими еквівалентами є високоліквідні інвестиції в цінні папери на строк, що не перевищує двох місяців (казначейські векселі, депозитні сертифікати).

Економіко-математичні методи фінансового планування – методи, що відображають взаємозв'язок між найважливішими параметрами та показниками виробничого процесу, дають можливість, враховуючи значну кількість параметрів, побудувати алгоритм досягнення оптимальних значень планових показників не виходячи за межі реальних значень вихідних параметрів.

Економічний ефект – це корисний результат економічної діяльності, доробок від неї, що його обчислюють; різниця між грошовим доходом від цієї діяльності та грошовими витратами на її здійснення.

Економічний союз – союз, який діє на базі спільного ринку та митного союзу, уніфікованості фінансових систем, спільної валютної та економічної політики, при цьому формується об'єднання економік держав, формуються міждержавні органи.

Економічні ризики – це ризики, які спричинені несприятливими змінами економіки підприємства чи країни. Найчастішими наслідками економічного ризику є зміна ринкової кон'юнктури, збільшення банківської облікової ставки, і, як наслідок, зростання цін.

Експрес діагностика банкрутства – система здійснення регулярної оцінки відносно кризових параметрів фінансового розвитку суб'єкту, котра проводиться з використанням даних фінансового обліку згідно стандартного алгоритму аналізу.

Експертна оцінка майна – визначення вартості майна підприємства експертом відповідно до договору із замовником.

Експозиція під ризиком – компонент розрахунку розміру кредитного ризику, що відповідає боргу за активом, який перебуває під ризиком дефолту боржника/контрагента.

Електронні платіжні засоби – платіжні засоби, котрі забезпечують рух за допомогою певного платіжного пристрою (дебетова, кредитна картка та їх вираз в телефоні, годиннику).

Емісійний дохід – сума перевищення доходів, отриманих від емісії (випуску) власних акцій та інших корпоративних прав над номінал таких акцій (інших корпоративних прав), тобто різниця між курсом емісії і номінальним курсом акцій. Емісійний дохід є одним із джерел формування додаткового капіталу підприємства.

Емісійні операції банку – операції банку, пов'язані з формуванням власного капіталу та недепозитного залучення фінансових ресурсів, що здійснюється через випуск банківських акцій, облігацій, векселів та інших боргових зобов'язань.

Емісія акцій або облігацій підприємств – сукупність дій емітента з організації проведення передплати на акції або продажу облігацій.

Емісія векселя комерційним банком – випуск векселя комерційним банком.

Ефект – це використання, дія, результат, наслідок будь-яких причин, сильне враження вироблене ким-небудь або чимось.

Ефект фінансового левериджу (ефект фінансового важеля) – підвищення рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикового капіталу, якщо рентабельність активів перевищує ставку процента за кредит. Він характеризує ефект фінансування діяльності та підвищення рентабельності власного капіталу за рахунок збільшення частки позикового капіталу.

Ефективність – це результативність функціонування системи і процесу управління як взаємодії керованої і керуючої систем, тобто інтегрований результат взаємодії компонентів управління.

Ефективність діяльності організації – це її властивість, яка пов'язана зі здатністю організації в рамках нормативної системи суспільних цінностей формулювати і досягати мети відповідно до потреб, що пред'являються, у вигляді результатів, співвіднесених з витратами, шляхом використання відповідних коштів та з урахуванням факторів її функціонування.

Емісія акцій або облігацій підприємства – це сукупність дій емітента щодо здійснення підписки на акції або продажу облігацій. Ефективність емісії акцій залежить від цілого ряду факторів, зокрема від ситуації на ринку капіталів, сподівань на майбутні прибутки емітента і інвесторів, параметрів емісії (обсяг, курс, співвідношення), від тенденцій на біржі.

Емісійний дохід (ажіо) – це сума перевищення доходів, отриманих від випуску (емісії) власних акцій та інших корпоративних прав над номіналом таких акцій (інших корпоративних прав). Тобто емісійний дохід – це різниця між курсом емісії і номінальним курсом корпоративних прав. Підприємству слід врахувати, що суми одержаного емісійного доходу не включаються до складу валового доходу з метою визначення бази оподаткування.

Є

Євровалюта – депозит, що має строк і знаходиться в закордонному банку

по відношенню до держави, яка емітує валюту.

Європейська інтеграція – синергія стосовно політичних, економічних, юридичних поглядів держав Європи з ціллю формування та утримання світових конкурентних позицій.

Єдиний митний тариф України – це систематизований перелік товарів і ставок мита, якими оподатковуються товари під час переміщення через митний кордон.

3

Забезпечений вексель – вексель, гарантований заставою, що надається кредиторіві, банку або продавцеві до моменту сплати боргу.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу. Забезпечення можуть бути як поточними, так і довгостроковими, створюються вони для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат: на виплату відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо.

Загальна і чиста рентабельність витрат господарської діяльності – відношення відповідно фінансового результату до оподаткування і чистого фінансового результату до витрат господарської діяльності, виражене у відсотках.

Загальна і чиста рентабельність власного капіталу – відношення фінансового результату до оподаткування і чистого фінансового результату до середньорічної вартості власного капіталу, виражене у відсотках.

Загальна і чиста рентабельність основних засобів і запасів – відношення фінансового результату до оподаткування і чистого фінансового результату до середньорічної вартості основних засобів і запасів, виражене у відсотках.

Загальна і чиста рентабельність сукупного капіталу – відношення фінансового результату до оподаткування і чистого фінансового результату до середньорічної вартості капіталу, виражене у відсотках.

Залучений (позичковий капітал) – це частина вартості майна суб'єкта господарювання, придбаного за рахунок виникнення зобов'язань, які необхідно повернути банкам, постачальникам і т.д.

Запас фінансової стійкості – відносний показник, який характеризує максимально допустимий відсоток зменшення фактичного операційного доходу доти, доки операційна діяльність залишатиметься беззбитковою. Чим вище значення запасу фінансової стійкості, тим більш фінансово стійким є підприємство з погляду забезпечення прибутковості операційної діяльності, тим менший ризик настання збитковості.

Запаси – це активи, які утримують з метою подальшого продажу, споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, управління підприємством чи які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу.

Зареєстрований капітал – це умовно постійний капітал, сума якого визначається в установчих документах:

- статутний капітал;
- пайовий капітал.

Зареєстрований (пайовий) капітал – капітал, вкладений власниками підприємства.

Захист інформації – сукупність організаційно-технічних заходів і правових норм для запобігання заподіянню шкоди інтересам власника інформації чи автоматизованої системи та осіб, які користуються інформацією.

Захист інформації електронних систем – діяльність щодо запобігання витоку, розкрадання, втрати, модифікації (підробки), несанкціонованих і ненавмисних впливів на захищену інформацію в межах електронних систем.

Збори (загальнодержавні й місцеві) – цільові відрахування, передбачені чинним законодавством, які здійснюють суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності з метою формування цільових фондів для забезпечення фінансування відповідних витрат.

Звичайна діяльність – будь-яка діяльність підприємства, а також операції, які забезпечують її або виникають внаслідок здійснення такої діяльності.

Звичайна ціна – ціна продажу товарів (робіт, послуг) продавцем, включаючи суму нарахованих і сплачених відсотків, вартість іноземної валюти, яка може бути отримана у разі продажу товарів особам, котрі не пов'язані з продавцем, за звичайних умов ведення господарської діяльності.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайні (прості) акції – акції, за якими їх власник має один голос на зборах акціонерів, дохід у вигляді дивідендів виплачується в останню чергу, після сплати дивідендів за привілейованими акціями. Рішення про виплату і розмір дивідендів за звичайними акціями приймається загальними зборами акціонерів або радою директорів, а загальні збори затверджують це рішення. Якщо результати річної діяльності незначні або збиткові, то дивіденди за простими акціями не виплачуються, тобто дивіденди не гарантуються емітентом.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Метою складання звіту про власний капітал є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про платежі на користь державі – документ, що містить деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави відповідно до закону. Цей звіт подається підприємствами, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю сировини.

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Під час складання фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим (форма № 3) або непрямим (форма № 3-н) методом із застосуванням відповідної форми звіту. Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої

інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період. Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і витрати грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.

Звіт про управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. З метою систематизації та співставності інформації звіт про управління формується за такими напрямками: організаційна структура та опис діяльності підприємства; результати діяльності; ліквідність та зобов'язання; екологічні аспекти; соціальні аспекти та кадрова політика; ризики; дослідження та інновації; фінансові інвестиції; перспективи розвитку; корпоративне управління (складають підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію).

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Звітність – система показників, які характеризують результати діяльності підприємства за звітний період.

Зворотний лізинг – господарська операція, яка передбачає продаж основних засобів з одночасним зворотним отриманням таких основних засобів у оперативний або фінансовий лізинг.

Злиття підприємств – форма корпоративної реструктуризації (реорганізації), яка передбачає створення одного нового суб'єкта господарювання зі статусом юридичної особи на базі сукупності підприємств, що реорганізуються, через втрату останніми статусу юридичних осіб та консолідацію їхніх активів та пасивів на балансі новоствореного підприємства.

Змінні витрати – витрати, величина яких змінюється пропорційно зміні обсягів виробництва (реалізації) продукції (наприклад, матеріальні витрати, частина витрат на оплату праці).

Знос основних засобів – втрата вартості основних засобів у процесі їх експлуатації.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зобов'язання банку – залучені і позичені банком кошти, тобто вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у майбутньому.

Зовнішній борг – частина державного боргу стосовно іноземних кредиторів на певну дату (позика і відсотки), яка оплачується в іноземній валюті.

Зовнішній фінансовий аналіз – аналіз, який здійснюється партнерами

підприємства та контрольними органами на підставі даних публічної фінансової звітності. Зовнішній фінансовий аналіз – проводиться з метою оцінювання та економічної діагностики фінансового стану підприємства за даними публічної фінансової звітності. Зовнішній фінансовий аналіз здійснюють різноманітні зовнішні аналітики (наприклад, інвестори, комерційні банки, постачальники і замовники, податкова служба) для встановлення можливостей вигідного вкладання коштів у підприємницьку діяльність, оцінювання умов кредитування та визначення ступеня фінансового ризику, своєчасного проведення платежів, перевірки дотримання підприємством податкової дисципліни тощо.

Золоте правило балансу – розглядається як більш конкретизована форма правила конгруентності строків. З метою досягнення паралельності строків мобілізації та використання фінансових ресурсів воно вимагає дотримання певних співвідношень між окремими статтями пасиву та активу балансу. Для цього при складанні бюджетів рекомендується керуватися такими двома умовами: потребу в капіталі для фінансування необоротних активів слід покривати за рахунок власного капіталу і довгострокових позичок; довгострокові капіталовкладення повинні фінансуватися за рахунок коштів, мобілізованих на довгостроковий період, тобто довгострокові пасиви повинні використовуватися не тільки для фінансування необоротних активів, а й для довгострокових оборотних активів (наприклад, оборотні кошти, авансовані в стратегічні запаси сировини, неліквідні товари тощо).

Золоте правило фінансування – зміст його полягає в необхідності узгодження строків, на які мобілізуються фінансові ресурси, зі строками, на які вони вкладаються в реальні чи фінансові інвестиції. Золоте правило фінансування називають також золотим банківським правилом, або правилом узгодженості (конгруентності, паралельності) строків. За цим правилом фінансовий капітал повинен бути мобілізований на строк, не менший від того, на який даний капітал заморожується в необоротних та оборотних активах підприємства. Дотримання вимог золотого правила фінансування забезпечує підприємству стабільну ліквідність і платоспроможність. При використанні золотого правила фінансування слід керуватися двома умовами, які виражають його зміст: довгострокові активи \leq довгострокові пасиви; короткострокові активи \geq короткострокові пасиви.

Зона вільної торгівлі – пільгова зона на рівні регіону, яка є вільною від митних, кількісних обмежень з приводу здійснення торгівлі (для держав, що входять до зони).

I

Іменні акції – цінні папери, на бланку яких зазначається ім'я його власника. Емітент веде книгу реєстрації іменних акцій. У випадку зміни власності на такі акції емітент може вилучити акцію, на якій стоїть ім'я попереднього інвестора, або зазначити прізвище нового власника і дату здійснення передачі. Іменні акції – це як сертифікаційні, так і електронні цінні папери.

Імовірність дефолту – компонент (коефіцієнт) розрахунку розміру кредитного ризику, що відображає ймовірність припинення виконання боржником/контрагентом своїх зобов'язань.

Імпринтер – пристрій, котрий переносить реквізити платіжної карти на сліп для цілей формування платіжного документа застосовуючи платіжні електронні засоби.

Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект. Інвестиції – це економічні ресурси, які можуть бути використані для збільшення реального капіталу підприємства. Інвестиції – усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Інвестиції розглядають як довгострокове вкладення коштів в активи з метою розширення масштабів діяльності, збільшення прибутку, підвищення конкурентоспроможності та ринкової стабільності підприємства. Інвестиції забезпечують приріст капіталу в майбутньому, одержання доходу в поточному періоді або вирішення соціальних завдань.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які є складовою еквівалентів грошових коштів. Інвестиційною називається діяльність, пов'язана з управлінням інвестиціями. Вона розглядається як сукупність практичних дій щодо придбання і продажу довгострокових активів, а також інших інвестицій. Будучи суб'єктом інвестиційної діяльності, кожне підприємство самостійно визначає напрями, види та обсяги інвестицій, а також приймає рішення про вкладення власних і залучених фінансових, майнових та інтелектуальних ресурсів в об'єкти інвестування. Мета аналізу інвестиційної діяльності підприємства полягає у виборі найбільш ефективних і реальних інвестиційних проєктів та обґрунтуванні програм їх реалізації. Інвестиційна діяльність – сукупність операцій із придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, що не є еквівалентами грошових коштів.

Інвестиційна привабливість підприємства – доцільність вкладення у його діяльність вільних грошових коштів. Інвестиційна привабливість досліджується як у зовнішньому, так і внутрішньому фінансовому аналізі. Зовнішні суб'єкти (наприклад, потенційні інвестори) оцінюють інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання з метою вибору найкращого варіанта вкладення вільних коштів. Проте й підприємство має виявляти власні можливості для залучення зовнішніх інвестицій. Оцінювання інвестиційної привабливості має базуватися на комплексному підході до підприємства як об'єкта дослідження, що функціонує у конкретному економічному середовищі.

Інвестиційний податковий кредит – відстрочення сплати податку на прибуток, що надається суб'єкту підприємницької діяльності на певний строк з метою збільшення його фінансових ресурсів для здійснення інноваційних програм, з наступною компенсацією відстрочених сум у вигляді додаткових надходжень податку через загальне зростання прибутку, отриманого внаслідок реалізації інноваційних програм.

Інвестиційний ризик – ризик, який пов'язаний з можливістю виникнення фінансових втрат у процесі інвестиційної діяльності. Він поділяється на ризик

реального і ризик фінансового інвестування. Інвестиційний ризик може виникнути внаслідок несвоєчасного розроблення інвестиційного проєкту, затримки відкриття його фінансування, несвоєчасного завершення будівельно-монтажних робіт і т. ін. Інвестиційний ризик є ризиком інвестора в недоотриманні або повній відсутності прибутку на вкладені кошти. Інвестиційний ризик може містити несвоєчасну підготовку інвестиційного проєкту, передчасне завершення проєкту та інших робіт.

Інвестиційна стратегія – формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення.

Інвестиційні операції банку – це операції з вкладання фінансових ресурсів у різноманітні корпоративні та державні цінні папери, інші боргові зобов'язання шляхом придбання цих фондів цінностей на фондових біржах й організованому позабіржовому ринку.

Інвестиційні трасти – це компанії, які створюються на визначений термін, формують портфель із певного виду цінних паперів, структура якого не змінюється за весь період діяльності трасту. Інвестиційні трасти здебільшого формують портфель цінних паперів з фіксованим доходом, зокрема з облігацій. Діяльність трастів подібна до фондів закритого типу в тому, що вони можуть випускати фінансову кількість акцій. Проте трасти значно поступаються інвестиційним фондам за обсягами залучених коштів. Більшість інвестиційних трастів не мають зобов'язань, тому їхні чисті активи рівнозначні ринковій вартості портфеля цінних паперів.

Інвестиційний портфель – 1) синергія відносно цінних паперів та інших активів конкретного інвестора; 2) сукупність фінансових інструментів, сформована з ціллю інвестування враховуючи певну інвестиційну політику.

Інвестиційний сертифікат – це цінний папір, що випускається такими інвесторами, як інвестиційний фонд або інвестиційна компанія, і дає його власникові право на отримання дивідендів.

Інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти чи майно.

Індекс рентабельності інвестицій – відносний показник, який розраховується як відношення величини дисконтованих чистих грошових надходжень до величини початкових інвестицій.

Індивідуальний фінансовий ризик – сукупний ризик властивий окремим фінансовим інструментам.

Індикатори фінансового ринку – агреговані показники стосовно динаміки поточних цін фінансових ринків, котрі окреслюють стан кон'юнктури в розрізі видів та сегментів ринку.

Інкасо – це платіжна операція сутність якої в тому, що підприємство-експортер, доручає своєму банку одержати у встановленому порядку платежі від платника-імпортера і зарахувати на свій валютний рахунок у банку експортера.

Інкасо документарне – це форма розрахунків на підставі обов'язкової участі комерційних документів, коли банк проводить оплату за умови надання цих документів підприємству-імпортеру.

Інкасування векселів комерційним банком – виконання комерційним банком доручення своїх клієнтів та взяття на себе відповідальності за подання векселів і супровідних комерційних документів у строк платнику та одержання належних платежів.

Іноземна банківська група – частина міжнародної банківської групи, тобто банківська група учасники якої діють в межах країни, при цьому дані учасники можуть бути як резидентами, так і не резидентами по відношенню до країни функціонування.

Інтегрований фінансовий посередник (фінансовий конгломерат і фінансовий супермаркет) – універсальний фінансовий посередник, створений за допомогою трансформації банків і небанківських фінансових посередників у більш ефективне, кероване та конкурентне, юридично оформлене об'єднання з метою надання клієнтам широкого спектру фінансових послуг на основі інтегрованого фінансового продукту в одному місці та під одним дахом.

Інтернет-банкінг – 1) різновид дистанційного диджиталізованого банківського обслуговування, який надає можливість доступу до банківських рахунків та операцій через мережу Інтернет в будь-який час доби; 2) дистанційне банківське інтернет обслуговування з приводу управління рахунками повсякчас, в будь-якому місці.

Інформатизація – це процес, при якому створюються умови, що задовольняють потреби будь-якої людини в отриманні необхідної інформації.

Інформаційна система – це сукупність засобів для збереження, пошуку та отримання, видачі за запитом потрібної інформації. Інформаційна система (або ж система інформаційного забезпечення) фінансового ризик-менеджменту – комплексна синергічна система інформативних показників, потрібних суб'єкту для здійснення ідентифікації та оцінки прийняття управлінських рішень стосовно ризиків.

Інформаційна система управління – це сукупність внутрішніх і зовнішніх потоків прямого і зворотного інформаційного зв'язку економічного об'єкта, методів, засобів, фахівців, що беруть участь в процесі обробки.

Інформаційна технологія – 1) система процедур перетворення інформації з метою формування, організації, обробки, розповсюдження та використання інформації; 2) процес, що використовує сукупність методів, виробничих процесів та технологічних процесів зі збирання, зберігання, обробки, виведення та розповсюдження інформації для зниження трудомісткості перебігу застосування інформаційних ресурсів, активізації їх надійності та оперативності.

Інформаційні технології – це процеси накопичення, обробки, подання та використання інформації за допомогою електронних засобів.

Інформаційне забезпечення – динамічна система інформації та способів її опрацювання, що дає змогу вивчити реальний стан об'єкта дослідження з метою обґрунтування управлінських рішень. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту являє собою систему інформативних (автоматизованих) показників, які необхідні для ефективного управління та прийняття якісних управлінських рішень щодо фінансової діяльності підприємства.

Інформаційне постачання – це система безперервного та цілеспрямованого підбору інформаційних показників, здійснення планових, звітних, аналітичних розрахунків, необхідних для підготовки, прийняття та реалізації рішень суб'єкта господарювання.

Інформаційний бізнес – це виробництво, торгівля та надання інформаційних продуктів та послуг.

Інфляційний ризик – 1) ризик, який характеризується можливістю знецінення реальної вартості капіталу (у формі фінансових активів підприємства), а також очікуваних доходів від здійснення фінансових операцій в умовах інфляції; 2) ризик втрат доходів або ж капіталу господарюючого суб'єкту внаслідок знецінення грошової одиниці. Даний вид ризику в реаліях сучасності є постійним та впливає на всі процеси і операції всіх без винятку суб'єктів господарювання.

Інформаційний ринок – це сукупність суб'єктів господарювання, що пропонують покупцям: комп'ютери, засоби комунікацій, програмне забезпечення, інформаційні та консалтингові послуги.

Інформація – це всі ті відомості, які зменшують ступінь невизначеності нашого знання про конкретний об'єкт.

Інформаційно-технічний посередник платіжної системи – оператор, який надає інформаційні та технічні послуги стосовно переказування коштів та внесений до реєстру платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури НБУ.

Інноваційна діяльність це – процес постійного оновлення та впровадження нововведень у виробничу і соціальну сферу.

Інноваційна політика – це частина соціально-економічної політики, що визначає цілі та пріоритети інноваційної стратегії і механізм її реалізації органами державної влади.

Інноваційний ризик – ризик, який пов'язаний з впровадженням нових фінансових технологій, використанням фінансових інструментів, недостатнім забезпеченням інноваційного проєкту фінансуванням, ризиком збуту інноваційної продукції, помилковим вибором інноваційного проєкту, виникненням непередбачених витрат і зниженням доходів та ін.

Інновації – 1) це розробки, які спрямовані на вдосконалення процесів діяльності людини (суспільства). Процес інновації визначається як комплекс послідовних робіт від здобуття теоретичного знання до використання споживачем товару (техніки, технології), створеного на основ нового знання; 2) це цілеспрямовано проведені зміни у всіх сферах господарської діяльності компанії для адаптації до зовнішнього середовища з метою досягнення довгострокової ефективності функціонування компанії; 3) це зміни з метою покращення, які не торкаються основ явища.

Інформація – сукупність корисних упорядкованих відомостей про процеси та явища зовнішнього світу, що є об'єктом збирання, реєстрації, зберігання, передавання та перетворення.

Інша операційна діяльність – вид діяльності, передбачений статутом підприємства та зумовлений необхідністю раціонального використання виробничих ресурсів чи капіталу.

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

К

Казначейський вексель – вид державного цінного паперу, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання Державного казначейства України сплатити після настання строку визначену суму грошових коштів власнику векселя.

Капітал (за своєю економічною сутністю) – вкладені в активи власні та позичені фінансові ресурси суб'єктів підприємницької діяльності.

Капітал (з управлінського аспекту) – один з основних об'єктів управління фінансовою діяльністю господарюючого суб'єкта.

Капітал банку – 1) фонди ресурсів, що були внесені засновниками а також залучені та позикові ресурси; 2) фонди ресурсів, що були внесені засновниками, акціонерами (пайовиками) банку, і належать їм.

Капітальний дохід – різниця між скоригованою балансовою вартістю основних засобів згідно з коефіцієнтом індексації та балансовою вартістю таких основних засобів до індексації.

Капітальний ремонт основних засобів – часткове відшкодування фізичного зносу основних засобів.

Капіталізація підприємства – процес нарощення його власного капіталу шляхом реінвестування прибутку, входження на фондовий ринок, підвищення ділової репутації та примноження нематеріальних активів з метою розвитку та розширення підприємницької діяльності, забезпечення приросту прибутковості та на основі цього отримання додаткових соціально-економічних вигід (ефекту), що загалом сприятиме зростанню вартості бізнесу.

Капітальні вкладення – витрати на створення нових, реконструкцію, розширення та технічне переоснащення наявних основних засобів.

Капітальні інвестиції – вкладення грошових коштів в основні засоби і нематеріальні активи. До матеріальних об'єктів інвестування належать різні види нерухомого і рухомого майна: будівлі, споруди, обладнання, устаткування, запаси товарно-матеріальних цінностей. Інвестиції в нематеріальні активи, або інтелектуальні інвестиції – це купівля патентів, ліцензій, ноу-хау, вкладення коштів у науково-дослідні роботи, майнові права, підготовку і перепідготовку персоналу. Основними формами капітальних інвестицій є: нове будівництво; придбання цілісних майнових комплексів; реконструкція; модернізація; технічне переозброєння.

Касові операції – операції між підприємствами, підприємцями і фізичними особами, що пов'язані з отриманням і видачею готівкових коштів під час проведення розрахунків через касу підприємства з відображенням цих операцій у касовій книзі, книзі обліку розрахункових операцій.

Кібербезпека – захищеність інтересів людини, окремого суб'єкту господарювання, суспільства, держави під час використання кіберпростору, із забезпеченням розвитку інформаційного та цифрового простору, своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації реальних і потенційних загроз безпеці держави та окремих її суб'єктів у кіберпросторі.

Коваріація – статистична характеристика, котра окреслює міру схожості двох величин, які досліджуються за динамікою, амплітудою та за напрямком

змін.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт негайної ліквідності) – характеризує миттєву платоспроможність і показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень підприємство має можливість негайно погасити високоліквідними оборотними активами (грошима і поточними фінансовими інвестиціями). Цей коефіцієнт є найбільш жорстким критерієм оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства. Нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності ($\geq 0,2$) означає, що підприємство є грошово платоспроможним, якщо високоліквідні оборотні активи не менш ніж на 20% покривають поточні зобов'язання і забезпечення.

Коефіцієнт вибуття – показує частку вартості основних засобів, які вибули за рік, у первісній вартості основних засобів на початок року; характеризує інтенсивність вибуття основних засобів.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів – характеризує структуру джерел покриття активів і визначається діленням довгострокових зобов'язань і забезпечень на суму власного капіталу та довгострокових зобов'язань і забезпечень. Зростання цього показника в динаміці свідчить, з одного боку, про підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування, а з іншого – про збільшення довіри до підприємства з боку кредиторів та інвесторів, підвищення його інвестиційної активності за рахунок залучення довгострокових кредитів.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами – характеризує рівень достатності власних оборотних коштів для формування запасів підприємства. Стійким вважається фінансовий стан підприємства за значення цього коефіцієнта більше 0,5.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами – характеризує частку оборотних активів, які сформовані за рахунок власних фінансових ресурсів. Наявність у достатньому обсязі власних оборотних коштів (не менше 10% загальної величини оборотних активів) означає здатність підприємства самостійно фінансувати поточну діяльність. Коли цей показник стає меншим 0,1, структура балансу визнається незадовільною, а підприємство – неплатоспроможним.

Коефіцієнт завантаження оборотних активів – визначається відношенням середньорічної вартості оборотних активів до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); показує величину оборотних коштів, авансованих у розрахунку на 1 грн чистого доходу. Коефіцієнт завантаження є величиною, оберненою до коефіцієнта обертання оборотних активів.

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття) – найбільш комплексний показник оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства, який визначається відношенням оборотних активів до поточних зобов'язань і забезпечень; відображає платіжні можливості на відносно віддалену перспективу – період, що дорівнює середній тривалості одного обороту оборотних активів, за умови своєчасних розрахунків з дебіторами, реалізації готової продукції, товарів, а за потреби і виробничих запасів. Коефіцієнт загальної ліквідності оцінює достатність ресурсів оборотних активів

для погашення короткострокових зобов'язань. Якщо цей показник менше 1, баланс вважається неліквідним, а підприємство – неплатоспроможним.

Коефіцієнт заміни – показує частку основних засобів, які надійшли за рік, спрямовану на просту заміну тих основних засобів, які вибули (у вартісному вираженні).

Коефіцієнт зносу – характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати діяльності, в первісній вартості основних засобів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу – характеризує частку зобов'язань і забезпечень у валюті балансу та відображає рівень фінансової залежності підприємства від кредиторів.

Коефіцієнт майна виробничого призначення – характеризує частку активів основної виробничо-господарської діяльності (основних засобів, інвестиційної нерухомості, запасів, поточних біологічних активів) у загальній вартості активів підприємства. Збільшення цього показника свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів – відображає частку грошей та їх еквівалентів (як високоліквідних активів) у загальній величині власних оборотних коштів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – визначає частку власного капіталу, вкладену в оборотні активи; характеризує рівень мобільності власного капіталу, а саме ту частину власного капіталу, що перебуває в обігу і забезпечує необхідну гнучкість у використанні коштів для фінансування поточної діяльності. Чим вище його значення, тим підприємство має більше можливостей фінансового забезпечення виробничої та інших видів діяльності, проведення розрахунків з кредиторами.

Коефіцієнт надходження – показує частку вартості основних засобів, які надійшли за рік, у первісній вартості основних засобів на кінець року; характеризує інтенсивність надходження основних засобів.

Коефіцієнт накопичення запасів – визначається як відношення виробничих запасів і незавершеного виробництва до готової продукції і товарів; характеризує мобільність запасів і за оптимального варіанта має бути менше 1.

Коефіцієнт обертання оборотних активів – визначається як відношення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічної вартості оборотних активів; характеризує кількість оборотів, яку здійснюють оборотні активи за період, що аналізується.

Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості – визначається як відношення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості; показує кількість її оборотів за календарний рік.

Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості – визначається як відношення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічної величини поточної кредиторської заборгованості; показує кількість її оборотів за календарний рік.

Коефіцієнт окупності операційних витрат – характеризує співвідношення між операційним доходом та операційними витратами.

Коефіцієнт оперативної платоспроможності – визначається як

відношення суми платіжних засобів до суми строкових зобов'язань, строк повернення яких настав.

Коефіцієнт придатності – характеризує частку залишкової вартості в первісній вартості основних засобів.

Коефіцієнт розширення – показує частку основних засобів, які надійшли, що забезпечила приріст (розширене відтворення) основних засобів.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів – показує, скільки припадає оборотних активів на 1 грн необоротних активів. Цей показник дає змогу оцінити рівень забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами.

Коефіцієнт фінансового ризику – визначається відношенням позикового капіталу до власного капіталу і характеризує, скільки позикових коштів підприємство залучило на 1 грн власного капіталу. Чим більше його значення, тим вищий ризик вкладення капіталу в це підприємство. Нормативне значення є меншим 1, а оптимальним вважається такий рівень коефіцієнта фінансового ризику, за якого третина активів підприємства формується за рахунок позикового капіталу.

Коефіцієнт фінансової автономії – характеризує частку власного капіталу в загальній вартості авансованого капіталу. Вважається, що за умови його значення $\geq 0,5$ (або $\geq 50\%$), ризик кредиторів (банків, інвесторів, постачальників) є мінімальним, оскільки у цьому випадку підприємство може всі свої зобов'язання і забезпечення покрити за рахунок власних джерел фінансування. Чим вище значення коефіцієнта фінансової автономії, тим більш фінансово стійким і незалежним від зовнішніх кредиторів є підприємство.

Коефіцієнт фінансової стабільності – є оберненим до коефіцієнта фінансового ризику і показує, скільки припадає власного капіталу на 1 грн позикового капіталу. Перевищення власних коштів над позиковими означає, що підприємство має високий рівень фінансової стійкості та відносно незалежне від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт проміжної ліквідності) – характеризує потенційну платоспроможність з урахуванням майбутніх надходжень від дебіторів і показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень підприємство може погасити, використавши поряд із високоліквідними оборотними активами середньоліквідні активи (поточну дебіторську заборгованість, інші оборотні активи). Цей коефіцієнт визначає рівень платоспроможності підприємства на період, що дорівнює середній тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості за умови повного і своєчасного її погашення. Нормативне оцінювання коефіцієнта швидкої ліквідності перебуває у межах 0,6–0,8.

Коефіцієнти завантаження – є оберненими показниками до коефіцієнтів обертання; характеризують величину відповідних видів активів, що припадає на 1 грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Коефіцієнти обертання – кількість оборотів, які здійснюють окремі види активів і пасивів протягом періоду, що аналізується.

Коефіцієнти окупності сукупного капіталу і власного капіталу – показують, скільки підприємство одержало чистого доходу від реалізації

продукції (товарів, робіт, послуг) у розрахунку на 1 грн середньорічної вартості відповідно капіталу і власного капіталу.

Комерційний кредит – короткотерміновий кредит, що надається продавцем (виробником) покупцеві у формі відстрочки оплати за продані товари (виконані роботи чи надані послуги). Ці кредити принципово відрізняються від банківських, оскільки кредитором виступають комерційні партнери підприємства.

Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності, що полягає в постійному порівнюванні (у грошовій формі) витрат і результатів діяльності. Метою комерційного розрахунку є отримання максимального прибутку за мінімальних витрат.

Комісійні операції банків – різноманітні консультаційні, інформаційні, аудиторські, облікові, реєстраторські, кастодіальні, трастові послуги, розрахунково-касове обслуговування від здійснення яких банки отримують дохід у вигляді комісії.

Комісійно-посередницькі операції банків – операції банків за дорученням клієнтів за певну плату у вигляді комісії.

Комітет кредиторів – робочий орган зборів кредиторів боржника під час провадження справи про банкрутство, що обирається зборами кредиторів у складі не більше семи осіб. До компетенції комітету належать такі питання як: скликання зборів кредиторів; підготовка та укладення мирової угоди; звернення до господарського суду з клопотанням про відкриття процедури санації; визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури, призначення та припинення повноважень господарського керуючого.

Комп'ютерна безпека – сукупність методів захисту, конфіденційності у галузі телекомунікацій та інформатики, пов'язаних з оцінкою і контролюванням ризиків, що виникають при користуванні комп'ютерами та їх мережами.

Комп'ютерні мережі – це поєднання комп'ютерів, що забезпечує спільне використання ними мережевих ресурсів.

Конвергенція – зменшення розриву (зближення) показників економічного розвитку окремих держав.

Конверсія акцій – корпоративна операція емітента із цінними паперами власного випуску, що передбачає обмін акцій одного випуску на акції іншого випуску зі зміною, принаймні, однієї умови випуску.

Конвертованість валюти – здатність до обміну національної валюти на іноземну резидентами та нерезидентами.

Консигнація – форма комісійного продажу експортних товарів, за якої їх власник (консигнант) передає комісіонерові (консигнаторові) товар для продажу зі складу комісіонера. При цьому право власності на товар, що надійшов на склад комісіонера, залишається за консигнантом.

Консервативний тип фінансової політики – політика за якої акцент робиться на фінансовій безпеці суб'єкту, при цьому результативність значно знижується.

Консолідована фінансова звітність – фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної

економічної одиниці.

Консолідований бюджет – скоординований за всіма підрозділами і функціями план діяльності підприємства в цілому, що об'єднує блоки окремих бюджетів і містить належну інформацію для прийняття і контролю управлінських рішень у галузі фінансового планування.

Консорціум означає тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних проєктів тощо). Фінансування здійснюється за рахунок коштів учасників, централізованих ресурсів, виділених під певні програми, та з інших джерел, передбачених статутом. При виконанні поставленої мети консорціум припиняє свою діяльність.

Конткорентний кредит – вид банківського кредиту в національній або іноземній валюті, що надається клієнтові, який має в банку поточний рахунок.

Контрагент банку – будь-яка юридична чи фізична особа, яка має з банком відносини фінансового характеру. Контрагент може одночасно мати з банком відносини іншого характеру, зокрема трудові.

Контролінг на підприємстві – це організація управління, що трактує підприємство як складну відкриту соціально-технічну систему, що має певну мету. Інше трактування фінансового контролінгу, відповідно до якого він представляє собою організацію фінансової функції в компанії і сприяє сталому розвитку підприємства, а саме забезпечення прибутковості організації та збільшення її вартості. Він включає в себе: нові форми залучення капіталу і фінансування реальних, нематеріальних і фінансових активів.

Контроль грошових потоків – це система, яка забезпечує своєчасні контрольні дії щодо попередження застою грошових потоків і прийняття своєчасних оперативних управлінських рішень, що забезпечить їх безперервний рух.

Концерн – це статутне об'єднання підприємств на основі їхньої фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності. Учасники поділяють концерн за частиною своїх повноважень, зокрема і правом представляти їхні інтереси у відносинах з органами влади та іншими підприємствами. Державні і комунальні господарські об'єднання створюються переважно у формі корпорації або концерну, незалежно від назви об'єднання (комбінат, трест тощо).

Кон'юнктура фінансового ринку – складова в межах економічної кон'юнктури, котра окреслює співвідношення попиту і пропозиції окремо за активами, їх сукупністю в межах конкретного проміжку часу під впливом конкретних чинників.

Котирування – це процес визначення або фіксації ринкової ціни акцій (цінного паперу).

Кореспондентський рахунок – рахунок, що відкривається одним банком іншому банку, філії іноземного банку для здійснення міжбанківських переказів.

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень: власники, керівництво підприємства, інвестори, працівники, комерційні банки,

постачальники та інші кредитори, замовники, органи державного управління. Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Користувач платіжної системи – суб'єкт (юридичний або ж фізичний), який може і хоче отримати платіжну послугу.

Користувачі об'єктів капітальних вкладень – це фізичні та юридичні особи, для яких створюються об'єкти капіталовкладень.

Короткострокові зобов'язання і забезпечення – включають короткострокові кредити банків, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання.

Корпоративна стратегія – займає в ієрархії стратегій найвищий рівень, визначає загальний напрям діяльності підприємства, охоплює всі сфери його функціонування, окреслює загальний напрям розвитку: стратегію зростання, стабілізації або скорочення.

Корпорація – це договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

Координування – узгодження роботи органів управління з метою забезпечення максимальної ефективності фінансових результатів.

Краудфандинг – механізм залучення коштів від значного кола осіб (фінансування громадою) під певний проєкт за участю єдиного посередника або без нього завдяки можливостям інтернету.

Кредит – кошти та матеріальні цінності, які надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним чи фізичним особам на обумовлений строк та під певний відсоток.

Кредит – це:

1) економічні відносини між кредиторами та позичальниками з приводу поворотного руху вартості;

2) це позичковий капітал банку у грошовій формі, що надається у тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового використання.

Кредит іпотечний – являє собою особливий вид фінансових відносин щодо надання кредитів під заставу нерухомого майна. Суб'єктами іпотечного кредиту виступають позичальники, які мають у власності нерухоме майно, та кредитори, якими можуть бути комерційні банки або іпотечні банки. Об'єктами іпотечного кредиту може бути власність позичальників: будинки, квартири, виробничі будівлі, споруди, магазини, земельні ділянки, які не задіяні як застava по інших кредитних угодах.

Кредит консорціумний – означає кредит, який може надаватися позичальнику банківським консорціумом. Для здійснення кредитування застосовують такі методи:

– акумулювання кредитних ресурсів у визначеному банку з послідуєчим кредитуванням суб'єктів господарювання;

– гарантування кредитних ресурсів провідним банком або групою банків з метою задоволення потреб у наданні кредитів;

– зміни гарантованих банками – учасниками консорціуму квот кредитних ресурсів за рахунок залучення інших банків для участі в кредитних операціях.

Кредит лізинговий – відносини між юридичними особами, що виникають унаслідок оренди майна і супроводжуються укладенням лізингової угоди. Він оформлюється укладанням лізингової угоди і є формою майнового кредиту. Об'єктом кредитної угоди по лізингу є рухоме і нерухоме майно. Суб'єктами лізингу можуть бути кілька сторін:

– лізингодавець, тобто підприємство, яке є власником (покупцем) об'єкта лізингу і здає його в оренду;

– виробник (постачальник) – підприємство, яке виробляє або постачає матеріальні цінності;

– лізингоотримувач – суб'єкт, який бере в оренду матеріальні цінності відповідно до лізингової угоди.

Кредит овернайт – кредит отриманий на строк не більше ніж один операційний день з ціллю завершення розрахунків за день.

Кредит під заставу векселів – це не переуступка векселю банку (на відміну від облікового кредиту), а лише віддача його під заставу на певний строк, зберігаючи всі права векселедержателя.

Кредит товарний – це комерційна форма відносин з питань перерозподілу матеріальних ресурсів або позикові кошти у вигляді товарно-матеріальних цінностей. Він характеризує кредитну угоду між постачальником (кредитором), який надає відстрочку платежу за свій товар і покупцем (позичальником), який зобов'язується сплатити суму взятого боргу. Механізм відносин товарного кредиту дає право кожному суб'єкту підприємницької діяльності виступати як у ролі кредитора, так і одержувача кредиту. Об'єктом товарного кредиту можуть бути реалізована продукція (товари, роботи, послуги), для розрахунку по яких підприємство-продавець надає покупцю відстрочку платежу. Погашення кредиту здійснюється на умовах, зазначених у кредитному договорі. Проте платіжним засобом комерційного кредиту підприємства можуть використати вексель.

Кредит фінансовий – 1) позикові кошти у вигляді довго- і короткострокових фінансово-кредитних установ; 2) це договір оренди по закінченню якого об'єкт лізингу, переданий в платне користування лізингоотримувачу, переходить у його власність або викупується ним по залишковій вартості. Сутність фінансового кредиту полягає в тому, що це позиковий капітал, який надають банки або небанківські фінансові установи у позику юридичним та фізичним особам на визначений строк для цільового використання на платіжній основі.

Кредитна операція – вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів таким шляхом: надання їх у тимчасове користування або прийняттям зобов'язань про надання певної суми коштів; надання гарантій, порук, акредитивів, акцептів, авалів; розміщення депозитів; проведення факторингових операцій та операцій фінансового лізингу; видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій зворотного репо; будь-якого продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на

зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів за такою сумою (відстрочення платежу); розстрочення платежу за продані банком активи.

Кредитна лінія – оформлена договором згода банку (об'єднання банків) надавати позичальникові кредити, обмежені певною максимальною величиною (лімітом кредиту) протягом певного часу.

Кредитна політика комерційного банку – стратегія і тактика банку щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку (позичальників) на основі таких принципів кредитування, як строковість, платність, забезпеченість, поверненість та цільовий характер використання.

Кредитний рахунок – рахунок, призначений для обліку виданих банком кредитів.

Кредитний ризик – 1) ризик, який пов'язаний з наданням товарного або споживчого кредиту покупцям, які затримують платежі або не повертають кошти за реалізовану підприємством продукцію (товари); 2) розмір очікуваних втрат (збитків) за активом унаслідок дефолту боржника/контрагента; 3) ризик втрат спричинених неспроможністю сторони, котра взяла на себе зобов'язання, виконати умови фінансової угоди. Даний вид ризику виникає при формуванні кредитних зобов'язань у грошовій або ж товарній формі у юридичних і фізичних осіб (споживчий кредит). Проявляється цей ризик у вигляді прострочення розрахунку або ж відмови здійснювати платіж; 4) ризик кредитора стосовно несплати позичальником основного боргу і відсотків по ньому; 5) імовірність, загроза втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання прибутків або збільшення витрат у результаті недобросовісних дій позичальників та самого банку при наданні кредиту.

Кредитні операції банків – 1) активні банківські операції стосовно розміщення коштів залучених банком шляхом: надання права тимчасового розпорядження коштами фізичним і юридичним особам; прийняття зобов'язань стосовно надання коштів у тимчасове користування; надання гарантій і поручительств; надання акредитивів, акцептів, авалів; розміщення депозитів; здійснення операцій з факторингу, лізингу; врахування векселів; операцій репо; пролонгації боргу; 2) операції з надання банком позичальнику в тимчасове користування вільних грошових ресурсів на умовах платності, забезпеченості, поворотності, строковості та цільового характеру.

Кредитове (пасивне) сальдо – перевищення суми поточної кредиторської заборгованості над сумою поточної дебіторської заборгованості; характеризує залучення підприємством у господарську діяльність коштів юридичних і фізичних осіб.

Кредитор – юридична або фізична особа, яка має підтвержені належними документами грошові вимоги до боржника, у тому числі вимоги щодо виплати заробітної плати, сплати податків та інших обов'язкових платежів. Кредитори – юридичні та фізичні особи, яким унаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Кредитори – учасники кредитних відносин, які мають у своїй власності (чи розпорядженні) вільні кошти і передають їх у тимчасове користування іншим суб'єктам.

Кредиторська заборгованість – сума заборгованості підприємства

кредиторам на певну дату; розглядається як залучені на певний період у господарську діяльність підприємства оборотні кошти.

Кредитоспроможність – одна з умов виникнення і здійснення кредитних відносин, які виникають між банком (кредитором) і суб'єктом підприємницької діяльності (боржником) із приводу надання кредиту позичальнику в грошовій формі на умовах повернення у певний строк зі сплатою процентів. Це спроможність за конкретних умов кредитування у повному обсязі та у визначений кредитним договором строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошима, що генеруються боржником у процесі основної діяльності. Кредитоспроможність – здатність позичальника в повному обсязі і у визначений угодою термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями. Кредитоспроможність – наявність передумов для отримання кредиту позичальником, спроможність повернути його в повному обсязі в обумовлений термін.

Кредитування – надання суб'єктові підприємництва банківських кредитів на засадах платності, строковості й повернення.

Криза – це рішення, поворотний пункт: різкий крутий перелом в будь-чому; тяжке перехідне становище; утруднення з будь-чим; тяжкий стан. Причинами кризи можуть бути: фінансово-економічний стан в країні (скорочення інвестицій, інфляція, безробіття, неплатежі), загострення конкуренції, непрофесійне управління підприємством та ін.

Криза світової валютної системи – формування значних валютних протиріч, порушення функціонування даної системи за невідповідності організації валютного механізму на світовому рівні сучасним виробничим умовам.

Кризовий фінансовий стан – тип фінансової стійкості, коли запаси не покриваються джерелами їх формування.

Кримінальний ризик – ризик втрат внаслідок об'яви партнерами фіктивного банкрутства, підробці документів, викрадення окремих видів активів тощо.

Криптографічний захист інформації – вид захисту інформації, що реалізується за допомогою перетворень інформації з використанням спеціальних даних (ключових даних) з метою приховування (або відновлення) змісту інформації, підтвердження її справжності, цілісності, авторства тощо.

Криптографічний ключ – секретна інформація, що використовується криптографічним алгоритмом при шифруванні повідомлень, установці та перевірці цифрових підписів, розрахунку кодів аутентичності (MAC).

Критична неплатоспроможність – такий фінансовий стан підприємства, коли присутні ознаки поточної неплатоспроможності, коефіцієнт покриття (коефіцієнт загальної ліквідності) менший за 1, а коефіцієнт забезпечення власними засобами (коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами) менший за 0,1. Ознаки критичної неплатоспроможності відповідають фінансовому стану потенційного банкрутства.

Кругообіг коштів підприємства – планомірний рух коштів підприємств у процесі господарської діяльності, результатом якого є створення нової споживчої вартості та зростання вартості.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць

іноземної валюти за різних валютних курсів.

Курс облігації – це розрахунковий показник, який відображає, скільки ринкової вартості припадає на 100 одиниць номіналу.

Курсова ціна – середньозважена ціна за угодами, здійсненими з початку біржового дня до моменту, визначеного правилами біржі.

Л

Лeverидж – це важіль, за допомогою якого можна суттєво змінювати виробничі, фінансові результати діяльності підприємства. Лeverидж у буквальному сенсі – це важіль, з допомогою якого за незначних зусиль можна переміщувати досить важкі предмети, у фінансово-економічному сенсі – певний фактор, незначна зміна якого може привести до суттєвої зміни результативних показників. У фінансовому менеджменті розглядають: операційний, фінансовий і операційно-фінансовий лeverидж. Лeverидж – важіль, незначною зміною якого можна суттєво змінити результати виробничо-фінансової діяльності підприємства; інструмент впливу на зміну структури активів і пасивів балансу з метою отримання приросту прибутку.

Лізинг – форма довгострокової оренди, яка передбачає передавання права користування майном іншому суб'єкту підприємницької діяльності на платній основі і на визначений угодою строк.

Ліквідатор – фізична або юридична особа, яка відповідно до рішення господарського суду здійснює ліквідацію визнаного банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності та забезпечує задоволення вимог кредиторів.

Ліквідаційна вартість активів – оцінка активів підприємства в разі його ліквідації як цілісного майнового комплексу.

Ліквідаційна вартість майна – імовірна ціна, за яку майно можна буде продати на ринку з урахуванням терміну продажу, визначеного ліквідаційною комісією.

Ліквідаційна вартість основних засобів – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Ліквідаційна маса – сукупність усіх видів майнових активів банкрута, що належать йому на правах власності або повного господарського відання (за винятком майна, що є предметом застави). До ліквідаційної маси включаються також майнові активи інших осіб, які відповідно до законодавчих актів або установчих документів банкрута відповідають за його зобов'язаннями.

Ліквідаційна процедура – здійснення щодо визнаного банкрутом підприємства заходів, пов'язаних із задоволенням вимог кредиторів через продаж майна та ліквідацію юридичної особи боржника.

Ліквідаційний баланс – баланс підприємства, який складається після проведення ліквідаційних процедур, тобто після реалізації майнових об'єктів, які входять до складу ліквідаційної маси і необхідні для повного задоволення претензій кредиторів, та після розподілу виручених сум між кредиторами.

Ліквідність – 1) це здатність підприємства розраховуватись за своїми зобов'язаннями за рахунок наявних активів; 2) здатність активів забезпечувати платежі або ж швидко перетворюватися на платіжний засіб без суттєвих втрат

відносно поточної (теперішньої) вартості. Показники ліквідності характеризують фінансову здатність підприємства забезпечувати за рахунок наявних грошових коштів виконання своїх короткострокових зобов'язань з усіма підприємствами і банками.

Ліквідність активів підприємства – це ступінь можливості конвертування їх у грошову форму з метою своєчасного забезпечення платежів підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями.

Ліквідність активу – його здатність перетворюватися у гроші, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим менше потрібно часу для інкасації певного активу, тим вищим є рівень його ліквідності.

Ліквідність балансу – ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами (платіжними засобами), строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення зобов'язань.

Ліквідність підприємства – більш широке за змістом поняття, ніж ліквідність балансу. Ліквідність балансу характеризує якість управління активами, тобто передбачає пошук платіжних засобів тільки за рахунок внутрішніх джерел (реалізації майна). Але підприємство може залучати позикові кошти зі сторони за умови позитивного іміджу в діловому світі та високого рівня інвестиційної привабливості. Тому, оцінюючи ліквідність підприємства, потрібно враховувати його фінансову гнучкість, що передбачає здатність позичати кошти з різних джерел, збільшувати акціонерний капітал, продавати активи, швидко реагувати на кон'юнктуру ринку і т. ін. Ліквідність підприємства – здатність підприємства швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Лімітування ризиків – встановлення нормативів (лімітів) з метою фіксації ймовірних фінансових втрат на допустимому для суб'єкту рівні.

Локальні ринки страхування – множинність відносин зі страхування між продавцем, покупцем послуг страхування на рівні держави, регіону.

М

Майновий стан – одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, розміщення, структура та динаміка активів (майна) і пасивів (джерел формування капіталу).

Маневреність власного капіталу – показник, що характеризує, яка частка власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладається в оборотні кошти, а яка його частка капіталізується.

Маржа – це різниця між відсотковими ставками (у банківській практиці), курсами цінних паперів (у біржовій діяльності), ставками страхових внесків і відшкодувань (у страховій діяльності). Маржа – це різниця між ціною закупівлі та наступного за нею продажу цього ж товару.

Маржинальна рентабельність – це дохід, який формується від різниці між ціною реалізації продукції та ціною її виготовлення.

Маржинальний аналіз – метод оцінювання й обґрунтування управлінських рішень у бізнесі на основі поділу витрат на змінні та постійні, дослідження причинно-наслідкових зв'язків між обсягом продажу, собівартістю та прибутком.

Маржинальний дохід – визначається як різниця операційного доходу та змінних витрат або як сума фінансового результату від операційної діяльності та постійних витрат.

Маржинальний прибуток – різниця між виручкою від реалізації та змінними витратами, тобто сума, яка спрямовується на покриття постійних витрат та на формування прибутку.

Масова оцінка майна – визначення вартості майна підприємства з використанням стандартної методології та стандартного набору вихідних даних.

Матеріальні активи – це засоби підприємства, які мають матеріально-речову форму. До групи матеріальних активів підприємства включають: основні засоби – це сукупність засобів праці, які функціонують у незмінній натурально-речовій формі протягом періоду, більшого, ніж один рік від дати введення в експлуатацію; незавершене будівництво – це вартість недобудованих об'єктів, споруд, будівництво яких здійснюють для власних потреб підприємства. Матеріальні активи – активи, що мають матеріально-речову форму (основні засоби, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові та поточні біологічні активи, запаси, інші матеріальні цінності).

Менеджер в інноваційній діяльності – це фахівець який займається управлінською діяльністю в конкретній галузі.

Мета складання фінансової звітності – надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Метод витрат – метод оцінки вартості майна підприємства, який ґрунтується на визначенні відновлюваної вартості активів, тобто передбачає оцінювання вартості майна з використанням інформації про вартість його відтворення в сучасних цінах.

Метод фінансового аналізу – система теоретико-пізнавальних категорій, регулятивних принципів та наукового інструментарію дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства.

Методи планування – конкретні способи і засоби планових розрахунків.

Механізм фінансового менеджменту – це система фінансових інструментів, важелів і методів, за допомогою яких в рамках діючої нормативно-правової бази обґрунтовуються і приймаються фінансові та інвестиційні управлінські рішення, які спрямовані на досягнення цілей діяльності підприємства.

Міжбанківський кредит – оперативний кредит, який комерційний банк може отримати на міжбанківському ринку на основі формування кореспондентських відносин між банками.

Міжгосподарський кредит – кредит, який існує між функціонуючими суб'єктами господарювання та надається у товарній формі продавцями покупцям у вигляді відстрочення платежу за продані товари, а також під зобов'язання боржника (покупця) погасити у певний строк як суму основного боргу, так і нараховані відсотки.

Міжбанківські операції – операції з недепозитного залучення ресурсів на міжбанківському ринку: отримання кредитів від центрального банку, позик,

одержаних від інших комерційних банків; операції з надання позик банкам та розміщення депозитів у центральному банку.

Міжміські розрахунки – розрахунки, які здійснюються між покупцем і постачальником, що перебувають у різних містах або регіонах.

Міжнародна банківська група – група фінансових установ, пов'язаних відносинами контролю, діяльність якої представлена більше ніж в одній країні та яка підлягає нагляду на консолідованій основі з боку іноземного органу нагляду.

Міжнародна банківська справа – частина міжнародних фінансів, акцентована на банківській діяльності міжнародного рівня, сформована завдяки специфічній системі методів та підходів з приводу організації й управління банківськими операціями.

Міжнародна валютна система – форма організації стосовно міжнародних валютних відносин визнана міждержавною домовленістю (сукупність способів, інструментів, міждержавних органів забезпечення взаємного платіжно-розрахункового обороту, який обслуговує міжнародний рух капіталів, факторів виробництва у межах світового господарства).

Міжнародна економічна інтеграція – конвергенція з приводу зближення держав на базі формування єдиних ринків ресурсів, капіталів.

Міжнародна інтеграція – конвергенція стосовно зближення держав, окремих суб'єктів цих держав на базі спільності культурних, економічних, політичних інтересів.

Міжнародна платіжна система – платіжна система, в якій платіжна організація може бути як резидентом, так і нерезидентом, при цьому діяльність здійснюється на території двох і більше країн із забезпеченням проведення переказу коштів у межах цієї платіжної системи.

Міжнародне страхування – форма економічної діяльності міжнародного рівня з приводу передачі ризику отримання фінансових втрат (за настання страхового випадку) в процесі проведення комерційних операцій, інших дій міжнародного рівня.

Міжнародний фондовий ринок – сегмент ринку капіталу на міжнародному рівні з приводу руху боргових облігацій, депозитних розписок, векселів, цінних паперів за межами національного ринку.

Міжнародний кредит – переміщення позичкового капіталу мобілізованого на ринку окремої країни або ж на міжнародному ринку різних економічних суб'єктів, держав, міжнародних організацій з однієї країни в іншу, при цьому кредитор і позичальник належать до різних країн.

Міжнародний лізинг – договір довгострокової дії, стосовно певного майна (передачі у власність або ж користування на умовах оренди), укладений на певний строк визначений суб'єктами лізингу, представниками різних держав.

Міжнародний ринок похідних інструментів (деривативів) – сегмент ринку цінних паперів на міжнародному рівні, який використовує інструменти, захисту та передачі фінансових ризиків.

Міжнародний фінансовий центр – множина банків та інших кредитно-фінансових інституцій, що здійснюють мобілізацію, перерозподіл світових фінансових ресурсів за участю міжнародних валютних, фінансових, кредитних

операцій, операцій із цінними паперами, дорогоцінними металами.

Міжнародні валютні ринки – мережа фінансових центрів на міжнародному рівні, з приводу купівлі-продажу іноземних валют.

Міжнародні депозитарно-клірингові центри – центри стосовно проведення мультивалютних розрахунків.

Міжнародні податкові відносини – відносини, які формуються на міждержавному рівні стосовно уніфікації, врегулювання законодавства та інших аспектів з приводу оподаткування (або податкової юрисдикції) суб'єктів міжнародного рівня.

Міжнародні розрахунки – розрахунки грошової форми, які здійснюються міжнародними суб'єктами під час руху товарів, послуг, робіт на рівні, що є міжнародним.

Міжнародні фінанси з аспекту економічних відносин – відносини, які утворюються на світовому ринку (балансуючи з поміж економічних, законодавчих, політичних, валютних особливостей окремих держав) і які проявляються з приводу здійснення процесу перерозподілу товарів, послуг, робіт, капіталів конкретних держав у формі, що є грошовою.

Мінливість – це кількість коливань, що трапляються з багатьма значеннями, коли вони відхиляються від характерного середнього показника.

Місцеві податки – податки, що їх сплачують юридичні й фізичні особи для забезпечення наповнення місцевих бюджетів.

Мобільний банкінг – це різновид диджиталізованого онлайн-банкінгу, котрий надає доступ до рахунків та банківських операцій за допомогою мобільного додатку, який встановлюється у смартфон.

Мобільний платіжний інструмент – платіжний засіб банківської емісії з ціллю здійснення розрахунків, який має електронну форму у апаратно-програмному середовищі мобільного пристрою і обслуговується оператором телекомунікацій.

Мобільні платежі – операції здійснення платежів з використанням мобільних платіжних інструментів.

Модель рішення – це представлення механізмів керування проблемами.

Монетарні активи – включають гроші в національній та іноземній валюті, поточні фінансові інвестиції, кошти в розрахунках.

Моральний знос основних засобів – зменшення вартості основних засобів внаслідок впровадження у виробництво нових, технічно досконаліших та економічно ефективніших машин і устаткування.

Факторами, які впливають на швидкість морального зносу, є:

- 1) темпи розвитку науки в кожній галузі;
- 2) швидкість реалізації наукових здобутків в галузях промисловості та непромисловій сфері;
- 3) швидкість науково-технічного прогресу в цілому в країні;
- 4) швидкість впровадження інноваційних технологічних розробок;
- 5) розвиток раціоналізаторської діяльності на кожному окремому підприємстві.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів – припинення виконання боржником грошових розрахунків, зобов'язань зі сплати податків і зборів

(обов'язкових платежів), строк виконання яких настав до дня запровадження мораторію.

Митний союз – повна ліквідація мит в межах спільної митної території та формування єдиного митного тарифу до інших держав.

Мито – обов'язковий платіж, що стягується на користь держави з вартості товаро-матеріальних цінностей, які переміщуються через митний кордон і є складовим елементом економічної доцільності експортно-імпортних операцій. Мито – непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через митний кордон країни.

Мирова угода – процедура досягнення домовленості між боржником та кредиторами щодо пролонгації строків сплати належних кредиторам платежів або щодо зменшення суми боргів. Мирова угода між боржником і кредиторами може бути укладена на будь-якому етапі провадження справи про банкрутство.

Н

Надзвичайна діяльність – операції або події, які відрізняються від звичайних і не відбуваються часто або регулярно.

Надкритична неплатоспроможність – фінансовий стан, коли за підсумками року коефіцієнт покриття менший за одиницю і підприємство не отримало прибутку. У такому разі задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливе шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Надлишковий грошовий потік – потік, за якого надходження грошей значно перевищує реальну потребу підприємства у фінансових ресурсах.

Надлишок власних оборотних коштів – перевищення розмірів оборотних коштів понад визначені нормативи.

Найбільш термінові зобов'язання – включають поточну кредиторську заборгованість за видами.

Накопичений капітал – це капітал, отриманий у процесі господарської та фінансової діяльності підприємства, що включає:

- додатковий капітал, створений внаслідок дооцінки активів підприємства;
- додатковий капітал, створений внаслідок безоплатно отриманих підприємством активів;
- нерозподілений прибуток;
- амортизаційні відрахування.

Наукове передбачення – діяльність із застосування окремих методів, прийомів та інструментів, які дають змогу уявляти перебіг процесів і явищ у майбутньому в певній послідовності з установленням чітких взаємозв'язків.

Національна банківська група – банківська група, яка не є частиною міжнародної банківської групи, тобто банківська група учасники якої діють в межах країни та є її резидентами.

Національна валютна система – форма організації відносин валютної сфери врегульована законодавством певної держави.

Невизначеність – сумнів відносно майбутнього розвитку подій, який неможливо оцінити за ймовірністю та проявом.

Недепозитні залучені кошти – кошти, котрі певний банк отримує як позику або ж шляхом продажу власних боргових зобов'язань.

Незадовільна структура балансу – стан господарських засобів і

зобов'язань боржника, коли за рахунок власного майна він неспроможний забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед кредиторами у зв'язку з недостатнім рівнем ліквідності майна.

Незарєєстрований капітал – це умовно змінний, який включає додатковий капітал і нерозподілений прибуток.

Нематеріальний актив – 1) це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам; 2) це об'єкти довгострокового вкладення (більше року), що мають вартісну оцінку, але не є речовими цінностями (права користування природними ресурсами, майном, права на знаки для товарів і послуг, об'єкти промислової власності, авторські права, гудвіл тощо); 3) активи, що не мають істотної форми та включають об'єкти інтелектуальної власності.

Немонетарні активи – включають незавершені капітальні інвестиції, основні засоби, інвестиційну нерухомість, запаси, довгострокові та поточні біологічні активи.

Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності підприємства. Як правило, до них належать засоби тривалістю використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). До необоротних господарських засобів підприємства належать: основні засоби, капітальні інвестиції, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи. Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними. Отже, необоротні активи – це ресурси, які утримуються підприємством більше дванадцяти місяців або одного операційного циклу (якщо він перевищує дванадцять місяців) з метою отримання у майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням. Необоротні активи – матеріальні та нематеріальні ресурси, які закріплюються за підприємством на праві господарського відання чи праві оперативного управління і забезпечують провадження його основної діяльності та строк корисної експлуатації яких становить більше одного року або операційного циклу, якщо він більший ніж рік.

Необоротні активи характеризуються такими позитивними особливостями:

а) вони практично не схильні до втрат від інфляції, а, отже, краще захищені від неї;

б) їм властивий менший комерційний ризик втрат у процесі операційної діяльності підприємства;

в) вони практично захищені від недобросовісних дій партнерів по операційним комерційних справах;

г) ці активи здатні генерувати стабільний прибуток, забезпечуючи випуск різноманітних видів продукції відповідно до кон'юнктури товарного ринку;

д) вони сприяють запобіганню (або істотного зниження) втрат запасів товарно-матеріальних цінностей підприємства в процесі їх зберігання;

е) їм притаманні великі резерви істотного розширення обсягу операційної діяльності в період підйому кон'юнктури товарного ринку.

Неоплачений капітал – означає суму заборгованості власників (акціонерів, учасників) господарських товариств будь-якого типу за внесками до статутного капіталу. Ця сума віднімається при визначенні підсумку власного капіталу, а її динаміка характеризує покриття статутного капіталу підприємства реальними фінансовими коштами, які надійшли від акціонерів, учасників.

Ненормовані оборотні кошти – ті елементи (статті) оборотних коштів, щодо яких планова потреба не визначається.

Неплатоспроможність – неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства. Неплатоспроможність – неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності через брак активів у ліквідній формі виконати платіжні зобов'язання, строк сплати яких настав.

Непрогнозований ризик – ризик, який має повну непередбачуваність за ймовірністю та обсягами втрат (наприклад: податковий ризик).

Непрямі податки – податки, які включаються в ціну товарів (робіт, послуг). Реальними платниками цих податків є покупці відповідних товарів (робіт, послуг), а їх платниками до бюджету – суб'єкти підприємницької діяльності.

Нерезиденти – юридичні особи, а також суб'єкти господарської діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства будь-якої іншої держави.

Нерозподілений прибуток – прибуток, одержаний в результаті господарської діяльності підприємства і зменшений на суму прибутку використаного у звітному році, включаючи сплату податку на прибуток. Нерозподілений прибуток – це частка прибутку підприємства, отримана в результаті діяльності в попередні періоди, яка не була спрямована на виплату дивідендів власникам підприємства чи поповнення інших складових власного капіталу підприємства (резервного капіталу, зареєстрованого капіталу).

Нерозподілений прибуток комерційного банку – фонд внутрішнього походження, який формується із залишку прибутку після виплати дивідендів та формування фондів.

Несистематичні ризики – внутрішні ризики відносно діяльності суб'єкта господарювання, котрі окреслюють фінансові втрати спровоковані неефективною діяльністю окремого суб'єкта.

Нестійкий фінансовий стан – тип фінансової стійкості, за якого запаси покриваються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових і короткострокових кредитів банків, тобто за рахунок усіх джерел формування запасів.

Нетоварні операції – розрахунки, які пов'язані з фінансовими операціями (отримання чи погашення кредиту, сплата податків, зборів, обов'язкових відрахувань, штрафів).

Неформалізовані методи фінансового аналізу – методи аналізу, які ґрунтуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких взаємозв'язках та залежностях.

Низьколіквідні оборотні активи (активи, що повільно реалізуються) – види оборотних активів з високим ризиком вкладень, для трансформування яких у гроші потрібно значно більше часу порівняно з високо- і середньоліквідними активами (запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи).

Номінальна вартість однієї акції – визначається відношенням зареєстрованого (пайового) капіталу до середньорічної кількості простих акцій.

Номінальна вартість корпоративних прав – вартість, яка відповідає частці участі держателя таких прав у зареєстрованому капіталі емітента і визначається діленням зареєстрованого капіталу на кількість корпоративних прав, які є в обігу.

Норма оборотних коштів – показник, який визначається в днях, відсотках, гривнях для обчислення нормативів оборотних коштів.

Нормативні моделі – моделі, що дають можливість порівняти фактичні результати діяльності організації з запланованими в рамках бюджету.

Нормально стійкий фінансовий стан – тип фінансової стійкості, за якого запаси покриваються власними оборотними коштами і довгостроковими кредитами банків.

Норматив оборотних коштів – оптимальна потреба в оборотних коштах, що визначається за окремими статтями і в цілому по підприємству в грошовому виразі.

Нормативне фінансове планування – розрахунок потреби суб'єкта підприємницької діяльності у фінансових ресурсах на підставі встановлених фінансових норм і нормативів.

Нормовані оборотні кошти – ті елементи (статті) оборотних коштів, щодо яких визначається оптимальна планова потреба.

Нормативний метод фінансового планування – полягає у використанні для розрахунку планових фінансових показників нормативів витрат ресурсів (сировини, матеріалів тощо) на виробництво і реалізацію продукції, нормативів прогнозованої фінансової звітності і т. д.

Нульова ставка оподаткування – застосовується в разі оподаткування податком на додану вартість продажу певних товарів (робіт, послуг). Застосування цієї ставки дає змогу включати до суми податкового кредиту сплачену суму податку на додану вартість на придбані товари (роботи, послуги), використані для продажу товарів (робіт, послуг), які оподатковуються за нульовою ставкою.

О

Об'єднання ризику – залучення партнерів чи інших підприємств з метою зменшення рівня ризику.

Об'єкт кредитних відносин – грошові кошти, матеріальні цінності, витрати та проекти, стосовно яких укладається кредитна угода між кредитором і позичальником.

Об'єкт оподаткування – показники або операції, визначені в законодавчому порядку і які використовуються для обчислення окремих податків і зборів.

Облігації з нульовим купоном – цінні папери, за якими умовами емісії

виплату процентів не передбачено. Ці облигації погашаються за номіналом, тому дохід інвестора формується як різниця між номінальною вартістю і ціною придбання, встановленою на дисконтній основі (тобто нижче за номінал). Отже, облигації з нульовим купоном належать до дисконтних цінних паперів. Такі облигації генерують грошовий потік лише один раз, а дохід інвестор одержує у момент погашення.

Облігація – 1) цінний папір, який підтверджує боргове зобов'язання емітента повернути власникові його номінальну вартість в обумовлений строк і виплатити певний дохід. Емітентами є комерційні (великі корпорації) або державні установи, а утримувачами – фізичні та юридичні особи: підприємства, різні фонди та страхові компанії. Облігації належать до класу цінних паперів, які є зобов'язаннями емітента, розміщеними на фондовому ринку з метою запозичення грошей на певних умовах. Облігація підтверджує обов'язок емітента відшкодувати номінальну вартість її держателю у передбачений строк із виплатою фіксованого процентного доходу. Облігація – боргове зобов'язання позичальника перед кредитором, яке оформляється не кредитною угодою, а шляхом продажу і купівлі соціального цінного паперу. Облігації бувають різних типів в залежності від емітента, строків випуску, умов обігу, способу виплати доходу тощо. В залежності від того хто їх випустив, облигації поділяються на державні, місцеві, інституційні. Державні облигації випускають центральні органи управління. Як правило, емітентом виступає Міністерство фінансів України, а одержані фінансові ресурси використовуються на покриття бюджетного дефіциту; 2) цінний папір, котрий засвідчує внесення коштів власником та формує відносини позики стосовно власника облигації та емітента і офіційно підтверджує зобов'язання емітента стосовно повернення власникові облигації номінальної вартості та визначеного доходу у означений строк.

Облік – це процес, який складається з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання та реєстрації фактів, явищ природи чи суспільного життя. Поняття обліку є досить широким і багатограним, оскільки він пов'язаний з різноманітною господарською діяльністю людей. Облік управлінський – це сукупність методів та процедур, які забезпечують підготовку і надання інформації для планування, контролю та прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством. Облік податковий забезпечує підприємство інформацією для своєчасного нарахування і сплати податків та обов'язкових платежів, а також складання і подання податкової звітності.

Облікова норма прибутковості (коефіцієнт ефективності інвестицій) – характеризує відношення середньорічної величини чистих грошових надходжень, які отримують за весь період використання капітальних інвестицій, до середньої вартості інвестицій, виражене у відсотках.

Оборотні активи – 1) це сукупність майнових цінностей, які обслуговують поточну господарську діяльність підприємства і повністю споживаються протягом одного операційного циклу, якщо він менший року, тому всю свою вартість одразу переносять на виготовлену з них продукцію; 2) гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Оборотно (мобільні) активи включають

запаси, поточні біологічні активи, поточна дебіторська заборгованість (за видами), поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи. Оборотні активи – це активи, що необхідні для забезпечення безперервності кругообігу капіталу, послідовно набувають грошової, виробничої та товарної форм, протягом одного операційного циклу можуть бути перетворені в гроші. Оборотні активи беруть участь у виробничому процесі один раз, змінюючи при цьому свою натурально-речову форму. Водночас вартість оборотних активів повністю переноситься на вироблену продукцію.

Оборотні активи в матеріальній формі – включають запаси і поточні біологічні активи.

Оборотні активи в розрахунках і грошовій формі – включають поточну дебіторську заборгованість, поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти, інші оборотні активи.

Оборотні активи у сфері виробництва (оборотні виробничі засоби) – включають виробничі запаси, поточні біологічні активи, незавершене виробництво.

Оборотні активи у сфері обігу (засоби обігу) – включають готову продукцію, товари, поточну дебіторську заборгованість, поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти, інші оборотні активи.

Оборотні активи, сформовані за рахунок позикових коштів – частина оборотних активів, для формування яких були використані позикові джерела; визначаються як різниця між усіма оборотними активами та власними оборотними активами.

Оборотні виробничі фонди – оборотні кошти у виробничих запасах і виробництві.

Оборотні кошти – кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди та фонди обігу.

Оборотність оборотних коштів – відносний показник, що характеризує ефективність використання оборотних коштів; час, за який оборотні кошти здійснюють повний оборот.

Оборотний капітал – частина капіталу підприємства, вкладена в поточні активи, яка повертається за час одного виробничого циклу.

Овердрафт – один з видів короткострокового (до одного року) кредитування, що надається клієнту в межах встановленого ліміту шляхом оплати його платіжних документів з поточного рахунку за відсутності на ньому залишку. Використовується клієнтом для покриття тимчасового розриву в обігу грошових коштів, збільшення обігових коштів на оплату послуг та товарів у зв'язку з розвитком бізнесу, фінансування непередбачених витрат. Овердрафт – форма короткотермінового кредиту, суть якого полягає у списанні коштів з поточного рахунку клієнта понад їх залишку на рахунку, тобто в утворенні на рахунку клієнта дебетового сальдо.

Овердрафт за кореспондентським рахунком – форма кредитування за якої на відповідному рахунку обліковуються суми і дебетових, і кредитових залишків по закінченню операційного дня.

Одноразовий цифровий пароль в банківництві – пароль, що має одноразову

дію з автоматичною генерацією і доставкою банком власнику картки на фінансовий номер телефону з метою підтвердження електронної платіжної операції за картою.

Оперативне управління являє собою комплекс заходів, що розробляються на основі оперативного аналізу, що складається з поточної фінансової ситуації; їх мета – отримання максимального ефекту від перерозподілу фінансових ресурсів при мінімумі витрат.

Оперативне фінансове планування – процес конкретизації надходжень і використання фінансових ресурсів підприємства за короткі проміжки часу (місяць, декада, тиждень, день). Метою оперативного фінансового планування є визначення послідовності та термінів виконання окремих фінансових операцій для забезпечення збалансованості доходів з витратами і зміцнення фінансового стану підприємства.

Оперативний лізинг – означає господарську операцію по передачі орендарю права користуватися основними фондами на термін, який не більше періоду повної амортизації, і послідує повернення об'єкта лізингу його власнику після закінчення дій лізингової угоди. При цьому витрати на технічне обслуговування, страхування, нараховану амортизацію тощо покладаються на лізингоотримувача. До оперативного лізингу відноситься короткотермінова оренда майна до одного року (райтинг) і середньотермінова – від одного до трьох років (хайринг). Оперативний лізинг (оренда) – господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає передавання орендареві права користування основними фондами на строк, що не перевищує строку їх повної амортизації, з обов'язковим поверненням таких основних фондів їх власнику після закінчення строку дії лізингової (орендної) угоди.

Оперативний механізм фінансової стабілізації – система заходів націлена на зменшення обсягу зовнішніх та внутрішніх фінансових зобов'язань суб'єкта в катастрофічному періоді з одного боку, з іншого – націлена на збільшення обсягу грошових активів, котрі формують швидке погашення відносно зобов'язань.

Оперативний фінансовий план – план поточних грошових надходжень та грошових витрат, складений на короткий проміжок часу (місяць, декаду, п'ятиденку).

Оператор послуг платіжної інфраструктури – клірингова (розрахункова) або ж процесингова установа, інші суб'єкти, котрі мають повноваження стосовно надання платіжних послуг (операційні, технологічні, інформаційні).

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю. Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою.

Операційна діяльність банку – сукупність технологічних процесів, пов'язаних з документуванням інформації за операціями банку, проведенням їх реєстрації у відповідних реєстрах, перевіркою, вивірянням та здійсненням контролю за операційними ризиками.

Операційний бюджет підприємства – розпис на плановий період доходів і витрат підприємства, які забезпечують складання бюджету прибутку. Його формують на основі планів реалізації, виробництва, матеріальних витрат, витрат на оплату праці, інших планів, що відрізняються значним рівнем деталізації даних і мають вартісне вираження. До консолідованого операційного бюджету належать: бюджет продажів; бюджет виробництва; бюджет прямих матеріальних витрат; бюджет прямих витрат на оплату праці; бюджет загальновиробничих накладних витрат; бюджет запасів готової продукції; бюджет витрат на збут; бюджет адміністративних витрат; бюджет виробничої та повної собівартості готової продукції; бюджет доходів і витрат (бюджет прибутку).

Операційний день банку – діяльність банку протягом робочого дня, що пов'язана з реєстрацією, перевіркою, вивірянням, обліком, контролем операцій (у тому числі прийманням від клієнтів документів на переказ і документів на відкликання та здійснення їх обробки, передавання виконання) з відображенням їх у регістрах бухгалтерського обліку банку.

Операційний дохід (дохід від операційної діяльності) – визначається як сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів.

Операційний ризик – 1) ризик, що формується як наслідок прийняття управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням операційної діяльності, у тому числі господарських операцій у виробничій сфері, постачанні сировини та збуті готової продукції; 2) ризик, який пов'язаний з порушенням банківських правил та/або систем контролю за обробленням, проведенням операцій, документацією, що виникає як унаслідок зовнішніх причин, так і через помилки працівників банку.

Операційний цикл – це проміжок часу між придбанням запасів дата здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг. Операційний цикл – це час між придбанням матеріальних запасів, їх використанням у виробництві, реалізацією готової продукції та отриманням грошових коштів. Тривалість операційного циклу (днів) – це сума тривалості одного обороту запасів і тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості.

Операційний час банку – частина операційного дня банку, протягом якої відбувається обслуговування клієнтів, у тому числі приймаються документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані банком.

Операційні витрати – витрати, пов'язані з операційною діяльністю підприємства; включають собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати.

Операційні стратегії – визначають принципи управління ланками організаційної структури. Це вузькі стратегії, розроблені для основних структурних підрозділів підприємства щодо способів вирішення стратегічно важливих завдань.

Операційні (поточні, періодичні, оперативні) бюджети – система бюджетів, що характеризує доходи і витрати за операціями або окремими

функціями підприємства.

Операція врахування (дисконту) векселів – купівля банком векселя за іменним індосаментом у векселедержателя до настання строку платежу.

Операція з цінними паперами – юридично оформлена та закінчена дія або послідовність дій на фондовому ринку, об'єктом якої (яких) є цінні папери та грошові засоби.

Операція зі зберігання векселя – операція здійснювана комерційним банком за дорученням своїх клієнтів стосовно зберігання векселів.

Оподаткування дивідендів – не є самостійним податком і здійснюється в системі оподаткування прибутку за ставкою оподаткування прибутку. Джерелом сплати податку на дивіденди, який спрямовується до бюджету як авансовий внесок з податку на прибуток, є чистий або нерозподілений чистий фінансовий результат емітента корпоративних прав.

Оптимальна валютна зона – регіон держав об'єднаних географічно, у межах якого формуються обмінні курси валют за збереження їх котирувань стосовно валют держав інших регіонів, а в окремих випадках з ціллю скорочення витрат може бути використана спільна валюта.

Опціон – це стандартний документ, що засвідчує право придбати чи продати цінні папери (базовий актив) на визначених умовах у майбутньому, із фіксацією ціни на момент укладання учасників контракту.

Організаційна ефективність – це здатність існувати і досягати поставлених цілей, задач із найвигіднішим співвідношенням результатів і витрат.

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту представляє собою інтегровану систему внутрішніх відділів, структурних служб та підрозділів підприємства, які несуть відповідальність за прийняття оперативних якісних управлінських рішень щодо фінансової діяльності підприємства. Під організаційним забезпеченням фінансового менеджменту слід розуміти взаємопов'язану (інтегровану) систему внутрішніх підрозділів, служб та відділів підприємства, уповноважених брати на себе відповідальність за вчинення і прийняття оперативних якісних управлінських рішень по реалізації поставлених завдань та досягнення мети фінансового менеджменту.

Організація розрахунків – переказування коштів з рахунка покупця (платника коштів) на рахунок постачальника (отримувача коштів) або залік взаємних розрахунків між покупцем і постачальником продукції.

Організація фінансів підприємств – методи, форми і способи формування та використання фінансових ресурсів, а також контроль за їхнім кругообігом з метою досягнення визначених підприємством цілей.

Оренда землі – господарська операція, яка передбачає надання орендодавцем землі в користування іншій юридичній або фізичній особі на певний обумовлений строк і з певним цільовим призначенням за орендну плату.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), що є визначальною метою створення підприємства та забезпечують основну частину його доходу. Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його

доходу. Основна діяльність – операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), випуск якої є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу.

Основна мета аналізу фінансових звітів – своєчасно виявляти й усувати недоліки у фінансовій діяльності та виявити резерви поліпшення фінансового стану підприємства за всіма його складовими (ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, прибутковість).

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних, соціальних і культурно-побутових функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Основні засоби – матеріальні цінності, що використовуються підприємством понад один календарний рік із дня введення їх в експлуатацію.

Особистий (споживчий) кредит – кредит, який надається юридичним чи фізичним особам на споживчі цілі.

Офшорний банк – банківська установа офшорної зони, яка формує операції переважно із нерезидентами та в іноземній валюті, маючи валютні, податкові пільги, пільги стосовно формування резервів тощо.

Офшорний банківський (фінансовий) центр – 1) фінансовий центр із здійсненням операцій, які не належать до національного регулювання та не вважаються частиною економіки певної держави; 2) фінансовий центр, де здійснюються операції, що не підпадають під державне регулювання, в тій державі де сформовано центр, окрім того вони не вважаються частиною економіки даної держави, а тому операції вільні від валютних обмежень, податків, контролю походження коштів.

Офшорний центр – фінансовий центр міжнародного рівня, що виконує фінансові операції переважно і з нерезидентами в іноземній для певної держави валюті, при цьому надаючи податкові та законодавчі пільги (для клієнтів і кредитних установ).

Офшорно-оншорні банки – банківські підрозділи, які формують операції офшорного типу з власного офісу держави базування, являючись нерезидентом для держави здійснення бізнесу, при цьому сплата податків здійснюється в державі реєстрації бізнесу (належать резидентам, а пільги мають якщо здійснюють свою діяльність закордоном).

Оцінка фінансового стану підприємства – аналіз фінансового стану підприємства на основі використання системи показників оцінки, методів, прийомів та методик аналізу.

Оцінна вартість майна – імовірна ціна, за яку майно можна продати на ринку на дату оцінки з урахуванням інвестиційних умов та способу продажу. Оцінною вартістю (залежно від мети оцінки) може бути ринкова вартість, інвестиційна вартість, ліквідаційна вартість.

П

Пасивні операції банку – операції, за допомогою яких банки формують власний капітал та ресурсну базу для проведення активних операцій.

Первісна вартість основних засобів (історична вартість) – вартість окремих об'єктів основних засобів, за якою їх було зараховано на баланс підприємства. Вона визначається сумою витрат, пов'язаних з виготовленням, придбанням, доставкою, спорудженням, установленням, страхуванням під час транспортування, державною реєстрацією, реконструкцією, модернізацією та іншим поліпшенням основних засобів, якщо останні мали місце.

Передавальний баланс – баланс, складений за стандартними правилами формування публічної фінансової звітності, який відображає величину та структуру майна (активів) та зобов'язань (пасиву) підприємства, що реорганізується, які передаються його правонаступнику в разі укрупнення такого підприємства.

Перетворення – це реорганізація щодо зміни форми власності або організаційно-правової форми юридичної особи без припинення господарської діяльності підприємства. При перетворенні підприємства до новоствореної юридичної особи переходять усі майнові права та обов'язки попереднього суб'єкта господарювання.

Перетворення підприємств – форма реорганізації, яка передбачає зміну форми власності або організаційно-правової форми юридичної особи без припинення господарської діяльності підприємства.

Період обороту – характеризує середню кількість років, упродовж яких первісна вартість основних засобів у вигляді амортизації переноситься на вироблену продукцію.

Період окупності інвестицій – період часу, необхідний для повного відшкодування інвестицій за рахунок чистих грошових надходжень від їх використання. Іншими словами, строк окупності – це період часу, протягом якого доходи, одержані інвестором у процесі експлуатації проєкту, зрівняються із сумою інвестиції (вимірюється у роках і місяцях). Цей період порівнюється з часом, який керівництво підприємства вважає економічно виправданим. Критерій доцільності реалізації інвестиційного проєкту визначається тим, що період окупності інвестицій виявляється меншим порівняно з економічно виправданим строком їх окупності.

Період оновлення – відображає середню кількість років, необхідних для повного оновлення основних засобів.

Перспективна платоспроможність – встановлює потенційні можливості виконання платіжних зобов'язань, що забезпечується їх погодженістю з платіжними засобами протягом прогнозного періоду. Вона визначається на коротко-, середньо- та довгострокову перспективи.

Перспективне фінансове планування – розроблення фінансової стратегії підприємства та прогнозування його фінансової діяльності.

Підписний капітал комерційного банку – обсяг капіталу, за письмовими зобов'язаннями акціонерів (пайовиків) банку стосовно внесення коштів для підписки на акції.

Підприємницький ризик – ризик ймовірності настання несприятливих обставин у процесі ведення фінансово-господарської діяльності, яка виникає під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що характеризується невизначеністю, і що виражається у недосягненні поставлених цілей та завдань.

Підприємства, що становлять суспільний інтерес – підприємства-емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які відповідно до закону належать до великих підприємств.

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України та іншими законами.

Підрядники – це фізичні і юридичні особи, які виконують роботи за договором підяду або державним підрядом, що укладається із замовником.

Планування – це просте перенесення фактичних даних в майбутні періоди. Процес планування на підприємствах варто здійснювати в такій послідовності:

- проведення СВОТ-аналізу;
- визначення стратегічних напрямів розвитку підприємства;
- формування мети планування;
- визначення ключових показників, які підлягають моніторингу в процесі реалізації плану;
- мотивація працівників;
- покращення системи маркетингу;
- контроль за реалізацією плану;
- коригування за потреби плану;
- досягнення мети планування;
- розробка нових планів на основі СВОТ-аналізу та нових стратегічних цілей.

Платіжна організація – 1) юридичний суб'єкт, котрий вважається власником або ж отримувачем права стосовно користування товарним або ж іншим знаком, яке визначає приналежність платіжних карток, платіжних інструментів до певної платіжної системи, визначає правила стосовно функціонування платіжної системи та несе відповідальність перед законом; 2) юридичний суб'єкт, котрий формує правила роботи в межах платіжної системи, а також забезпечує діяльність платіжної системи і є відповідальним перед законом та укладеними договорами.

Платіжна система – система, яка являє собою сукупність суб'єктів та відносини, що формуються між цими суб'єктами з приводу здійснення операції переказу коштів.

Платіжний баланс – систематизований статистичний звіт (балансовий рахунок проведення міжнародних операцій), з приводу здійснення зовнішньоекономічних операцій держави зі світовим господарством за певний час.

Платіжний додаток – програмний пристрій, сформований в програмному середовищі електронного засобу платежу (магнітна смуга, чип з контактом чи без), який дозволяє здійснити платежі.

Платіжний застосунок – певне програмне забезпечення, яке встановлене в пристрої мобільного і надає змогу здійснити платіж, отримання інформаційних та консультаційних послуг, бюджетування власних доходів та витрат, депозитні та частково кредитні послуги.

Платіжний інструмент – засіб за допомогою якого можливо здійснити переказ коштів, що має певну конкретну форму виразу у вигляді паперового або ж електронного носія.

Платіжний термінал – 1) електронний засіб за допомогою якого можна здійснити переказ коштів з рахунку на рахунок, видачу готівки, отримання інформативних даних; 2) електронний платіжний засіб для здійснення безконтактної оплати за допомогою платіжних карток, які мають пластиковий або ж цифровий вираз.

Платоспроможність означає фактичну реалізацію цієї потенційної здатності.

Повна економічна інтеграція – економічний союз, що створюється шляхом формування єдиної економічної політики (відбувається уніфікація законодавчої бази, формується загальна податкова система, трудовий кодекс, спільні стандарти).

Поглинання підприємств – форма реорганізації, яка здійснюється придбанням корпоративних прав фінансово неспроможного підприємства підприємством-санатором. Поглинуте підприємство може або зберегти свій статус юридичної особи і стати дочірнім підприємством санатора, або бути приєднаним до підприємства-санатора і стати його структурним підрозділом, утративши при цьому юридичний статус.

Податки – обов'язкові платежі, що їх встановлює держава для юридичних і фізичних осіб з метою формування централізованих фінансових ресурсів, які забезпечують фінансування державних витрат.

Податковий кредит – виникає в суб'єктів господарювання, що здійснюють операції з продажу товарів (робіт, послуг), які оподатковуються податком на додану вартість, а також оподатковуються за нульовою ставкою. Включає сплачений ними податок на додану вартість за придбані товари (роботи, послуги), які використано для виробництва й реалізації оподатковуваних податком на додану вартість товарів (робіт, послуг). Податковий ризик – ризик втрат, спричинений змінами в податковому кодексі: введенням нових видів податків, змінах в ставках оподаткування, адмініструванні податків, відміною податкових пільг тощо. Даний вид ризику для суб'єкта є непередбачуваним та здійснює значний вплив на його фінансову діяльність.

Податковий ризик – ризик, що виникає у зв'язку з введенням нових податків і зборів, підвищенням податкових ставок, зміною строків платежів, відміною пільг на сплату окремих податків. Цей ризик є непередбачуваним і суттєво впливає на фінансовий стан підприємства.

Податкові пільги – загальне звільнення платників податків від оподаткування, або звільнення від оподаткування окремих об'єктів чи зниження ставок оподаткування.

Податок на додану вартість – непрямий податок, що включається в ціну реалізації товарів (робіт, послуг) і встановлюється у відсотках від

оподатковуваного обороту. Цей податок визначається згідно з чинним законодавством і має певні особливості в різних видах та сферах діяльності.

Податок на нерухоме майно (нерухомість) – прямий податок, який визначається у відсотках розміру мінімальної заробітної плати (на 01.01 звітного року), за 1 м² бази оподаткування, що є власністю суб'єктів господарювання або фізичних осіб.

Податок на прибуток – прямий податок, що його сплачують суб'єкти господарювання за рахунок прибутку. Обчислюється у відсотках від суми оподатковуваного прибутку згідно з податковим законодавством.

Подрібнення акцій – корпоративна операція підприємства з цінними паперами, що передбачає проведення деномінації акцій способом зменшення номіналу акції із пропорційним збільшенням їх кількості.

Позиковий капітал – включає довгострокові та поточні зобов'язання і забезпечення.

Позичальники – учасники кредитних відносин, які мають потребу у додаткових коштах і одержують їх у позику від кредиторів.

Позовна давність – установлений законодавством строк, протягом якого потерпіла сторона для захисту своїх прав може звернутися до суду.

Показники рентабельності, в основі яких ресурсний підхід, – дають можливість визначити прибутковість використаних ресурсів або капіталу підприємства (власного, основного, оборотного тощо). Вони визначаються як відношення прибутку (збитку) до оподаткування і чистого прибутку (збитку) до вартості капіталу (активів) або їх складових.

Показники рентабельності, що базуються на витратному підході, – характеризують прибутковість здійснених витрат (виробничих, операційних, інвестиційних тощо) в процесі діяльності підприємства. Для їх розрахунку використовуються показники прибутку (збитку) від реалізації окремих видів продукції, валового прибутку (збитку), прибутку (збитку) від окремих видів діяльності, а також чистого прибутку (збитку), що співвідносяться з повною собівартістю одиниці продукції, собівартістю реалізованої продукції, витратами за видами діяльності тощо.

Показники рентабельності, що базуються на дохідному підході, – розраховуються як відношення прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до чистого доходу. Ці показники характеризують ефективність комерційної діяльності підприємства та відображають суму прибутку (збитку), яку отримує підприємство з кожної гривні продажу. Рентабельність реалізації розраховується за окремими видами продукції, видами діяльності та в цілому по підприємству.

Політика – це сукупність інструментів та методів для реалізації певних інтересів задля досягнення визначеної мети в певному соціальному середовищі.

Політико-правові ризики – це ризики, які спричинені зміною політичної ситуації, що впливає на підприємницьку діяльність (закриття кордонів, заборона вивезення товарів, воєнні дії на території країни).

Політичний союз – об'єднання держав з ціллю здійснення єдиної політики у сферах життя.

Помірний тип фінансової політики – політика за якої передбачається

отримання середньої результативності за середнього рівня стосовно ризику.

Портфель доходу – інвестиційний портфель, котрий сформований згідно критерію максимізації рівня прибутку за інвестиціями в поточному періоді не враховуючи темпи приросту відносно інвестованого капіталу в довгостроковій перспективі. Даний портфель має орієнтацію відносно поточної віддачі.

Портфель зростання – інвестиційний портфель, котрий сформований згідно критерію максимізації відносно темпів приросту капіталу, що інвестований. Даний портфель має орієнтацію на довгострокову перспективу.

Портфельна теорія – механізм оптимізації стосовно інвестиційного портфеля, враховуючи критерій дотримання балансу між ризиком та доходністю, що окреслюється статистичними методами.

Портфельний ризик – сукупний ризик властивий комплексу однофункціональних фінансових інструментів, об'єднаних в портфель (ризик кредитного портфелю, ризик інвестиційного портфелю).

Поточний рахунок – це рахунок підприємства, відкритий в уповноваженій установі банку для зберігання грошових коштів та проведення операцій по розрахунках підприємства.

Поточний рахунок суб'єкта господарювання – рахунок, на який надходять кошти від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг. Даний рахунок використовується для зберігання грошових коштів та здійснення всіх видів платежів.

Поточні фінансові інвестиції – інвестиції на строк, що не перевищує одного року, які можуть бути вільно реалізовані будь-коли.

Порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський порівняльний аналіз зведених показників консолідованої звітності материнського підприємства та показників звітності його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз для порівняння показників певного підприємства із середньогалузевими показниками, показниками підприємств-конкурентів, передових підприємств, закордонних підприємств тощо.

Поріг рентабельності – вартісний показник, який характеризує суму операційного доходу, що забезпечує повне покриття операційних витрат, тобто беззбитковість операційної діяльності підприємства.

Поручительство – спосіб забезпечення виконання зобов'язань, відповідно до якого поручитель повністю або частково бере на себе відповідальність у разі настання передбаченого випадку виконати перед кредитором зобов'язання боржника.

Посередницькі операції комерційного банку – послуги банків із розміщення цінних паперів емітентів на первинному фондовому ринку, брокерські та дилерські послуги за операціями з фондовими цінностями, іноземною валютою, інші види операцій на грошовому ринку, в яких банки виступають як посередники, поєднуючи інтереси різних сторін фінансових угод.

Постійний фінансовий ризик – ризик, що характерний для всього періоду здійснення фінансової діяльності суб'єкту (наприклад: процентний, валютний).

Постійні витрати – витрати, що не залежать прямо від результатів господарської діяльності (наприклад, адміністративні витрати, витрати на збут, амортизація основних засобів).

Постійні пасиви – зобов’язання перед власниками підприємства в частині формування власного капіталу, тобто статті розділу I пасиву „Власний капітал” і розділ IV пасиву „Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття”.

Постнумерандо – грошових потік, за якого надходження грошей здійснюється наприкінці періоду.

Поточна дебіторська заборгованість – заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу).

Поточна неплатоспроможність – фінансовий стан підприємства, коли на конкретний момент у зв’язку з випадковим збігом обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатньо для погашення поточного боргу, що відповідно до законодавчого визначення розглядається як неспроможність суб’єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов’язання перед кредиторами, у тому числі із заробітної плати, а також виконати зобов’язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов’язкове державне пенсійне страхування, податків і зборів (обов’язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності.

Поточна платоспроможність – означає наявність у достатньому обсязі грошей для розрахунків за поточною кредиторською заборгованістю, що потребує негайного погашення.

Поточне фінансове планування – планування фінансової діяльності підприємства на плановий період (переважно на рік) з деталізацією основних показників за кварталами. Поточний фінансовий план відображає обсяги надходжень і витрачання грошових коштів підприємства у плановому році на забезпечення потреб його поточної діяльності, а також на розвиток і виконання фінансових зобов’язань, включно із зобов’язаннями щодо сплати податків та обов’язкових платежів, розрахунків із діловими партнерами тощо.

Поточний грошовий потік – характеризує обсяги і напрями використання грошей для фінансування поточної господарської діяльності (крім пріоритетних платежів).

Поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства окремої держави.

Поточні зобов’язання – зобов’язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Поточні зобов’язання і забезпечення – включають короткострокові кредити банків, поточну кредиторську заборгованість за видами, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов’язання.

Планування – це розробка планових завдань і втілення їх в життя.

Планування прибутку – це процес розробки системи заходів щодо забезпечення її формування в необхідному обсязі і його ефективного використання відповідно до цілей і завдань розвитку підприємства в

майбутньому (плановому) періоді.

Плата за землю – податок, що його сплачують власники землі та землекористувачі за землі, які використовуються для сільськогосподарського виробництва, а також за землі не сільськогосподарського призначення в населених пунктах.

Платіжна вимога-доручення – комбінований розрахунковий документ, який складається з двох частин. Верхня частина – вимога постачальника до покупця сплатити вартість товару, робіт, послуг. Нижня – доручення покупця банку, який його обслуговує, переказати кошти з його рахунка на рахунок постачальника.

Платіжна дисципліна – дотримання суб'єктами господарювання встановлених правил проведення розрахункових операцій (передовсім платежів за фінансовими зобов'язаннями в повному обсязі та в установлені строки).

Платіжне доручення – розрахунковий документ, який містить доручення власника банківського рахунку переказати відповідну суму на рахунок отримувача коштів.

Платіжний календар – оперативний фінансовий план, який зазвичай розробляють на місяць із розбивкою на декади або тижні. У ньому зазначають очікувані грошові потоки (у національній та іноземній валюті) за всіма напрямками та термінами їх надходження і використання; порівнюють залишки грошових коштів, їх надходження і вибуття; оцінюють спроможність підприємства своєчасно виконувати всі свої поточні фінансові зобов'язання.

Платоспроможність – наявність у підприємства грошей та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за поточною кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення. Платоспроможність – фінансова спроможність юридичної чи фізичної особи своєчасно та в повному обсязі виконати свої платіжні зобов'язання.

Платоспроможність підприємства – спроможність підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни сплати.

Правило вертикальної структури капіталу – пов'язане з аналізом складу та структури джерел формування капіталу. Прив'язка до активів, тобто напрямів використання фінансових ресурсів підприємства, в даному випадку не здійснюється. Правило вертикальної структури вимагає дотримання певного співвідношення між власним і позиковим капіталом підприємства. Результати аналізу структури капіталу використовуються під час прийняття рішень щодо фінансування підприємства, зокрема при оцінці інвестиційної привабливості, кредитоспроможності та санаційної спроможності.

Предикативні моделі – це моделі, що дозволяють прогнозувати доходи господарюючого суб'єкта та його майбутній фінансовий стан.

Предмет – це те, на що спрямована пізнавальна, творча та практична діяльність людей.

Пренумерандо – грошовий потік, коли гроші надходять на початку періоду (передоплата).

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Прибуток – абсолютний показник, що відображає позитивний фінансовий результат у вигляді перевищення суми доходів над сумою витрат, здійснених для отримання цих доходів. Прибуток – це показник, який найбільш повно відображає ефективність виробництва; завдяки прибутку підприємства можуть здійснювати свою діяльність на основі принципу самофінансування; за рахунок прибутку підприємств формуються не тільки фінансові ресурси суб'єктів господарювання, але й бюджетні ресурси та позабюджетні фонди. Прибуток – це та частина додаткової вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Прибуток – економічна категорія, яка виражає фінансові результати господарської діяльності підприємств. Прибуток є однією з самих важливих показників фінансових результатів фінансово-господарській діяльності підприємства будь-якої форми власності, так як він характеризує ефективність виробництва, рівень собівартості, стан продуктивності праці, обсяг та якість виробленої продукції. Метою управління прибутком є забезпечення збільшення добробуту товаровиробників на даний момент та на перспективу. Прибуток – це конкретна форма вартості додаткового продукту або чистого доходу підприємства. Прибуток в діяльності підприємства істотно впливає на обслуговування підприємства, на її рентабельність. Прибуток – це та складова одиниця додаткової вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Прибуток – перевищення доходів від продажу товарів і послуг над витратами на їх виробництво і реалізацію; узагальнюючий показник фінансової діяльності підприємства. Прибуток – це фінансовий результат діяльності підприємства, виражений у формі чистого доходу на інвестований капітал, що характеризує винагороду за ризик здійснюваної діяльності та визначається як різниця між доходами і витратами.

Прибуток від операційної діяльності – прибуток від основної діяльності (реалізації продукції, товарів, робіт, послуг) та іншої операційної діяльності (реалізація оборотних активів і іноземної валюти; доходи від операційної оренди активів, операційних курсових різниць, списання кредиторської заборгованості; одержані (визнані) штрафи, пені, неустойки; відшкодування раніше списаних активів; одержані гранти, субсидії; дохід від безоплатно одержаних оборотних активів; втрати від псування цінностей і знецінення запасів. Прибуток (збиток) від операційної діяльності – визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях.

Прибуток від реалізації продукції – прибуток, що обчислюється вирахуванням з виручки від реалізації непрямих податків і собівартості реалізованої продукції.

Прибуток від фінансових операцій – прибуток, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні і спільні з іноземними власниками підприємства; одержані дивіденди; відсотки за облігаціями та іншими цінними паперами, за кредит і фінансовий лізинг; інші доходи від фінансових операцій.

Прибуток (збиток) до оподаткування – визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів

(прибутків), фінансових та інших витрат (збитків) з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях.

Прибуток підприємства – загальна сума прибутку, отримана від усіх видів діяльності за звітний період і відображена в балансі підприємства або сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Привілейовані акції – акції, за якими їх власник має привілеї порівняно з власником звичайної акцій. Основний привілей – отримання фіксованого доходу у вигляді дивідендів незалежно від того, чи отримано прибуток у звітному році.

Приєднання підприємств – форма реорганізації, яка передбачає перехід усіх прав та обов'язків однієї або кількох юридичних осіб, правопередників, до іншої юридичної особи – правонаступника.

Прийняття ризику на себе – покриття втрат з будь-яких ресурсів, що залишаються після настання фінансового ризику.

Прийняття рішень – це основний процес, що поєднує організацію в єдине ціле, а рішення – продукт системи управління та його основний інструмент. Прийняття рішень є творчим процесом, передбачають усвідомлення проблеми, формулювання мети, формування варіантів дії та вибір кращого.

Принципи кредитування – головні правила, яких необхідно дотримуватись при наданні кредиту.

Примітки до річної фінансової звітності – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію й обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Примусова ліквідація підприємства – процедура ліквідації неспроможного підприємства-боржника, яка здійснюється за рішенням господарського суду (як правило, у процесі провадження справи про банкрутство).

Прискорена амортизація – метод визначення амортизації основних засобів за нормами, що перевищують офіційно затверджені норми амортизаційних відрахувань.

Приховані резерви – частина капіталу підприємства, яку не відображено в його балансі. Величина прихованих резервів у активі балансу дорівнює різниці між балансовою вартістю окремих майнових об'єктів підприємства та їх реальною (вищою) вартістю.

Пріоритетний грошовий потік – обов'язкові грошові виплати, що має здійснити підприємство в першочерговому порядку для запобігання фінансовим ускладненням і продовження діяльності.

Проблемні позички – позики за якими своєчасно не проведені один або кілька платежів, значно знизилась ринкова вартість забезпечення, виникли обставини, за яких банк матиме сумнів щодо повернення.

Провайдер платіжних послуг – компанія, що здійснює надання платіжних послуг.

Прогноз – науково обґрунтоване судження про можливий стан об'єкта в майбутньому, про альтернативні шляхи його розвитку та терміни їх реалізації. Прогноз означає можливе майбутнє значення певного показника, що

характеризує соціально-економічне явище або процес, який пов'язується з умовами, що мають найбільшу ймовірність.

Прогноз фінансових результатів – документ, який містить прогнозну інформацію щодо формування фінансових результатів діяльності підприємства на основі планових даних про доходи і витрати.

Прогнозний баланс – форма фінансової звітності, що містить інформацію про майбутній фінансовий стан підприємства, який очікується за результатами здійснення запланованих операцій.

Прогнозований ризик – ризик, ймовірність настання якого можна визначити. Він окреслює види ризиків спричинені циклічним розвитком економіки, кон'юнктурою ринку, конкуренцією. Звісно, передбачуваність носить відносний характер, оскільки прогнозування зі 100% результатом виключає явище з категорії ризиків (наприклад: інфляційний ризик, процентний – в короткостроковому періоді).

Прогнозування – це розробка на тривалу перспективу зміни фінансового стану підприємства. Прогнозування – наукове виявлення ймовірних шляхів та результатів розвитку соціально-економічних явищ і процесів на підставі аналізу тенденцій розвитку.

Прогнозування фінансового стану підприємства – передбачення обсягу та розміщення фінансових ресурсів на певний термін у майбутньому, шляхом вивчення динаміки розвитку підприємства як суб'єкта господарської діяльності.

Програмний реєстратор розрахункових операцій – програма, яка встановлюється на комп'ютер, планшет, ноутбук, телефон і перетворює техніку в фіскальний апарат.

Програмування – це процес створення фахівця з програмування програми інформаційної структури, призначеної для подальшого виконання.

Простий вексель – просте і нічим не обумовлене зобов'язання векселедавця сплатити власнику векселя у вказаний строк, у вказаному місці, вказану суму.

Простий позичковий рахунок – рахунок, що використовується в банківській практиці для відображення кредитних операцій як при видачі разової позики на цільову потребу, так і при наданні позик в межах кредитної лінії.

Простий фінансовий ризик – ризик, який характеризує вид фінансового ризику, що не поділяється на підвиди.

Продаж товарів – будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, іншими цивільно-правовими договорами та передбачають перехід права власності на товари за певну компенсацію, а також операції з безоплатного надання товарів.

Промислово-фінансова група – це об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний період з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей національної економіки або виробництва продукції. До складу такої групи можуть входити промислові підприємства, наукові і проектні установи та інші організації. У складі цього об'єднання визначається головне підприємство з виключним правом діяти від імені промислово-фінансової групи. Промислово-фінансова група не має

статусу юридичної особи і не підлягає державній реєстрації як суб'єкт господарювання.

Проста залежність означає, що одне з підприємств може блокувати прийняття рішень іншим залежним підприємством, які згідно з установчими документами повинні прийматися кваліфікованою більшістю голосів.

Прострочені кредити – кредити, що їх не повернуто установам банку чи іншим позичальникам в обумовлений термін через фінансові ускладнення, що виникли в позичальника.

Профіцит бюджету це – економічне поняття, яке означає, що дохідна частина бюджету перевищує видаткову частину бюджету.

Процентний ризик – може виникнути внаслідок непередбачуваної зміни депозитної чи кредитної процентної ставки. Негативні фінансові наслідки цього ризику проявляються в емісійній діяльності підприємства (при емісії акцій, облігацій), у дивідендній політиці, в короткотермінових інвестиціях та ін.

Процес банківського кредитування – комплекс дій, пов'язаних з оформленням, видачою, обслуговуванням та погашенням кредиту.

Процесинг – автоматизація стосовно здійснення переказів за допомогою використання процесів диджиталізації.

Процесинговий центр – спеціальний обчислювальний центр, що є технологічним ядром платіжної системи, маючи повноваження від платіжної системи стосовно формування бази даних відносно членів платіжної системи й торговців з ціллю надання запитів авторизації у випадку відсутності бази в банку емітенті на шляху обробки значного кола транзакцій.

Процесорні технології – це обслуговуючий інструментарій по відношенню до цільових технологій.

Пряме зарубіжне інвестування – діяльність нерезидента певної держави, яка погоджується на прийняття інвестицій з ціллю максимізації прибутку інвестора, який весь світ розглядає як поле діяльності.

Прямі інвестиції банків – внесення банками власних коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права (акції, паї, частки), емітовані такою юридичною особою.

Р

Рахунок умовного зберігання (ескроу) – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зарахування коштів та їх перерахування/ видачі коштів готівкою у випадках, передбачених законодавством України, особі (особам), окресленій (окресленим) клієнтом (бенефіціару або бенефіціарам), а у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), окресленій (окресленим) бенефіціаром, якщо це передбачено договором або повернення таких коштів клієнту за настання підстав, передбачених договором.

Регіональна валютна система – договірно-правова форма стосовно організації відносин валютної сфери між групою споріднених держав, в рамках особливостей функціонування економічних відносин регіону.

Регулятивний капітал комерційного банку (власні кошти) – сукупність із основного, додаткового капіталу, який зважений на ризики.

Регулярний грошовий потік – потік, за якого надходження і витрачання

грошей здійснюються систематично, з певною періодичністю.

Регульовальна функція податків – форма впливу податків на різні напрямки, показники діяльності суб'єктів господарювання. Такий вплив залежить від: об'єкта оподаткування та методики його визначення, від джерел сплати податків, розміру ставок податків і методики їх розрахунку, термінів сплати податків, податкових пільг, штрафних санкцій за порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання.

Регулювання – це „підпорядкування певному порядку”, коригування відхилень при реалізації різних інвестиційних і фінансових проєктів.

Реєстр вимог кредиторів – список визнаних господарським судом грошових вимог кредиторів, а також вимог щодо сплати податків і зборів, складений розпорядником майна в порядку черговості задоволення кожної вимоги.

Резервний капітал – це сума резерву, яка формується за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства в розмірах установлених засновницькими документами підприємства. Резервний капітал – капітал, який створюється за рахунок чистого прибутку підприємства для забезпечення покриття можливих збитків від фінансово-господарської діяльності.

Резиденти – юридичні особи, а також суб'єкти господарської діяльності України, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території.

Ремітент – власник переказного векселя (підприємство або банк), що отримує на свою користь комісійну винагороду за надану банком послугу щодо переказу суми, вказаної у векселі, в обумовлений термін з рахунка векселедавця на рахунок власника векселя.

Рентабельність – це співвідношення доходу і капіталу, який був вкладений для отримання цього доходу і відображає ступінь прибутковості підприємства. При плануванні рентабельності необхідно забезпечити як прямий, так і зворотний зв'язок між якісними змінами техніко-економічного рівня підприємства і зростанням показників рентабельності. Рентабельність – відносний рівень прибутковості бізнесу, що характеризує відношення отриманого ефекту (прибутку) до наявних або використаних ресурсів. Рентабельність показує, скільки копійок прибутку одержало підприємство на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів). Рентабельність – показник рівня дохідності продукції, підприємства в цілому. Визначається як відношення прибутку до поточних витрат, виражена у відсотках.

Рентабельність активів – це фінансовий коефіцієнт, який характеризує віддачу від усіх активів організації, ефективність використання майна, що дозволяє оцінити якість роботи фінансових менеджерів.

Рентабельність (збитковість) виробничих витрат – характеризує співвідношення між валовим прибутком (збитком) і собівартістю реалізованої продукції. Цей показник свідчить, яку суму валового прибутку (збитку) підприємство одержало в розрахунку на 1 грн витрат, вкладених у формування собівартості.

Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності – визначається відношенням фінансового результату (прибутку, збитку) від операційної діяльності до операційного доходу.

Рентабельність (збитковість) операційних витрат – визначається відношенням фінансового результату (прибутку, збитку) від операційної діяльності до операційних витрат і показує, скільки отримано прибутку (збитку) від операційної діяльності з 1 грн операційних витрат.

Рентабельність (збитковість) продажу – показує, скільки валового прибутку (збитку) надходить підприємству з кожної гривні чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Рентабельність основних засобів – показник ефективності їх використання, що обчислюється як відношення загального прибутку до вартості основних засобів у відсотках.

Реорганізація – зміна організаційно-правової форми господарювання, ліквідацію окремих структурних підрозділів, створення на базі одного підприємства кількох. Такі дії пов'язані з повною або частковою заміною власників корпоративних прав. Реорганізацію можуть викликати різноманітні фактори. Найбільш впливовими є такі:

- збільшення розмірів підприємства;
- розширення або згортання діяльності;
- диверсифікація діяльності або потреба фінансової санації;
- необхідність збільшення власного капіталу та зміни обсягу відповідальності власників за зобов'язаннями підприємства;
- особливості оподаткування.

Реорганізація підприємства – повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідація окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох інших. Найпоширенішими видами реорганізації є: злиття, приєднання, поділ, відокремлювання, перетворення.

Репо-операція – операція із видачі або залучення грошових коштів під забезпечення у вигляді цінних паперів.

Реструктуризація – здійснення організаційно-економічних, правових, виробничо-технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, його управління, форм власності, організаційно-правових форм, які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення.

Реструктуризація активів – операції підприємства, спрямовані на зміну структури та складу його майна (активу балансу).

Ресурс – це запас чи джерело деяких засобів.

Ресурси комерційного банку – сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні банку і використовуються для виконання активних операцій.

Рефінансування дебіторської заборгованості – форма реструктуризації активів, яка полягає в переведенні дебіторської заборгованості в інші, ліквідні форми оборотних активів: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення.

Рефінансування комерційних банків – надання в їх розпорядження певної

суми платіжних інструментів.

Ризик – 1) це економічна категорія, яка характеризує ймовірність отримання збитків об'єкту, загрози, несприятливого результату; 2) можливість уникнути несприятливих ситуацій у ході реалізації планів з виконання бюджетів підприємства; 3) це невизначеність настання певних подій у майбутньому; 4) загроза відносно ймовірної втрати суб'єктом ресурсів, доходів (частково або ж повністю) або понесення додаткових витрат. Сутність ризику розкривають такі характеристики, як: ризик як можливість втрат у формі фактичних збитків чи втраченої вигоди; ризик як ступінь нестабільності, непередбаченості результатів.

Ризик втраченої вигоди – ризик відносно втрати можливості здійснення суб'єктом запланованої фінансової операції (прикладом може бути відмова суб'єкту в отриманні кредитних засобів в результаті негативної кредитної історії).

Ризик зниження фінансової стійкості – ризик, який зумовлюється недосконалістю структури капіталу (велика частка позикових коштів), що породжує незбалансованість позитивного і негативного грошових потоків підприємства. У складі фінансових ризиків за ступенем небезпечності (загроза банкрутства) він відіграє провідну роль.

Ризик неплатоспроможності – ризик, що характеризується зниженням рівня ліквідності оборотних активів і за своїми фінансовими наслідками є найнебезпечнішим.

Ризик неплатоспроможності (незбалансованої ліквідності) – 1) це ризик втрат спричинений низьким рівнем ліквідності активів оборотних, що формує розбалансованість відносно потоків грошей за позитивною та негативною характеристикою в часовому проміжку; 2) це ризик, який окреслює ймовірність нездатності стосовно виконання фінансових зобов'язань та здійснення розрахунків.

Ризик окремого фінансового інструменту – ризик ймовірності відхилення інвестиційного доходу від плану спровокований невизначеністю динаміки кон'юнктури фінансового ринку або ж його окремих сегментів.

Ризик окремої фінансової операції – ризик, що включає всі ризики за видовою класифікацією ризиків в межах окремої фінансової операції.

Ризик реального інвестування – ризик пов'язаний із: несвоєчасною підготовкою певного інвестиційного проєкту, несвоєчасним виконанням проєктних, конструкторських робіт, здійсненням будівельних і монтажних робіт із затримкою, несвоєчасним відкриттям фінансування по проєкту, втратою інвестиційної привабливості певного проєкту, зниженням ефективності проєкту тощо.

Ризик різних видів фінансової діяльності – ризик, що включає всі ризики за видовою класифікацією в межах певного виду діяльності (ризик інвестиційної, фінансової та операційної діяльності).

Ризик фінансового інвестування – ризик пов'язаний із втратою вкладеного капіталу.

Ризик фінансової діяльності суб'єкта в цілому – ризик, що включає всі ризики за видовою класифікацією в межах діяльності суб'єкта в цілому і

визначається організаційно-правовою формою діяльності, співвідношенням в межах капіталу, активів, постійних і змінних витрат тощо.

Ризик фінансової стійкості – ризик втрат пов'язаний із структурованістю капіталу (значною часткою позикових коштів), що формує незбалансованість відносно обсягів потоків грошей враховуючи їх позитивну та негативну складову.

Ризик, що призводить до економічних втрат – ризик втрати доходу або капіталу.

Ризик, що призводить як до економічних втрат, так і додаткових доходів – спекулятивний фінансовий ризик, що пов'язаний зі здійсненням спекулятивних фінансових операцій (наприклад: форвардні, ф'ючерсні контракти, операції своп, спот, купівля та продаж валюти тощо).

Ризик-менеджмент – система здійснення управління ризиками в межах суб'єкту господарювання, що базується на використанні певних методів та інструментів, з ціллю виявлення, ідентифікації ризику, його оцінки та управління ним.

Ринки дорогоцінних металів – центри торгівлі металом за сформованими на ринку цінами з метою: приватної тезаврації, страхування ризику, інвестицій, промислово-побутового споживання, спекуляції тощо.

Ринковий курс акцій – характеризує ту вартість, за якою можуть купувати і продаватися на біржах, позабіржових торгівельно-інформаційних системах і позабіржовому ринку.

Рівень фінансового ризику – ймовірність стосовно виникнення ризику враховуючи конкретні чинники та ймовірність за обсягом втрат у випадку настання ризику.

Рівновага платіжного балансу – стан балансу за якого сума прибуткових статей балансу (надходження коштів до держави) урівноважуються до витратних статей балансу (використання коштів державою).

Рішення – це продукт інтелектуальної діяльності, наслідок якої – певний висновок чи необхідні дії (повна бездіяльність, вироблення певної дії чи вибір із кількох дій одного оптимального та його реалізація). Рішення – це результат вибору мети та способів її досягнення.

Розподіл прибутку – спрямування прибутку на сплату податків, створення резервного капіталу, виплату дивідендів, поповнення зареєстрованого капіталу, задоволення потреб окремих учасників розподілу.

Розподільчий баланс – баланс, складений за стандартними правилами формування публічної фінансової звітності, який відображає величину та структуру майна (активів) та зобов'язань (пасиву) підприємства, що реорганізується, які розподіляються з-поміж його правонаступників під час розукрупнення такого підприємства.

Розподільчий рахунок – рахунок, призначений для попереднього зарахування коштів у іноземній валюті, які згідно з чинним законодавством України підлягають продажу на міжбанківському валютному ринку. Залишок коштів у встановленому порядку зараховується на поточний рахунок.

Розпорядник майна – фізична особа, на яку в установленому порядку покладаються повноваження щодо нагляду та контролю за управлінням та

розпорядженням майном боржника на період провадження справи про банкрутство. Повноваження розпорядника майна припиняються з дня затвердження господарським судом мирової угоди, призначення керуючого санацією або ліквідатора.

Розрахунковий вексель – вексель, який купують з дисконтом для покриття кредиторської заборгованості перед векселедавцем у розмірі вексельної суми.

Розрахунковий баланс – статистична таблиця, яка характеризує співвідношення вимог, зобов'язань держави щодо інших держав.

Розрахунковий банк – банк, що має повноваження від платіжної організації певної платіжної системи на відкриття рахунків членам в межах платіжної системи з ціллю здійснення взаєморозрахунків.

Розрахунковий чек – розрахунковий документ, що містить письмове доручення власника рахунка (чекодавця) банку-емітенту, в якому відкрито рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми. Чеки використовуються лише для безготівкових перерахувань. Чеки виготовляються на замовлення банку на спеціальному папері з дотриманням усіх обов'язкових вимог.

Розрахункові документи – документи, котрі дозволяють здійснити рух коштів.

Розрахунково-касове обслуговування банків – послуги, що надаються банком клієнту на підставі відповідного договору, укладеного між ними, які пов'язані із переказом коштів з рахунка (на рахунок) цього клієнта, видачою йому коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договорами.

Розрахунково-аналітичний метод фінансового планування – передбачає розрахунок планових значень фінансових показників на основі їх фактичних значень за попередні періоди. Спочатку визначають так звані базові значення показників, які приймаються за основу розрахунку планових значень. Після цього здійснюють експертну оцінку динаміки звітних даних з урахуванням очікуваних змін у діяльності підприємства.

Рух грошових коштів – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

С

Cash-Flow – у дослівному перекладі означає „грошовий потік”. Зважаючи на те, що закордонна практика готівкою називає не лише касу (Cash), а всі грошові надходження і видатки, що проходять за касовими (готівковими) та банківськими (безготівковими) розрахунками підприємства, Cash-Flow слід розуміти як увесь грошовий потік. Найпоширеніший спосіб розрахунку Cash-Flow полягає у тому, що до чистого прибутку додаються амортизаційні відрахування за відповідний період.

Самофінансування означає забезпечення за рахунок власних грошових коштів потреби поточних витрат, капітальні вкладення, фінансування соціально-економічного розвитку підприємства та витрат майбутніх періодів. Самофінансування – фінансування діяльності підприємства за рахунок власних фінансових ресурсів.

Санатор – фізична або юридична особа, яка бажає взяти фінансову чи

якусь іншу матеріальну участь (або бере таку участь) у санації підприємства, що зазнало фінансової кризи.

Санаційна спроможність – сукупність фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації.

Санаційний аудит – поглиблений аналіз фінансово-господарського стану підприємств, який здійснюється на підприємствах, що потрапили у фінансову кризу.

Санаційний прибуток – прибуток, який виникає внаслідок викупу підприємством власних корпоративних прав (акцій, часток) за курсом, нижчим за номінальну вартість цих прав, або внаслідок їх безкоштовного передавання для анулювання, а також у разі одержання підприємством безповоротної фінансової допомоги, у тому числі через списання кредиторської заборгованості. Санаційний прибуток – це сума прибутку, який одержує підприємство внаслідок викупу акцій за курсом, нижчим від їх номінальної вартості, в результаті безоплатної передачі акцій до анулювання, зниження номінальної вартості, при одержанні безповоротної фінансової допомоги від власників корпоративних прав, кредиторів та інших юридичних та фізичних осіб, зацікавлених у здійсненні санації підприємства.

Санація – 1) це система заходів (субсидії, пільгові кредити, пільгове оподаткування) для попередження банкрутства або підвищення конкурентоспроможності підприємства; 2) система заходів з фінансового оздоровлення суб'єкту, що реалізуються із залученням сторонніх юридичних або ж фізичних осіб, для здійснення заходів запобігання оголошення підприємства-боржника банкрутом та його ліквідації. Головна мета фінансової санації – якомога повніше задовольняти вимоги кредиторів завдяки поліпшенню фінансового стану підприємства-боржника. Після проведеної діагностики банкрутства керівництвом підприємства приймається якісне управлінське рішення щодо проведення фінансового оздоровлення (санації), що є одним із перших етапів антикризового управління.

Санація балансу – покриття відображених у балансі збитків за допомогою санаційного прибутку, одержаного в результаті зменшення (збільшення) зареєстрованого капіталу підприємства; використання безповоротної фінансової допомоги власників, кредиторів та інших зацікавлених в успішній діяльності підприємства осіб.

Санація підприємств – комплекс послідовних, взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення його прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді.

Санкції договірні – міра покарання за порушення господарських угод, що передбачена в такій угоді.

Санкція в господарських відносинах – міра покарання за порушення встановленого порядку здійснення фінансово-господарської діяльності, зафіксованого в цивільно-правовій угоді.

Самостраховання – створення певних резервних фондів господарюючим суб'єктом з метою покриття своїх ймовірних збитків.

Світова валютна система – сукупність механізмів і правил стосовно забезпечення зв'язків між національними, регіональними валютними системами та міжнародною валютною системою на базі різних форм світових грошей.

Світовий фінансовий ринок (функціональний погляд) – економічні відносини стосовно руху фінансових потоків світу з метою збільшення світового капіталу.

Сезонний кредит – кредит на покриття потреб, спричинених сезонними факторами.

Середньоліквідні оборотні активи (активи, що швидко реалізуються) – види оборотних активів з малим ризиком вкладень; включають векселі одержані, поточну дебіторську заборгованість за видами. Ліквідність цих видів оборотних активів різна і залежить від низки суб'єктивних та об'єктивних факторів: вчасності відвантаження продукції, швидкості оформлення банківських документів, форм розрахунків, попиту на продукцію, її конкурентоспроможності, взаємовідносин підприємства з покупцями та їх платоспроможності, кваліфікації фінансових менеджерів тощо.

Сертифікація – важливий фактор забезпечення довіри при взаємних поставках продукції, а також рішення таких великих соціальних завдань, як гарантія безпеки споживчої (використовуваної) продукції, охорона здоров'я і майна громадян, захист навколишнього середовища. Орган по сертифікації порівнює результати випробувань до вимог законодавства (якщо продукція потрапляє в регульовану законодавством область) або з іншими представленими постачальником характеристиками, нормативами, документами і т.д.

Синергізм – економічний ефект та вираш від злиття підприємств. Ефект синергізму в результаті укрупнення виникає внаслідок зменшення собівартості одиниці продуктивності, економії фінансових ресурсів, усунення дублювання управлінських операцій, ліквідації зайвих робочих місць, збільшення обсягів виробництва.

Система диджиталізованого дистанційного обслуговування клієнтів банку – багатофункціональний пакет програмного та апаратного забезпечення, який дозволяє клієнтам банку здійснювати різного роду операції, керувати своїми рахунками в режимі онлайн та отримувати широкий спектр відповідної фінансової інформації без відвідування банку.

Система електронних платежів (електронна платіжна система) – система здійснення розрахунків між фінансовими установами, бізнесом та інтернет-користувачами за операцій купівлі-продажу товарів, робіт, послуг через мережу Інтернет.

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту це – процес цілеспрямованого відбору відповідних інформативних показників, необхідних для проведення аналізу, планування і підготовки управлінських рішень щодо коштів, які призначені для виконання певних фінансових зобов'язань.

Система оподаткування – сукупність податків і зборів (обов’язкових платежів) до бюджетів різних рівнів, що стягуються в порядку, встановленому відповідними законами держави.

Система раннього попередження та реагування – особлива інформаційна система, яка сигналізує керівництву про потенційні ризики та загрози з боку як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Система є одним з важливих інструментів контролінгу.

Система ризик планування фінансової діяльності суб’єкту господарювання – синергійний комплекс, що забезпечує процес розробки системи фінансових планів та планових (нормативних) показників, які є відображенням управлінських рішень з приводу нейтралізації різних видів фінансових ризиків.

Система ризик-аналізу відносно фінансової діяльності суб’єкту господарювання – синергійний комплекс для дослідження умов зовнішнього і внутрішнього фінансового середовища, що впливає на фінансовий стан суб’єкту та основні результати здійснення діяльності даного суб’єкту з метою ідентифікації та об’єктивної оцінки фінансових ризиків.

Система якості – це сукупність характеристик, відповідних процедур, ресурсів, які забезпечують здійснення загального управління якістю продукції і послуг та підтримання міцних зв’язків між усіма ланками управління з працюючими підприємствами на всіх рівнях виробництва та реалізації продукції.

Систематичні ризики – зовнішні ризики, котрі окреслюють ймовірність відносно фінансових втрат спричинених зміною кон’юнктури фінансового ринку.

Системно важливий банк – комерційний банк, що займає вагому частку на банківському ринку і потенційне банкрутство якого здатне викликати порушення стабільності фінансової системи країни.

Системою називають сукупність взаємозалежних елементів, що створюють нову якість. Система має три характеристики:

- вона складається з кількох елементів;
- елементи знаходяться у взаємозв’язку та взаємозалежності, вплив на одному місці викликає певну реакцію у всіх елементах системи;
- система має нові якості, не властиві жодному з її елементів.

Склад фінансової звітності – баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності.

Складний фінансовий ризик – ризик, який характеризує вид фінансового ризику, котрий складається із комплексу підвидів.

Сліп – документ, що має паперовий вигляд та підтверджує операції, що здійснюються з використанням платіжної карти.

Спеціалізовані комерційні банки – банки, які надають вузьке коло операцій або ж обслуговують окремих суб’єктів, галузі тощо.

Спільний ринок – формування єдиного великого ринку декількох держав, що надає можливість вільного руху капіталів, послуг, товарів, робочої сили.

Собівартість продукції – витрати, пов’язані з її виробництвом. Собівартість включає прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці,

інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості встановлює підприємство. Без обчислення собівартості неможливо визначити фінансовий результат виробничо-господарської діяльності підприємства. Скорочення витрат на виробництво продукції, тобто зниження її собівартості, є важливим резервом збільшення прибутку від реалізації. Цього можна досягти за рахунок використання численних факторів, що впливають на зменшення таких витрат. Для цього треба знати: повний перелік витрат, особливості складу і формування витрат з урахуванням сфери й галузі діяльності підприємства.

Соціотехнічні системи – це науковий підхід до проектування трудового процесу у аспекті взаємодії людини і техніко-технологічних чинників праці.

Скорочений аналітичний баланс – утворюється з вихідного балансу шляхом об'єднання в окремі групи однорідних за складом та економічним змістом статей і доповнення його відповідними показниками структури, динаміки та структурної динаміки, що характеризують статику і динаміку.

Спеціалізована інформаційна діяльність – це діяльність, у результаті якої вирішуються завдання щодо формування та використання державних інформаційних ресурсів, технологій та комунікацій, необхідних для виконання державних та міжнародних програм у галузі розвитку інформаційної індустрії та інфраструктури, здійснення інновацій на основі інформаційних технологій; забезпечення інформаційної безпеки суспільства, держави, особистості.

Справедлива вартість основних засобів – сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Ставка оподаткування – використовується для обчислення суми податку і встановлюється в грошовому вимірі на одиницю оподаткування або у відсотках до об'єкта оподаткування. Відсоткові ставки можуть бути пропорційними, прогресивними, регресивними тощо.

Сталі пасиви – мінімальна (стійка) заборгованість із заробітної плати працівникам, відрахувань ЄСВ (єдиний соціальний внесок), а також частина резерву майбутніх платежів.

Статична платоспроможність – визначається на відповідну дату і характеризує здатність підприємства виконувати платіжні зобов'язання за рахунок наявних грошей. Інформаційною базою оцінювання статичної платоспроможності є баланс (звіт про фінансовий стан).

Статутний капітал – це початкова сума капіталу підприємства, яка визначена його статутом і формується в основному за рахунок виручки від продажу акцій. Статутний капітал є основним джерелом фінансування на момент створення комерційної організації, визначає мінімальний розмір її майна, що гарантує інтереси кредиторів чи власників підприємства. Статутний капітал – це виділені підприємству або залучені ним на засадах, визначених чинним законодавством, фінансові ресурси у вигляді грошових коштів або вкладень у майно, матеріальні цінності, нематеріальні активи, цінні папери, що закріплені за підприємством на правах власності або повного господарського відання. Статутний капітал для підприємства є джерелом формування його власних основних та оборотних коштів.

Статутний капітал комерційного банку – підписний капітал, що був сплачений та набув реєстрації.

Старкаса – мобільний додаток для смартфонів на операційній системі Android для здійснення торгівлі, який дозволяє одночасно здійснювати розрахункові операції, приймати безготівкові платежі, видавати чеки, замовляти товари онлайн та інше.

Стимулювання (мотивація) виконання – спонукання працівників до зацікавленості в результатах своєї праці.

Стоп-список – перелік певних платіжних засобів електронного характеру за якими зупинено здійснення операцій (список може бути або паперовий або електронний).

Стратегія – це план певної діяльності, який охоплює тривалий період, спосіб досягнення поставленої складної мети.

Стратегічне планування – це система дій і рішень, створених керівництвом підприємства з метою розробки функціональних стратегій для вирішення завдань корпоративного розвитку. Стратегічне планування – це одна з функцій управління, яка являє собою процес вибору цілей організації та шляхів їх досягнення.

Стратегічне управління – багатоплановий, формально-поведінковий управлінський процес, який допомагає формулювати та виконувати ефективні стратегії, що сприяють балансуванню відносин між підприємством (включаючи його окремі частини) та зовнішнім середовищем, а також досягненню визначених цілей. Метою стратегічного управління є побудова такої динамічної системи, яка давала б змогу забезпечувати своєчасне визначення місії, цілей та стратегій, розроблення і виконання системи планів (як інструментів реалізації стратегічних орієнтирів), що є основою для підвищення конкурентоспроможності підприємства та його існування у довгостроковій перспективі.

Стратегічне фінансове планування – охоплює систему довгострокових завдань фінансової діяльності підприємства та найефективніших шляхів їх реалізації. Водночас воно є мистецтвом прогнозування, дослідження, розрахунку і вибору альтернатив. Основним результатом стратегічного фінансового планування є стратегічний фінансовий план підприємства.

Стратегічний механізм фінансової стабілізації – механізм формування мети та цілей стратегічного управління та розробка наступуючої стратегії фінансового розвитку, що забезпечує оптимізацію необхідних фінансових інструментів.

Стратегія підприємства – комплексний план управління, який повинен зміцнити становище підприємства на ринку та забезпечити координацію зусиль, залучення та задоволення споживачів, успішну конкуренцію і досягнення глобальних цілей.

Стратегія ризик-менеджменту – загальний довгостроковий недеталізований план здійснення управління ризиком в реаліях невизначеності на основі прогнозування та формування заходів відносно зниження фінансового ризику.

Страховання фінансових ризиків – повна або часткова компенсація втрат

доходів особи, на користь якої укладено договір страхування, викликаних зупинкою виробництва, непередбаченими втратами тощо.

Страхування фінансових ризиків із залученням страхової компанії – передача на утримання (частково або ж повністю) фінансового ризику суб'єкту господарювання за плату (страхову премію) спеціалізованій фінансовій установі – страховій компанії.

Строкові вклади (депозити) – грошові ресурси, які розміщуються їх власниками у банку для зберігання та зараховуються на відповідні депозитні рахунки на визначений термін з виплатою обумовлених процентів.

Структура капіталу – співвідношення між власним та запозиченим капіталом господарюючого суб'єкту.

Структура національної економіки – це пропорційне співвідношення між сферами виробництва.

Структура оборотних коштів – питома вага вартості окремих статей оборотних виробничих фондів і фондів обігу в загальній сумі оборотних коштів.

Структурна політика – це багатопланове поняття, яке відображає еквівалентне співвідношення різних елементів економічних явищ. З метою збалансування соціально-економічного розвитку аграрної економіки, його ефективного функціонування та стабільного зростання необхідним є обрання перспективних та пріоритетних напрямів структурної політики.

Структурний ризик – 1) ризик, що зумовлюється неефективним фінансуванням поточних витрат підприємства, що призводить до високої частки постійних витрат у загальній їх сумі. Високе значення коефіцієнта операційного левериджу за умови несприятливих змін кон'юнктури товарного ринку та зменшення обсягу позитивного грошового потоку в результаті операційної діяльності генерує значно вищі темпи зменшення чистого грошового потоку; 2) ризик втрат спричинений розбалансованістю структури витрат суб'єкту господарювання в розрізі постійної та змінної складової (високий коефіцієнт операційного левериджу, що виникає як наслідок значних обсягів постійної складової витрат та скорочення виробництва).

Суб'єкт платіжної системи – юридична або ж фізична особа, яка взаємодіє в рамках відносин з приводу переказу грошей за допомогою певного платіжного інструмента в межах платіжної системи.

Суб'єкти кредитних відносин – позичальник та кредитор, котрі взаємодіють між собою з приводу позиченої вартості на основі кредитного договору.

Суб'єкти рішення – особи, наділені правом розробляти, приймати та реалізовувати рішення (наприклад, фахівці, експерти, консультанти).

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Сукупний капітал – підсумок (валюта) балансу, що, з одного боку, показує загальну суму засобів, які має у своєму розпорядженні підприємство (актив), а з іншого – суму джерел утворення цих засобів (пасив).

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є

невпевненість її погашення боржником.

Сучасна платіжна система – підвид платіжної системи, електронна автоматизована платіжна система здійснення розрахунків з використанням мережі Інтернет та спеціальних пристроїв для здійснення розрахунків.

Сучасний банк – автономне, економічно самостійне, незалежне комерційне підприємство, яке функціонує за умов державного контролю за його діяльністю органами банківського нагляду.

Сфера критичного ризику – підприємство ризикує не тільки втратити прибуток, але й відшкодувати витрати за свій рахунок через недоотримання очікуваної виручки.

Сфера мінімального ризику – ризик за якого у результаті діяльності підприємство ризикує частиною або всією величиною чистого прибутку.

Сфера неприпустимого (катастрофічного) ризику – ризик у результаті якого діяльність підприємства призводить до банкрутства, втрати інвестицій.

Сфера підвищеного ризику – ризик у результаті діяльності якого підприємство ризикує тим, що у гіршому випадку відбудеться покриття всіх витрат, а в кращому – отримає прибуток набагато менший від розрахункового. При такому варіанті можлива виробнича діяльність за рахунок короткострокових кредитів.

Т

Таксономія фінансової звітності – склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю.

Тактика ризик-менеджменту – конкретні методи та прийоми для досягнення поставленої цілі в конкретних умовах. Основне завдання тактичного (оперативного) управління – обрання найбільш оптимального рішення та найбільш прийнятних методів та прийомів управління в конкретній господарській ситуації.

Тактичний механізм фінансової стабілізації – система заходів направлених на досягнення точки фінансової рівноваги господарюючого суб'єкта в наступному періоді.

Текстова інформація – це інформація, подана у формі текстового повідомлення, яке написано або надруковане.

Телефонний банкінг – технологія дистанційного банківського обслуговування, яка надає можливість отримувати по телефону інформацію про стан рахунків, пластикових карт і платежів у банку та здійснювати банківські операції.

Технологія – це мистецтво, майстерність, уміння, сукупність методів обробки, виготовлення, зміна стану, властивостей, форми сировини, матеріалів або напівфабрикатів, які виникають у процесі виробництва продукції.

Технологія безперервного вдосконалення передбачає підвищення результативності функцій і процедур бізнес-процесів, усунення їх дублювання, ефективно використання вже наявних ресурсів без додаткових витрат.

Технологія бюджетування, у відмінності від змінного планування, розуміється як комплексний підхід з вивченням і відповідним визначенням цінової політики підприємств та маркетингових можливостей для їх досягнення.

Технологія управління ризиками підприємства являє собою процес передбачення фінансово-економічних наслідків, який пов'язаний з виявленням, оцінкою, профілактикою і страхуванням.

Термінальне обладнання – пристрої, котрі дозволяють здійснити процедуру авторизації із застосуванням платіжних карток.

Тимчасовий фінансовий ризик – ризик, що виникає на окремих етапах здійснення діяльності (наприклад: ризик неплатоспроможності).

Товариство з додатковою відповідальністю є суб'єктом колективної власності, має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначено установчими документами. Його учасники несуть відповідальність за борги товариства своїми внесками до статутного капіталу, а в разі недостатності їх розміру – додатково належним їм майном в однаковій пропорції до внеску кожного учасника.

Токен – 1) фізичний прилад спрощення аутентифікації та захисту даних; 2) програмний ключ, який надається клієнту для успішної авторизації та є ключем доступу; 3) унікальний цифровий ідентифікатор, котрий замінює інформацію про карту.

Токен в мобільному пристрої – мобільний платіжний інструмент, що є цифровим аналогом картки, реалізований в апаратно-програмному середовищі мобільного пристрою держателя картки, який формується згідно із правилами платіжних систем за фактом реєстрації картки в мобільному додатку цього мобільного пристрою, зберігається в зашифрованому вигляді у захищених базах даних відповідної платіжної системи та в захищеному сховищі мобільного пристрою, тобто дозволяє використовувати цей мобільний пристрій як інструмент для здійснення платіжних операцій (навзамін пластикової картки).

Токенізація – технологія забезпечення інформаційної безпеки електронних платежів не розголошуючи дані карти/рахунку користувача шляхом системи шифрування даних на основі токенів.

Точка беззбитковості – відлік критичного обсягу стосовно виробництва за якого покриваються витрати, але прибуток відсутній.

Транснаціональна компанія (ТНК) – компанія (підприємство), яка має приватну, змішану або ж державну власність та відповідає певним критеріям.

Трасант – особа, що переказує свій платіж на іншу особу. *Тратта* – див. *Вексель переказний*.

Трендовий аналіз – порівняння показників звітності за інформацією декількох періодів для визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників. Це дає змогу здійснювати екстраполяцію (прогнозування) найважливіших фінансово-економічних показників на наступні періоди, а отже, проводити перспективний аналіз фінансового стану.

Тривалість одного обороту оборотних активів – характеризує середню кількість днів, необхідних для здійснення одного обороту оборотних активів; визначається як відношення тривалості періоду, що аналізується, до коефіцієнта обертання оборотних активів.

Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості – характеризує середню кількість днів, які необхідні для повернення дебіторської

заборгованості підприємству.

Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості – характеризує середню кількість днів, необхідних для здійснення платежів кредиторам.

У

Уникнення ризику – процес ухилення від певної дії, що пов'язана з ризиком, зокрема від певного виду діяльності, від здійснення окремих фінансових операцій, відмова від продовження взаємовідносин з певними постачальниками, відмова від використання запозиченого капіталу (частково або повністю), відмова від значної частки низьколіквідних оборотних активів, вкладення грошових коштів в певні інвестиції.

Універсальні комерційні банки – банки, котрі надають широке коло банківських операцій всім без винятку суб'єктам ринку.

Управління – це процес впливу будь-кого на будь-що, керуючого суб'єкта на керований об'єкт з метою досягнення поставлених цілей. Управління являє собою свідомий вплив з метою розвитку і вдосконалення об'єкта. Управління це – елемент, функція організованих систем різної природи, що забезпечують збереження їх певної структури, підтримки режиму діяльності, реалізації їх програм та цілей. Процес управління полягає в плануванні залучення грошових коштів з найбільш вигідними умовами для банку і надалі їх розміщенням з метою отримання максимальної прибутку. Управління – це процес планування, організації, мотивації та контролю, який спрямований на те, щоб досягти цілей організації.

Управління активами підприємства – це комбінація програмного забезпечення, систем і послуг, які застосовуються з метою обслуговування та контролю операційних активів та обладнання. Управління активами (частина господарського балансу підприємства) включає в себе: управління роботою, обслуговування активів, планування і складання графіків робіт, управління ланцюгами поставок, а також ініціативи з охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки.

Управління грошовими потоками дозволяє підприємству ефективно визначити обсяг ліквідних коштів, здійснити оцінку притоку і відтоку грошових коштів які емітуються у відповідній циркулюючій системі, ритмічності здійснення операційного циклу підприємства.

Управління капіталом – це розробка та реалізація управлінських рішень, пов'язаних із формуванням капіталу з різних джерел та його ефективним використанням у виробничо-господарській діяльності підприємства.

Управління позиковими засобами – це прийняття управлінських рішень, які полягають у забезпеченні найбільш ефективних форм та умов залучення позикового капіталу з різних джерел відповідно до потреб розвитку підприємства.

Управління при відхиленнях – принцип управління, за якого концентрується увага тільки на суттєвих відхиленнях у діяльності підприємства. Підприємство повинно відреагувати на відхилення, якщо вони негативні. Якщо вони сприятливі, то можливо проаналізувати причини їх виникнення і постаратися підтримати цей рівень або збільшити міру їх впливу. У випадку значних

відхилень можливі два варіанти рішень: коригування або перегляд фінансових планів, якщо результати контролю свідчать про те, що подальше виконання їх у такому вигляді є недоцільним; внесення відповідних коректив у дії для досягнення запланованих цілей.

Управління прибутком являє собою процес вироблення і прийняття ефективних управлінських рішень по всіх основних аспектах її формування, розподілу і використання на підприємстві. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт щодо питань формування та використання фінансових ресурсів підприємства та їх ефективного використання.

Управління ризиками – це процес, який включає розробку і реалізацію заходів щодо попередження можливих наслідків і розміру збитків, мінімізацію втрат. Управління ризиком – означає вчинення дій, спрямованих на підтримання такого рівня, що відповідає поставленим на даний момент цілям управління ризиком, якими можуть бути: підтримання ризику на рівні, не вищому від визначеного; мінімізація ризику при деяких заданих умовах.

Управління фінансами – це специфічна сфера управлінської діяльності щодо процесу формування перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами фінансової системи та ефективного використання фондів грошових ресурсів з метою вироблення і реалізації прийняття якісних управлінських рішень.

Управління фінансовими ризиками – 1) це забезпечення фінансової безпеки підприємства у процесі його розвитку та запобігання зниженню його ринкової вартості; 2) система принципів і методів розробки та реалізації ризикових рішень, з метою збільшення фінансового доходу та прибутку в непевній фінансовій ситуації, яка базується на виявленні, оцінці ризику та здійсненні заходів по зниженню ступеня фінансового ризику, його уникнення чи компенсації у випадку настання ризику. Управління фінансовими ресурсами є частиною загальної фінансової стратегії організації і передбачає забезпечення необхідного рівня фінансування її функціонування та подальшого розвитку.

Управлінське рішення – основний засіб впливу суб'єкта на об'єкт керування.

Утримання ризику – стратегія при якій відповідальність за ризик перекладається на інвестора. Так, наприклад, інвестор, здійснюючи інвестиції, має впевненість про покриття ймовірних ризиків власними коштами.

Ухилення від ризику – метод, який дозволяє повністю уникнути потенційних втрат, пов'язаних з фінансовими ризиками, але не дозволяє одержати прибуток, пов'язаний з ризиковою діяльністю.

Учасник платіжної системи – юридичний суб'єкт, який на базі укладеного договору із платіжною організацією має право та надає послуги стосовно здійснення переказу коштів користувачам даної платіжної системи.

Участь у позиках – угода, відповідно до якої банк продає частину великого кредиту на період, рівний терміну кредитування, при цьому продаж закінчується в момент погашення кредиту, а банк не несе відповідальності у випадку неплатежу боржника за кредитом.

Ф

Факторинг – продаж дебіторської заборгованості підприємства на користь

факторингової компанії чи комерційного банку раніше строку їх погашення з дисконтом від номінальної вартості. Зміст операції факторингу зводиться до переуступки першим кредитором прав вимоги боргу третьої особи другому кредитору (фактору) з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредитору. На основі договору про проведення розрахункових операцій через факторинг банк, наприклад, може придбати у підприємства-продавця право вимоги за поставлені товари та надані послуги, строки сплати за які минули (прострочена дебіторська заборгованість) або по поточних розрахунках. Факторинг – фінансова операція комісійного характеру, котра здійснює переуступку боргу факторинговій компанії (банку) з метою швидкого отримання грошових засобів та мінімізації ризиків відносно інкасації боргу.

Факторний аналіз – проводиться для визначення впливу факторних показників на зміну результативних показників за допомогою моделювання детермінованих і стохастичних факторних систем.

Фізичний знос основних засобів – зменшення вартості основних засобів унаслідок виробничого використання.

Факторами, які впливають на швидкість фізичного зносу, є:

1) вплив структури основних виробничих фондів (активна чи пасивна частина) на перебіг технологічних процесів;

2) якість застосовуваних фондів та їх відповідність міжнародним стандартам;

3) інтенсивність використання основних виробничих фондів (режим роботи, ступінь завантаження обладнання);

4) специфіка технологічних процесів в залежності від сфери та видів діяльності підприємства;

5) якість обслуговування основних виробничих фондів (здійснення капітальних та поточних ремонтів).

Фінанси – це сукупність економічних відносин в процесі створення і використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів.

Фінанси Європейського Союзу – економічні відносини регіонального типу, що є уніфікованими державами членами ЄС стосовно формування, здійснення розподілу, використання централізованих і децентралізованих грошових фондів ЄС сформованих з ціллю забезпечення функціонування держав ЄС, реалізації економічних, політичних, соціальних програм в межах ЄС та в процесі співпраці зі світовим господарством.

Фінанси підприємств – економічні відносини, пов'язані з рухом грошових коштів, формуванням, розподілом і використанням доходів та грошових фондів суб'єктів підприємництва в процесі відтворення. Фінанси підприємств – це відособлена сфера фінансових відносин з певними особливостями і принципами функціонування. Головне призначення фінансів підприємств – забезпечення фінансово-господарської діяльності останніх фінансовими ресурсами, достатніми для розширеного відтворення. Одночасно фінанси підприємств тісно взаємопов'язані з іншими сферами фінансової системи, оскільки в процесі вартісного розподілу відбувається формування доходів держави (шляхом сплати податків до бюджетів і внесків до соціальних фондів),

населення (виплата заробітної плати, премій) та інших суб'єктів господарювання. За суттю фінанси підприємств є об'єктивною економічною категорією.

Фінанси транснаціональних корпорацій – комплекс грошових відносин з приводу формування і використання капіталу з ціллю здійснення діяльності, отримання доходів, формування грошових фондів міжнародних компаній.

Фінансова безпека банку – збалансований стан банківської установи, відносно зовнішніх і внутрішніх загроз та здатність до досягнення поставлених цілей і генерації достатніх обсягів фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Фінансова безпека суб'єкта підприємництва – складна багатоаспектна категорія, що є підсистемою економічної безпеки та характеризується здатністю забезпечувати найбільш ефективно використання ресурсів підприємства, виконувати його зобов'язання та задовольняти потреби на підґрунті певної системи оцінювання, своєчасно виявляти загрози та гармонізувати інтереси підприємства та суб'єктів забезпечення його фінансової безпеки, реалізувати можливості сталого розвитку, досягнення стратегічних цілей функціонування суб'єкта підприємництва на ринку.

Фінансова діяльність – це система застосування різних економічних механізмів, які спрямовані на забезпечення функціонування фінансовими ресурсами підприємства з метою досягнення поставленої мети і завдань. Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства. Фінансова діяльність за своєю сутністю являє собою сукупність економічних відносин щодо забезпечення фінансовими ресурсами функціонування підприємства для досягнення намічених задач економічного і соціального розвитку, пошуку шляхів зміцнення фінансової стабільності. Фінансова діяльність – це сукупність відносин щодо забезпечення фінансовими ресурсами функціонування підприємства для досягнення намічених завдань економічного і соціального розвитку. Фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

В основу фінансової діяльності покладено вирішення таких завдань:

- забезпечення фінансовими ресурсами статутної діяльності підприємства;
- здійснення заходів щодо збільшення доходів, чистого прибутку і рентабельності;
- мобілізація ресурсів для забезпечення виконання зобов'язань, які виникають у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;
- забезпечення безперервності виробничого процесу, економічного і соціального розвитку;
- контроль за оптимальним розподілом і ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. Фінансова діяльність – це сукупність операцій, які призводять до зміни величини та/або складу власного та позикового капіталу (випуск акцій, отримання позик та їх погашення; викуп акцій власної емісії; виплата дивідендів). Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це

та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів. Фінансова діяльність за своєю суттю являє собою: визначення сфери діяльності, формування стратегічних напрямів, цілей, а також вирішення задач, які пов'язані з фінансово-економічним розвитком.

Фінансова інновація – нові фінансові інструменти, технологічні засоби.

Фінансова звітність є основним джерелом інформації та своєрідною міжнародною фінансовою мовою, яка дозволяє користувачам дізнатися про фінансовий стан підприємства. Аналіз фінансової звітності проводиться аудитором з метою визначення позиціонування виробленої продукції (надання послуг) як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках з метою формування правдивої інформації на основі аналітичних оцінок про внутрішнє та зовнішнє конкурентне середовище. Фінансова звітність є головним інформаційним джерелом для аналізу стану фінансів підприємства. Фінансова звітність являє собою сукупність показників, що характеризують фінансовий стан, фінансові результати діяльності, рух грошових потоків, власний капітал підприємства та його зміни в розрізі господарських операцій. Саме ці показники використовуються для розробки, обґрунтування, прийняття та реалізації найважливіших фінансових рішень керівництвом суб'єкта господарювання. Метою складання звіту про фінансові результати є узагальнення повної фінансової інформації про доходи, витрати і прибутки від фінансової діяльності підприємств за звітний період на певну дату. Головними ознаками в аналізі фінансових звітів є: правильно і ефективно інтерпретувати результати обробки бухгалтерських даних і прийняти якісні управлінські рішення щодо подальших дій суб'єкта господарювання. Фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Фінансова звітність – публічна звітність, складена за правилами бухгалтерського обліку, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства та зміни власного капіталу за звітний період.

Фінансова криза – це фаза розбалансованої діяльності підприємства, порушення його фінансової рівноваги, пропорційності, обмежених можливостей для своєчасних розрахунків з постачальниками та впливу керівництва підприємства на фінансові відносини. Фінансову кризу на підприємстві характеризують за трьома параметрами: джерелами виникнення кризи; видів кризи; стадій розвитку кризи. Правильно визначена ідентифікація цих ознак дозволяє провести вибір найефективніших антикризових заходів. Фінансова криза – це нестабільність соціально-економічної системи з високою ймовірністю негативних наслідків спричинених коливанням економічних циклів.

Фінансова криза на підприємстві – кінцева стадія непрогнозованого процесу втрати (під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів) потенціалу розвитку, коли структура капіталу та ліквідність підприємства погіршуються настільки, що це загрожує його подальшому існуванню. Фінансова криза підприємства є однією з найбільш серйозних форм порушення його фінансової безпеки, яка буде відображати таку з них, що циклічно виникає протягом життєвого циклу підприємства під впливом різноманітних факторів, протиріч

між фактичним станом його фінансового потенціалу та необхідним обсягом фінансових потреб, і таку, що має найбільш небезпечні потенціальні загрози функціонуванню підприємства.

Фінансова робота на підприємстві – діяльність, що здійснюється за такими основними напрямками: фінансове прогнозування і планування; оперативна поточна фінансово-економічна робота; аналіз і контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Фінансова санація – покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, відновлення або збереження ліквідності та платоспроможності підприємства, скорочення всіх видів заборгованості, поліпшення структури оборотного капіталу та формування фондів фінансових ресурсів, необхідних для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру. Фінансова санація – заходи націлені на відновлення платоспроможності суб'єкта та його фінансової стійкості, в період фінансової кризи, з метою попередження його ліквідації.

Фінансова система – це сукупність різних сфер фінансових відносин в рамках даної країни. Фінансова система – сукупність відособлених, але взаємозалежних елементів фінансових відносин, що виникають у ринкових сферах виробничої і невиробничої діяльності із приводу формування та використання грошових фондів.

Фінансова стійкість – здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику. Фінансова стійкість – відображення визначеного стану фінансових ресурсів, їх розподілу та використання при якому підприємство вільно маневруючи грошовими коштами, здатне забезпечити безперервний ефективний процес виробництва та реалізації продукції, зменшення витрат по його розширенню та оновленню, забезпечити розвиток інших сфер діяльності на основі збільшення прибутку і активів при збереженні плато,- та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Фінансова стійкість підприємства – це його спроможність забезпечити діяльність за рахунок власних коштів, не допускаючи невинуватої кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Фінансова стратегія – 1) довгостроковий план цілеспрямованого управління фінансами для досягнення загальних стратегічних цілей підприємства. Процес розроблення фінансової стратегії визначає необхідність формування специфічних фінансових цілей довгострокового розвитку підприємства; 2) довгострокова мета діяльності підприємства, що відображає основні принципи його фінансової політики та вибору фінансового забезпечення реалізації корпоративного управління.

Фінансова функціональна стратегія – розробляється у формі програми фінансування розвитку та конкретизується у фінансовому плані (бюджеті) організації з урахуванням необхідних змін у структурі капіталу та фондів для досягнення розроблених стратегій зростання та підвищення конкурентних

переваг підприємства.

Фінансове планування представляє собою процес розробки і складання комплексу планів, які забезпечують збалансування фінансових потреб і ресурсів на перспективу. Фінансове планування – це сукупність взаємопов'язаних рішень з управління процесами формування, перерозподілу і використання фінансових ресурсів, що реалізуються в деталізованих фінансових планах. Фінансове планування – процес розробки системи фінансових планів і планових (нормативних) показників для забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами та підвищення ефективності його фінансової діяльності у перспективі. Метою фінансового планування є забезпечення господарської діяльності необхідними джерелами фінансування. Фінансове планування – процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства в плановому періоді.

Фінансове планування на підприємстві – це планування фінансових ресурсів і напрямків використання їх з метою забезпечення фінансово-господарської діяльності. Через механізм планування здійснюється активний вплив фінансів на всі види діяльності підприємства.

Фінансове планування на рівні суб'єктів господарювання – це процес планування надходжень і використання фінансових ресурсів, встановлення оптимальних співвідношень у розподілі доходів підприємства. Предметом фінансового планування на підприємстві, в організації виступають грошові потоки, фінансові та інші ресурси підприємства.

Фінансове прогнозування – це розробка ймовірних шляхів розвитку фінансів підприємства та альтернатив реалізації фінансових стратегій, які забезпечують стабільне фінансове становище підприємства в майбутньому періоді. Фінансове прогнозування – це обґрунтування показників фінансових планів, передбачення фінансового становища на певний часовий період. Фінансове прогнозування – передбачення імовірного фінансового стану держави, галузі, підприємства. Фінансове прогнозування передуює стадії складання фінансових планів, розробляє концепцію фінансової політики на певний період. Метою фінансового прогнозування є визначення реально можливого обсягу фінансових ресурсів, джерел їх формування, напрямків їх використання на період, що прогнозується.

Фінансове страхування – стратегія, за якої страхова компанія продає фінансові продукти разом із банком, при цьому реалізується дана стратегія на базі страхової компанії.

Фінансовий аналіз – процес оцінювання фінансового стану та основних результатів діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку.

Фінансовий бенчмаркінг у вузькому сенсі являє собою порівняння системи фінансового планування конкурентів з власною системою організації руху фінансових, інвестиційних, матеріальних і інших потоків. Фінансовий бенчмаркінг в широкому розумінні являє собою технологію розпізнавання ринкової успішності, досягнутої за рахунок ефективного використання

фінансових рішень (рішень щодо джерел фінансування, дивідендної політики).

Фінансовий бюджет – план, в якому відображаються обсяг і структура грошових коштів та напрямки їх використання.

Фінансовий вексель – спосіб мобілізації грошових ресурсів, що має депозитну природу.

Фінансовий інжиніринг – процес розроблення фінансових інструментів, операційних схем, технологій, підходів з ціллю удосконалення операційного процесу та отримання фінансових ефектів. Фінансовий інжиніринг акумулює також комплекс процедур, пов'язаних з аналізом і оцінкою ефективності інвестиційних проєктів та фондових інструментів (портфельних інвестицій).

Фінансовий конгломерат – об'єднання фінансових установ банківського, страхового та інвестиційного сектору або ж, інакше кажучи, – об'єднання банків з небанківськими фінансовими посередниками в універсальний фінансовий посередник (інтегрований), при побудові якого використовують концепцію фінансового супермаркету.

Фінансовий контроль – це цілеспрямована діяльність щодо забезпечення виконання суб'єктами господарювання встановлених форм і методів реалізації фінансових відносин, аналізу їхньої ефективності і розробки пропозиції стосовно їх удосконалення.

Фінансовий леверидж – потенційна можливість впливати на чистий прибуток і рентабельність власного капіталу шляхом зміни структури власного і позикового капіталу.

Фінансовий лізинг – 1) це договір оренди, по закінченні якого об'єкт лізингу, переданий у платне користування лізингоотримувачу, переходить у його власність або викупується ним по залишковій вартості; 2) господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає придбання орендодавцем на замовлення орендаря основних фондів з наступною їх передачею у користування орендарю на строк, що не перевищує терміну повної амортизації основних фондів. Він передбачає обов'язкову передачу права власності на основні фонди орендарю.

Фінансовий механізм – управління фінансовими відносинами через фінансові важелі (за допомогою фінансових методів) з метою підвищення ефективності господарювання підприємства.

Фінансовий облік – це сукупність правил і процедур, які забезпечують підготовку й оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства в цілому та його фінансовий стан відповідно до вимог законодавства і стандартів обліку. Ведення фінансового обліку є обов'язковим для всіх підприємств. Функції фінансового обліку:

а) суцільне, повне і безперервне відображення всіх господарських операцій за звітний період;

б) складання встановленої фінансової (бухгалтерської) звітності;

в) надання необхідної та достовірної інформації користувачам.

Фінансовий план – 1) узагальнений фінансовий документ, який відображає надходження і розподіл грошових коштів в короткостроковому і довгостроковому періоді; 2) документ, який показує доходи й витрати грошових коштів підприємства в плановому періоді.

Фінансовий менеджер – це посередник між підприємством і фінансовими ринками (або ринками капіталу) на яких інвестори купують фінансові активи, що випускаються підприємством в продаж.

Фінансовий менеджмент як наука, являє собою систему знань про методологію і техніку управління фінансовими ресурсами підприємств для досягнення стратегічних цілей і вирішення тактичних завдань. Сутність фінансового менеджменту, як економічної категорії, виявляється у виконуваних нею функціях. Сутність фінансового менеджменту, як науки та практики управління фінансами господарюючого суб'єкта полягає у ефективному розподілі фінансових ресурсів підприємства з метою отримання прийнятних оптимальних результатів у майбутньому періоді. Основною метою фінансового менеджменту є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з управління фінансами підприємств та отримання більшої вигоди від функціонування та розвитку підприємства. Фінансовий менеджмент – це багатопланове та багаторівневе поняття, яке відображає співвідношення різних взаємопов'язаних і взаємообумовлених економічних систем. Фінансовий менеджмент – це сукупність взаємодіючих елементів (методологія управління, персонал, техніка, технологія, інформація та інше), які є складовими елементами спільного комплексного управління підприємством.

Фінансовий менеджмент підприємства являє собою складний процес впливу грошових потоків, відносин, ресурсів і т.д.

Фінансовий механізм у вузькому розумінні означає – сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення. Найважливішими складовими фінансового механізму є фінансове планування і прогнозування, система управління фінансами, фінансові показники, фінансові ліміти і резерви тощо.

Фінансовий потенціал дозволяє оперативно виявити відхилення від запланованих параметрів соціально-економічного розвитку та своєчасно внести необхідні корективи щодо виконання стратегічних планів, цілей, проектів тощо.

Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток) – визначається сума валового прибутку (збитку) та інших операційних доходів за мінусом адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Фінансовий ризик – ризик, пов'язаний із управлінськими рішеннями щодо покриття потреби у капіталі для фінансування операційної та інвестиційної діяльності, тобто фінансовий ризик пов'язаний із формуванням структури капіталу підприємства. Фінансовий ризик розглядається як ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрачання доходів або капіталу в ситуації невизначеності умов проведення фінансової діяльності підприємства. Фінансовий ризик – ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків в формі недоотримання, втрати доходів або капіталу в результаті конкретних дій суб'єкту.

Фінансовий стан – комплексне поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників,

які відображають наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів.

Фінансовий супермаркет – надання клієнту якомога більшої кількості фінансових послуг у комфортабельних умовах, в одному місці та під одним дахом.

Фінансовий цикл – час, протягом якого грошові кошти вилучені з обороту. Тривалість фінансового циклу (днів) – це різниця тривалості операційного циклу і тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості.

Фінансові активи – це група господарських засобів підприємства у формі готівкових коштів та інших фінансових інструментів, які належать підприємству. Фінансові активи – включають гроші в національній та іноземній валюті, всі види довгострокової та поточної дебіторської заборгованості, довгострокові та поточні фінансові інвестиції.

Фінансові гарантії – інструмент, який використовують для зміцнення кредитоспроможності позичальника з метою зниження вартості кредиту, що свідчить про зобов'язання відшкодувати суму кредиту у випадку неплатежу з боку позичальника.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством із метою збільшення прибутку (процентів, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора. До фінансових інвестицій належать різноманітні фінансові інструменти: акції, облігації, векселі, депозитні сертифікати, казначейські зобов'язання, деривативи, корпоративні права, інші цінні папери, капітал інших підприємств. Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Фінансові операції – дії, покликані вирішити завдання організації та управління грошовими відносинами, під час формування та використання коштів.

Фінансові ресурси – грошові кошти, що перебувають у розпорядженні підприємства. До фінансових ресурсів належать усі грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується поза фондами. Залежно від джерел формування фінансові ресурси підприємства можна поділити на власні та позичені (залучені). Наявність значної питомої ваги власних фінансових ресурсів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств, тоді як висока частка позичених свідчить про певні фінансові проблеми. Тому визначення оптимальної структури фінансових ресурсів і джерел їхнього формування є важливим напрямком фінансової роботи на підприємстві. Фінансові ресурси представляють собою – матеріальну форму фінансових відносин, частина коштів господарюючого суб'єкта в формі доходів, накопичень і зовнішніх надходжень, що утворюються на підприємстві, що знаходяться в його розпорядженні і призначених для виконання його фінансових зобов'язань. Фінансові ресурси – це сумісність фондів грошових ресурсів, створених у процесі формування, обміну, розподілу (в т.ч. перерозподілу) і використанню ВВП (валового внутрішнього продукту) країни різними економічними суб'єктами. Фінансові ресурси використовуються підприємством в процесі виробничої активності, і, відповідно вони постійно

перебувають у русі, перетворюючись в ту чи іншу форму капіталу.

Фінансові ресурси світу – сполучення фінансових активів конкретних держав, міжнародних організацій, міжнародних фінансових центрів, транснаціональних корпорацій, банків.

Фінансові ризики – це ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу або капіталу при невизначеності умов здійснення його фінансової діяльності. Фінансові ризики підприємства характеризуються великим різноманіттям і з метою здійснення ефективного управління ними класифікуються по багатьох ознаках.

Фінансові технології – це використання інноваційно-інформаційних технологій у сфері створення, надання та доставки фінансових послуг.

Фінансові фонди – це частина фінансових ресурсів підприємства, яка найбільш стабільна як за обсягами, так і за напрямками використання, яка формується шляхом акумулювання фінансових ресурсів певного призначення.

Фінансово-економічний механізм підприємства – це певний порядок управління фінансовими відносинами підприємства через фінансові важелі за допомогою фінансових методів.

Фінансово-кредитний механізм являє собою сукупність форм і методів створення і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення потреб підприємства. Фінансово-кредитний механізм включає дві підсистеми: фінансове забезпечення і фінансове регулювання. Функціонування фінансово-кредитного механізму здійснюється за допомогою системи фінансових методів (фінансового прогнозування, планування, фінансових показників, нормативів, лімітів, резервів, кредитування, інвестування, оподаткування, страхування, стимулювання, економічних розрахунків) та фінансових важелів (дохід, прибуток, ціна, норма амортизації, ставка податку, відсотки, ставка дисконту, нормативи фінансових санкцій). Через фінансово-кредитний механізм, як сукупність методів, форм, інструментів і важелів впливу на економічний і соціальний розвиток у процесі розподільчих і перерозподільних відносин, підприємство має змогу реалізувати свою програму фінансової стратегії і фінансової тактики.

Фінансування – це сфера взаємодії підприємства з ринком капіталу. Рішення щодо фінансування – це вибір серед різних доступних варіантів джерел залучення в бізнес фінансових ресурсів. Фінансування – процес фінансового забезпечення фінансово-економічного розвитку та зростання ринкової вартості підприємства.

Фіксована ціна – незмінна відпускна ціна на окремі види продукції, робіт, послуг.

Фіскальна функція податків – мобілізація коштів у розпорядження держави, через розподіл частини валового національного продукту та формування централізованих фінансових ресурсів для забезпечення виконання функцій держави. Для реалізації цієї функції важливе значення має постійність і стабільність надходження коштів до державного бюджету.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб – юридична особа публічного права, котра функціонує в Україні виконуючи спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з

ринку.

Фонди обігу – готова продукція на складі та відвантажена; кошти на рахунках у банках і в розрахунках; дебіторська заборгованість.

Форма обліку – це система взаємозв'язку встановлених облікових реєстрів певної форми і змісту, призначених для відображення наявності й руху засобів підприємства, джерел їх утворення та процесів господарської діяльності, а також способи запису операцій в облікових реєстрах.

Формалізовані методи фінансового аналізу – методи аналізу, в основу яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності.

Форфейтинг – це фінансово-кредитна операція, що передбачає придбання банком у кредитора боргу у формі векселя, на безповоротній основі. Форфейтинг – операція здійснення рефінансування заборгованості за експортним кредитом шляхом передачі (індосаменту) переказного векселя банку або ж фактор-компанії зі сплатою комісійної винагороди.

Франчайзинг – це фінансово-кредитна операція, яка передбачає діяльність підприємства під маркою або фірмовою назвою великого і авторитетного підприємства. Плата за таку операцію може бути у формі прямого платежу і непрямого, тобто у формі зобов'язання купувати або продавати певну продукцію, в якій зацікавлений власник ліцензії.

Фундаментальна діагностика банкрутства – система здійснення оцінки параметрів кризового фінансового розвитку суб'єкту, що проводиться з використанням методів факторного аналізу та прогнозування.

Функції фінансів підприємств – суспільне відображення їхньої сутності, внутрішніх властивостей.

Функціональні стратегії – розробляють для кожного функціонального напрямку діяльності – стратегії: виробництва, маркетингу, фінансова, науково-дослідних робіт, управління персоналом тощо. Функціональні стратегії конкретизують, доводять корпоративну та ділові стратегії до функціональних служб підприємства. Водночас функціональні підрозділи помітно впливають на формування корпоративної та ділових стратегій.

Функціонуючий капітал – величина власних оборотних коштів, яка характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття поточних активів підприємства (тобто активів, які мають період обороту менше, ніж один рік).

Х

Хеджування – методика управління ризиками, спрямована на створення захисту від можливих втрат у майбутньому. До нього відносять: структурне балансування надходжень і платежів; управління розривом між чутливими активами і зобов'язаннями; управління середньозваженим терміном погашення.

Хеджування ризиків – активний механізм здійснення нейтралізації фінансових ризиків (пов'язаний зі зміною цін на активи спровоковані зміною валютних курсів, зміною вартості сировини, матеріалів) шляхом використання деривативів або введення певних обмежень в межах договорів відносно прив'язки зміни результуючого показника до окресленого індикатора.

Ц

Ціна – це грошове вираження вартості (за простого товарного виробництва

і збігу попиту і пропозиції), ціна виробництва (на нижчій стадії розвитку капіталізму) і монопольної ціни виробництва (на вищій його стадії). Ціна – це перетворена форма вартості, її грошовий вираз. Згідно з теорією трудової вартості остання визначається витратами суспільно-необхідного робочого часу на виробництво товару.

Ціна виробництва – це перетворення, більш розвинена форма вартості товару, яка формується на нижчій стадії розвитку капіталізму і дорівнює витратам виробництва та середньому прибутку на авансований капітал.

Центральний банк – установа (здебільшого державний орган), яка регулює діяльність банків у країні, проводить монетарну (грошово-кредитну) та валютно-курсову політику держави або спільноти держав (Європейський центральний банк).

Цифрова мобільна банківська операція (вузьке тлумачення) – технологічна дія, що пов'язана із прийманням вкладів від юридичних і фізичних осіб, відкриттям та веденням поточних рахунків клієнтів та розміщення залучених коштів від свого імені на власний ризик, на власних умовах, що можлива завдяки процесам диджиталізації у банківській сфері.

Цифрова мобільна банківська послуга (вузьке тлумачення) – діяльність комерційного банку з приводу виконання власних функцій за допомогою дистанційного банківського обслуговування, що не потребує залучення ресурсів.

Цифрова мобільна банківська послуга (широке тлумачення) – цифрова мобільна форма задоволення потреб клієнтів банку, яка реалізується через виконання взаємопов'язаної сукупності банківських операцій можливих за допомогою дистанційного банківського обслуговування через офіційний додаток, інстальований на смартфон або планшет на базі платформ IOS і Android, через канали інтернет-банкінгу та телебанкінгу, через чат-боти.

Цифровий мобільний банківський продукт – результат діяльності банку на ринку, розроблений ним із урахуванням потреб потенційних та реальних клієнтів банку, який втілюється у формі цифрової (мобільної) банківської послуги.

Цифровий банк – банк, який використовує технологію дистанційного банківського обслуговування та не має реальних фізичних офісів.

Цифрові мобільні банківські операції (широке тлумачення) – комплекс взаємопов'язаних дій, спрямованих на реалізацію економічних завдань банку як суб'єкта ринкових відносин, предметом яких є рух грошових коштів, цінних паперів, дорогоцінних металів або зобов'язання з їхнього переміщення, що здійснюється на підставі укладених договорів згідно з чинним законодавством в мобільній формі.

Ціновий ризик – можливість понесення фінансових втрат через несприятливі зміни цін на активи фінансового ринку: акції, цінні папери, золото та ін.

Цільова технологія – це технологія, у якій цілі переважають ситуацію.

Ч

Чек грошовий – документ стандартної форми, який використовується для отримання підприємствами готівки з рахунків у банківських установах.

Чекодавець – підприємство або фізична особа, що здійснює платіж за допомогою чека та підписує його.

Чекодержатель – підприємство або фізична особа, які є одержувачем коштів за чеком.

Чисельність покупців – це величина нелімітованого фінансового продукту, яка не обмежується жодними нормами та умовами, крім фактора купівельного попиту.

Числова інформація – це кількісне відображення властивостей об'єктів навколишнього світу.

Чиста теперішня вартість (чистий приведений ефект) – різниця між теперішньою вартістю майбутніх чистих грошових надходжень і теперішньою вартістю чистих інвестицій; характеризує прогнозне оцінювання зміни економічного потенціалу підприємства за умови реалізації цього інвестиційного проєкту (зростання вартості капіталу).

Чистий дохід – грошовий вираз вартості новоствореного продукту, що визначається як різниця між валовим доходом і заробітною платою.

Чистий грошовий потік – різниця між додатним і від'ємним потоками грошей у періоді, що аналізується.

Чистий оборотний капітал – різниця між поточними активами і поточними (короткостроковими) зобов'язаннями.

Чистий прибуток (збиток) – розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, витрат (доходу) з податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування.

Чистий фінансовий результат – прибуток підприємства, який залишається після сплати податку на прибуток.

Чисті грошові надходження – сума, на яку додаткові грошові надходження перевищують додаткові грошові витрати або сума економії за певний період (сума чистого прибутку, амортизаційних відрахувань і сплачених процентів).

Чисті інвестиції – різниця між валовими інвестиціями і сумою амортизаційних відрахувань у звітному періоді. Чисті інвестиції можуть включати витрати на будівництво, придбання обладнання, перепідготовку кадрів, вкладення коштів в оборотні активи (збільшення робочого капіталу) та ін. Чисті інвестиції можна зменшити. Наприклад, якщо придбання нового обладнання супроводжується реалізацією старого, то на суму виручки з продажу зменшується сума інвестицій у нове обладнання.

Ш

Шерінг – механізм використання інформації та фінансових ресурсів шляхом їх отримання „в прокат”.

Шопінг податкових угод – уникнення оподаткування суб'єктами держави, які використовують договори про уникнення подвійного оподаткування на власну користь обходячи податкове законодавство за допомогою того, що інвестори з інших держав, які залишилися за рамками укладеного договору про подвійне оподаткування, створюють у цих державах посередницькі компанії і з їх допомогою направляють інвестиції до однієї з держав, яка стала учасником обопільної умови про уникнення подвійного оподаткування.

Щ

Щільність страхового покриття – обсяг грошових коштів однієї особи потрачених на захист, що є страховим.

Я

Якість продукції – це сукупність її властивостей, що характеризують міру спроможності цієї продукції задовольняти потреби споживачів згідно з її цільовим призначенням. Якість продукції є функцією від рівня розвитку науково-технічного прогресу і ступеня реалізації його результатів у виробництво. Чим вища якість продукції, тим повніше задовольняються потреби споживачів і ефективніше вирішуються соціально-економічні проблеми розвитку суспільства. Як правило, під показником якості розуміють кількісний вираз однієї або кількох однорідних властивостей продукції, що задовольняють певні потреби споживачів стосовно її цільового призначення й умов використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко В. С., Авраменко А. С. Проектування інформаційних систем: навчальний посібник / В. С. Авраменко, А. С. Авраменко. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2017. 434 с.
2. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2018. 350 с.
3. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Черненко Л. В. Фінанси підприємств: конспект лекцій. Київ: Професіонал, 2005. 400 с.
4. Аранчій В. І., Томілін О. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч.-метод. посібн. для студентів спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, галузі знань 07 „Управління і адміністрування”. Полтава: ПДАА. 2018. 141 с.
5. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
6. Аранчій В., Дроботя Я., Краснікова О. Міжнародні фінанси: навч. посіб. ; 2-ге видання, перероб. і доп. Полтава: ПДАУ: 2023. 128 с.
7. Банківська система: навч. посіб. (Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова) ; за ред. І. М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с.
8. Банківська система: навч. посіб. / Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
9. Банківський менеджмент: навчальний посібник / В. В. Зянько, Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. ; 2-ге вид., доп. Вінниця ВНТУ, 2018. 126 с.
10. Банківські операції [текст]: навч. посіб. Н. І. Демчук, О. В. Довгаль, Ю. П. Владика Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.
11. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2018. 292 с.
12. Бланк И. А. Антикризисное финансовое управление предприятием. К.: Эльга; Ника-Центр, 2006. 672 с.
13. Бушуев С. Д. Креативные технологии управления проектами и программами: монография. К.: Саммит-Книга, 2010. 768 с.
14. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ Говерла, 2018. 364 с.
15. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
16. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник / І. Б. Гевко. К.: Кондор, 2009. 187 с.
17. Гудзь Ю. Ф. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ. 2018. 110 с.
18. Дорогань В. К., Томілін О. О., Гаврилова О. А. Основи фінансової діяльності підприємства: підручник. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. 259 с.
19. Дорогань-Писаренко Л., Дроботя Я., Дорошенко О. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. Полтава: ПДАУ. 2023. 153 с.
20. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. Вінниця: ВНТУ, 2017. 143 с.

21. Журавльова І. В. Фінансова стратегія [Електронний ресурс]: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 184 с.
22. Інформаційні системи в менеджменті: підручник / В. О. Новак, Ю. Г. Симоненко, В. П. Бондар, В. В. Матвеєв. 2-ге вид. К.: Каравела, 2010. 536 с.
23. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посібник / О. М. Томашевський, Г. Г. Цегелик, М. Б. Вітер, В. І. Дубук. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
24. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент: підручник ; за заг. ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль. 2018. 478 с.
25. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
26. Корецька Н. І. Платіжні системи: в схемах і таблицях: навч. посібн. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. 302 с.
27. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
28. Любенко Н. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 264 с.
29. Матвієнко О. В., Цивін М. Н. Інформаційне забезпечення державного управління: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 152 с.
30. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: наказ Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 р. № 1361). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=111503bd-ca7f-4dee-b07c-c66c2aa28e03&title> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
31. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/sp:max100> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
32. Міжнародні фінанси [Текст]: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування денної, скороченої та заочної форм навчання / уклад. Л. І. Іщук. Луцьк: Луцький НТУ, 2019. 93 с.
33. Мостенська Т. Л., Новак В. О., Луцький М. Г., Ільєнко О. В. Менеджмент: підручник ; 2 -ге видання. К.: Кондор. 2012. 758 с.
34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
35. Нікола С. О. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.

36. Павленко О. П., Павленко А. В. Інформаційні системи в менеджменті: конспект лекцій. Одеса: 2014. 159 с.
37. Пістунов І. М. Інформаційні системи в фінансово-кредитних установах: навч. посібник / І. М. Пістунов, Т. В. Борщ. К.: Центр учбової літератури, 2013. 234 с.
38. Плєскач В. Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник / В. Л. Плєскач, Т. Г. Затонацька. К.: Знання, 2011. 718 с.
39. Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів: Постанова Правління Національного банку України від 29 липня 2022 р. № 164 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#Text>. (дата звернення: 24.04.2023 р.).
40. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121–III / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
41. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
42. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
43. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова, Інструкція Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 24.04.2023).
44. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI / Верховна рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
45. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679–XIV/ Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
46. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05 жовтня 2017 року № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 27.04.2023 р.).
47. Про платіжні послуги: Закон України від 20 червня 2021 р. 1591-IX / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
48. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 24.04.2023 р.).
49. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент» / З. Д. Калініченко. Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
50. Сологуб С. М. Фінансова стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. Київ: ДУІТ, 2018. 207 с.
51. Сосновська О. О. Вплив глобальних ризиків сучасності на

функціонування підприємств: Колективна монографія: Фінансові механізми інноваційного економічного розвитку України в умовах євроінтеграції: за ред. проф. В. В. Лойко, А. Ю. Рамського. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 232 с.

52. Стечишин Т. Б. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. [2-ге вид. випр. і доповн.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с.

53. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНУТД, 2015. 360 с.

54. Томілін О. О. Організація господарської діяльності підприємства: монографія. Полтава: Оріяна, 2009. 176 с.

55. Томілін О. О., Галич О. А. Економічні аспекти розвитку міжгалузевих відносин в аграрній сфері: монографія. Полтава: ПДАА, 2016. 176 с.

56. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава: Освітаінфоком, 2009. 172 с.

57. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. Полтава: Оріяна, 2009. 284 с.

58. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Мирошниченко А. О. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Полтава: Оріяна, 2011. 305 с.

59. Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О., Аранчій Д. С. Сучасні технології фінансового менеджменту: навч. посіб. Полтава: ПДАУ, 2023. 285 с.

60. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 815 с.

61. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Частина І. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 358 с.

62. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Частина ІІ. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 394 с.

63. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Астроя, 2020. 434 с.

64. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: підручник. К.: Либідь, 2019. 960 с.

65. Фінанси підприємств: навчальний посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

66. Фінанси підприємств: навчальний посібник ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.

67. Фінанси підприємств: підручник ; за наук. ред. проф. Н. О. Власової. Харків: Світ Книг, 2018. 437 с.

68. Фінансовий менеджмент / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.

69. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посіб. Журавльова Т. О., Макаренко Ю. П., Турова Л. Л., Сірко А. Ю. Дніпро: Пороги, 2021. 360 с.

70. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.]. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. 236 с.

71. Фінансовий менеджмент: підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.] Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

72. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навч.-метод. посіб.

для проведення практичних занять та самостійного вивчення дисципліни.
Полтава: ПДАУ, 2021. 183 с.

73. Шклярук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Київ: Персонал, 2019. 494 с.

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ
СЛОВНИК - ДОВІДНИК**

за науковою редакцією професора О.О. Томіліна

Олексій Олександрович Томілін

Юрій Михайлович Тютюнник

Людмила Василівна Бражник

Яна Анатоліївна Дробота
